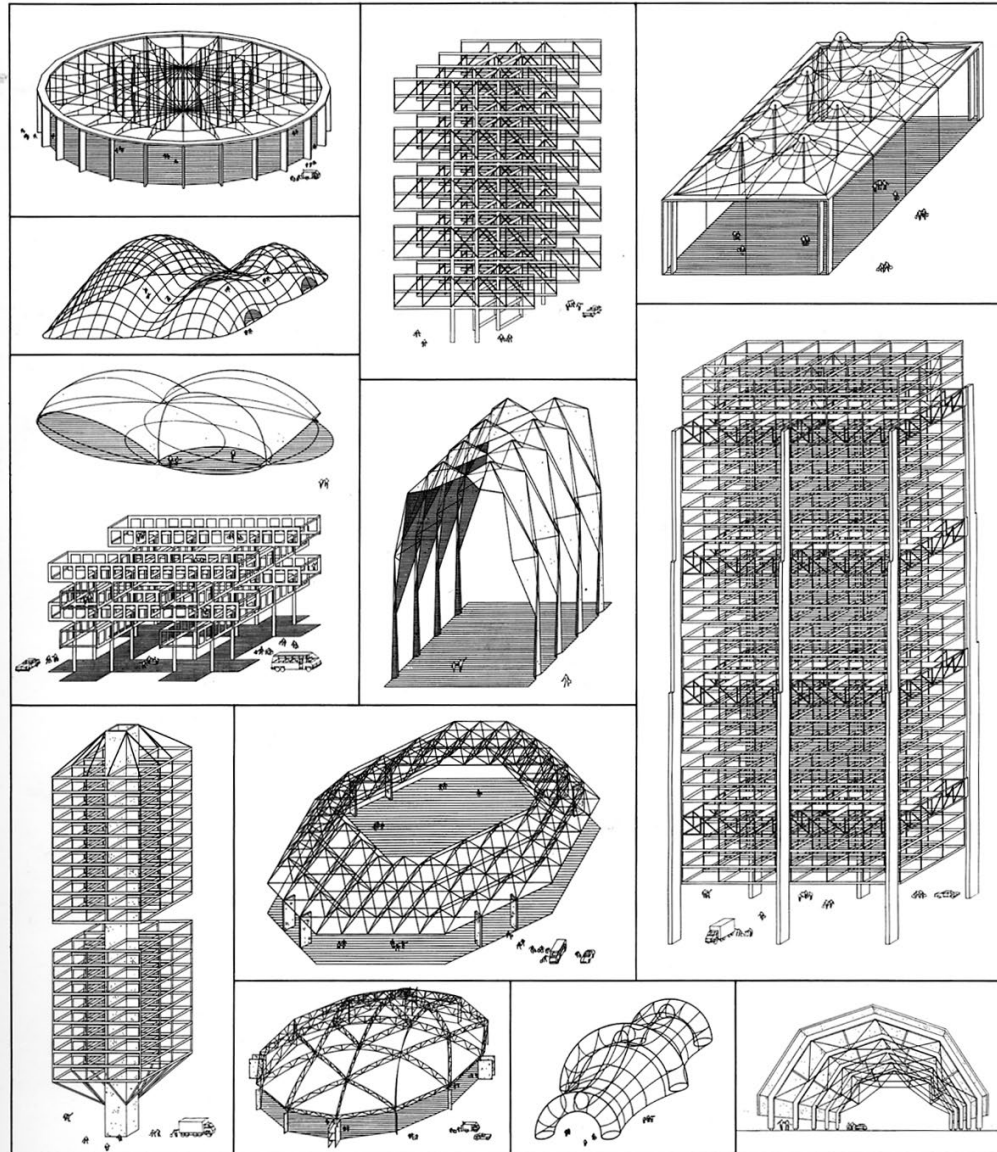

Balken och ramen

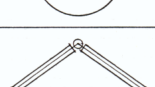
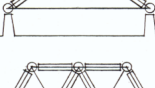
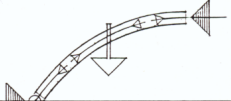
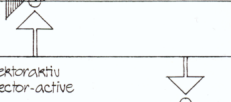
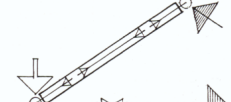
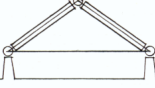
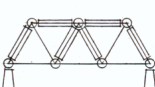
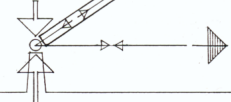
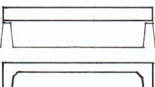
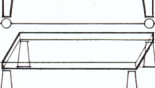
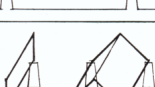
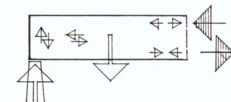
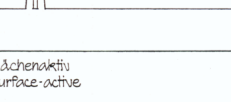
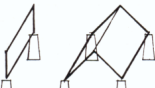
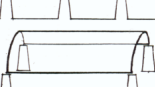
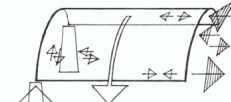
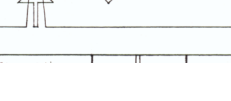
Strukturer sorterade efter hur form möter last

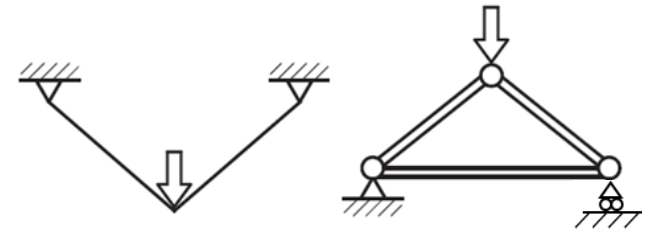
Heino Engel
Structural Systems

Formaktiva strukturer
(linan, bågen)
Vektoraktiva strukturer
(fackverket)
Snittaktiva strukturer
(balken, ramen)
Ytaktiva strukturer
(skivan)

Einteilung der Tragsysteme im Bauen

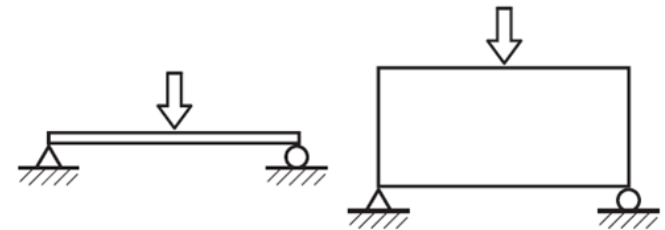
Classification of structure systems in building

Kriterium Criterion	Prototyp prototype	Kräfte forces	Merkmal feature	Mechanik der Kraftumlenkung mechanics of redirection of forces
1 FORM	Stützboogen funicular arch Hängeseil suspension cable Kreisring circular ring Ballon balloon	Druck oder Zug compression or tension	Stützlinie thrust line Kettenlinie catenary Kreis circle	Formaktiv form-active
2 VEKTOR VECTOR	Dreiecksträger triangular truss Fachwerkträger truss beam	Druck und Zug compression and tension	Dreieck- verband triangu- lation	vektoraktiv vector-active
3 QUER- SCHNITT CROSS SECTION	Balken beam Rahmen frame Platte flat slab	Biegung Schnittkräfte bending section forces	Querschnitt- profil sectional profile	schnittaktiv section-active
4 FLÄCHE SURFACE	Schale plate gefaltete Platte folded slab Zylinderschale cylindrical shell	Membran- kräfte membrane stresses	Flächen- form surface shape	flächenaktiv surface-active

Formaktiv

Vektoraktiv

Snittaktiv

Ytaktiv

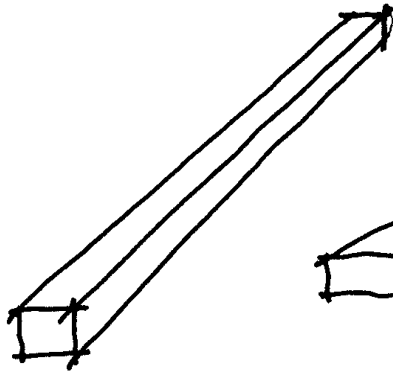

Partikeljämvikt

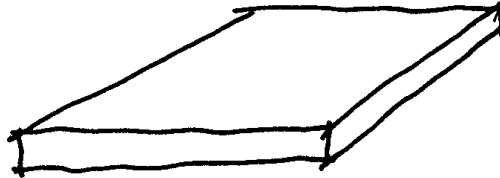
Stelkroppsjämvikt

Kontinuumjämvikt

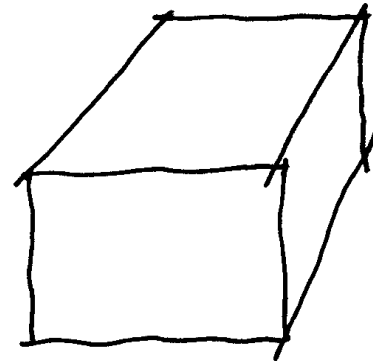
Strukturdelar sorterade efter kroppens dimensioner

1-dim
Stång
Balk

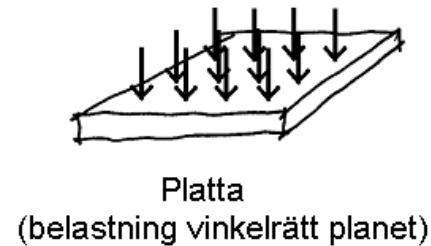
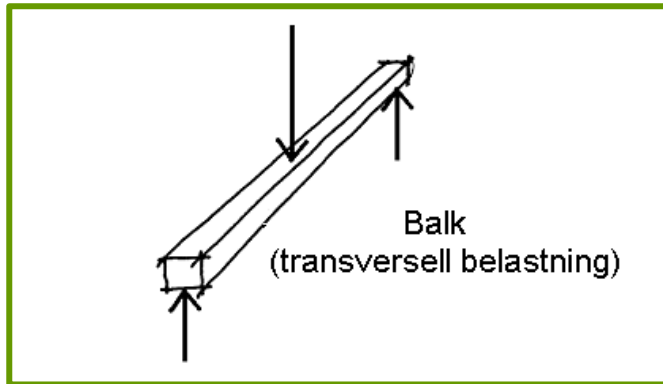
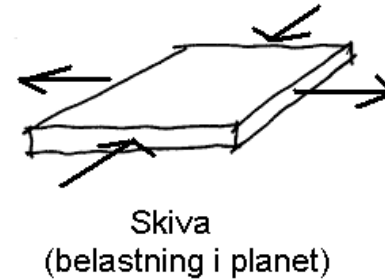
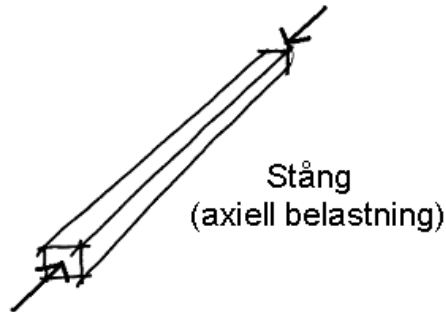
2-dim
Skiva
Platta

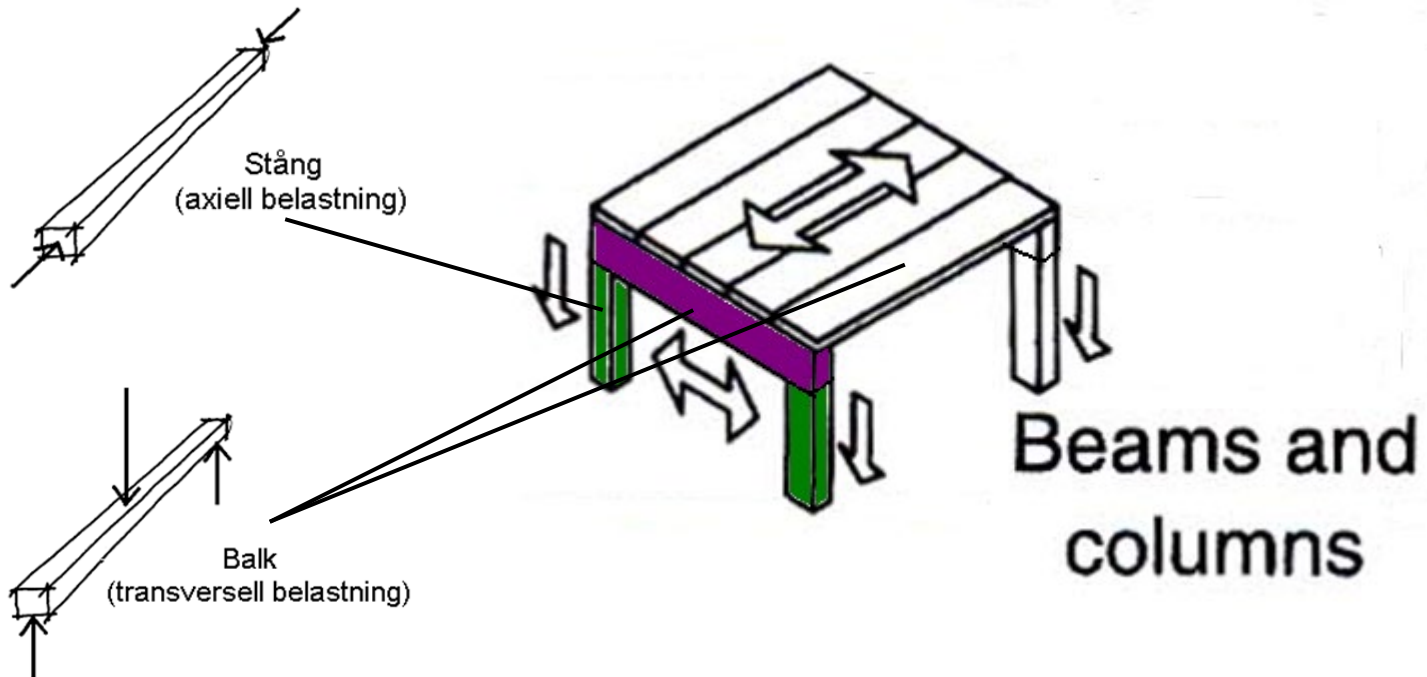
3-dim
Solid

Konstruktionselementens verkningssätt (form + belastning)

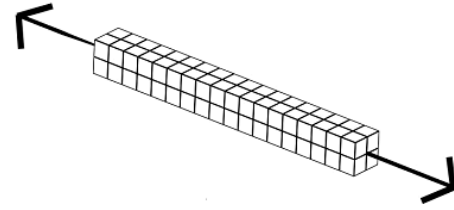

1-dim element – tre verkningssätt

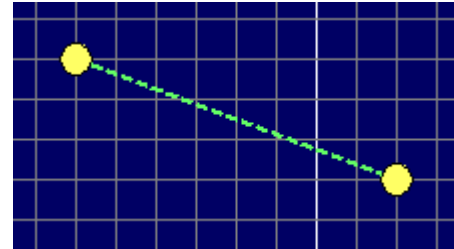

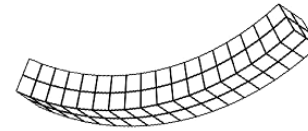
Tryck och drag

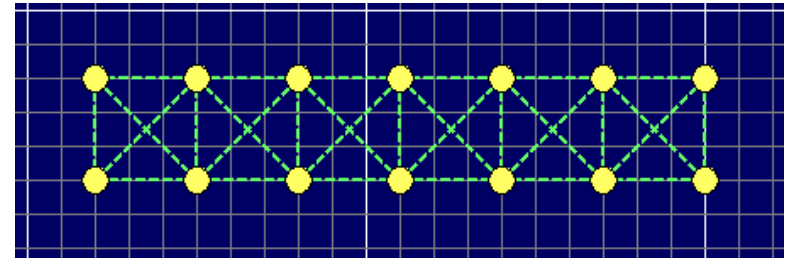
Stångverkan
en linje

Böjning

Balkverkan
byggs av kvadrater
med kryss
(klarar också stångverkan)

Balkar och ramverk

Uppbyggnad

Grundtyper

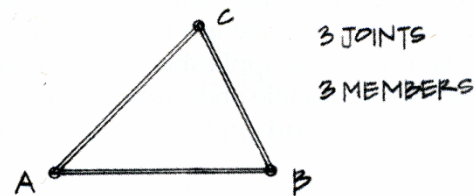
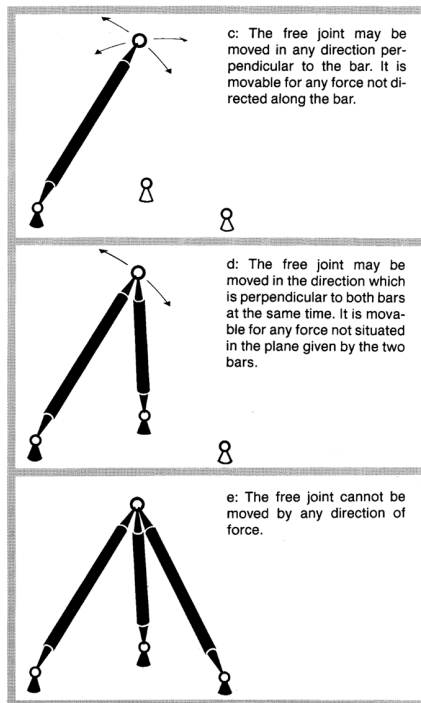
Beståndsdelar

Jämför med Stänger och fackverk

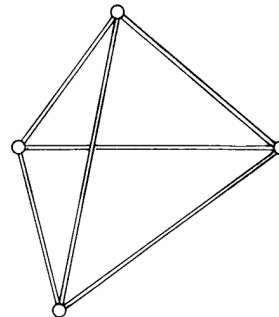
Uppbyggnad

Stabila grundformer

Beståndsdelar

SIMPLE ONE PANEL TRUSS

Stång
(styvhet EA/L)

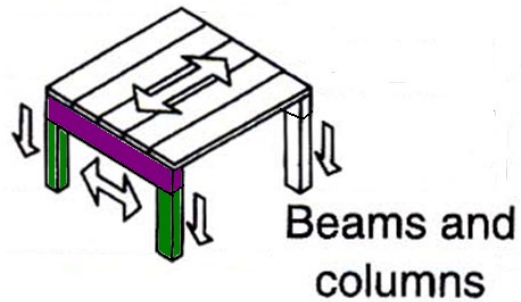
Knutpunkt
(friktionsfri led)

Systemlinje

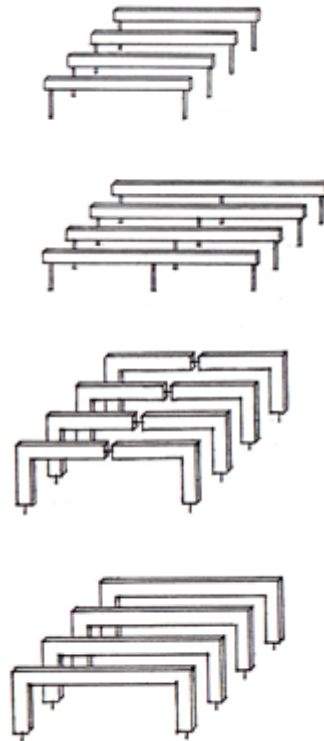

Uppbyggnad

Grundtyper

Beståndsdelar

Balk
(styvhet EI/L^3)

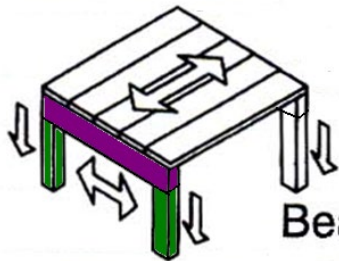
Knutpunkt
(från stel koppling
till friktionsfri led)

Systemlinje

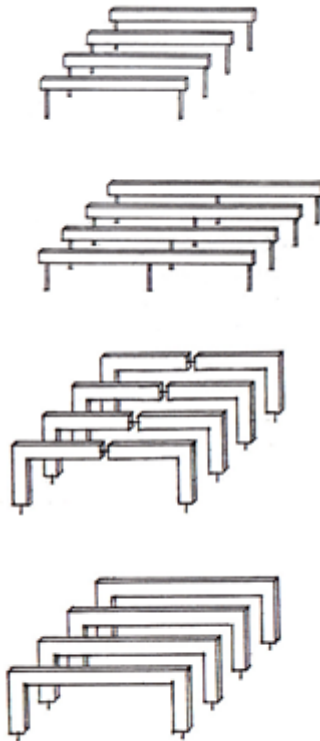
Uppbyggnad

Logisk ordning

Beams and
columns

Grundtyper

Beståndsdelar

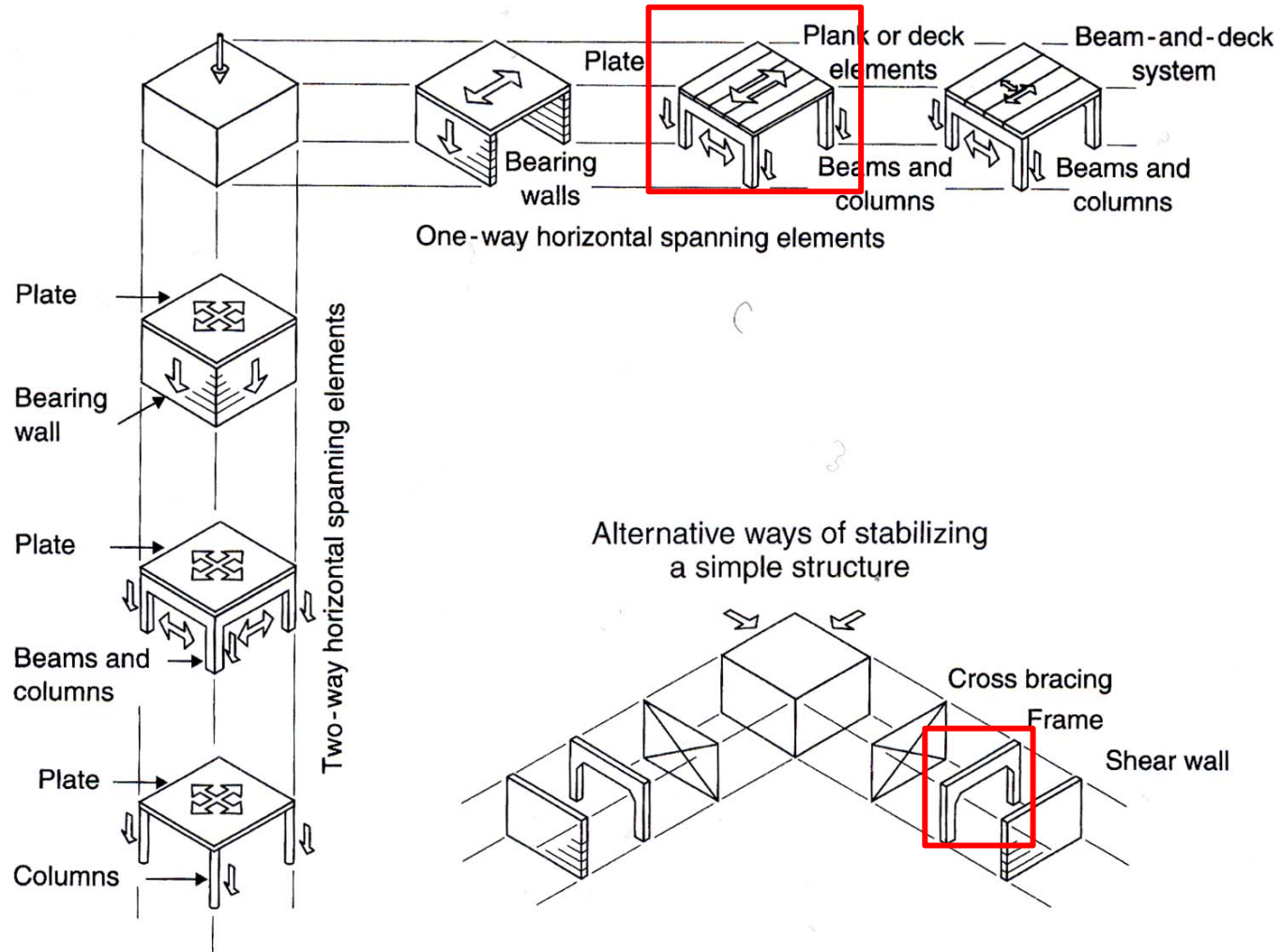
Balk
(styvhet EI/L^3)

Knutpunkt
(från stel koppling
till friktionsfri led)

Systemlinje

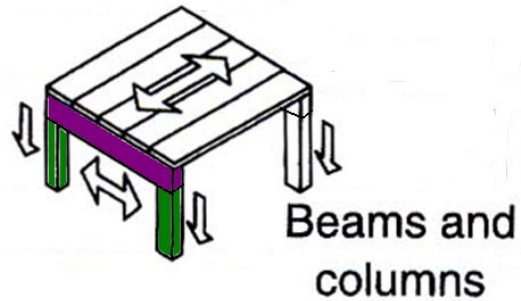

Logisk ordning – vertikal och horisontell last

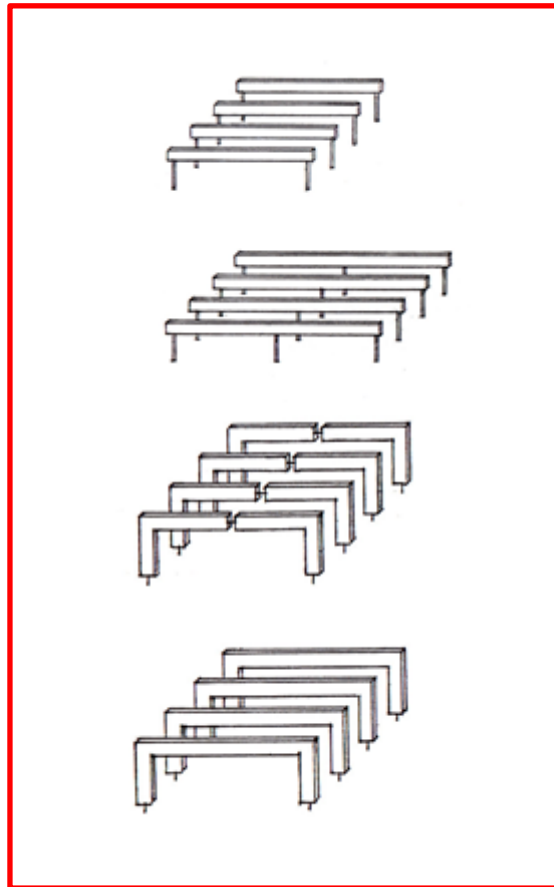

Figure 1.7 Common structural options for a typical volumetric unit.

Uppbyggnad

Grundtyper

Beståndsdelar

Balk
(styvhet EI/L^3)

Knutpunkt
(från stel koppling
till friktionsfri led)

Systemlinje

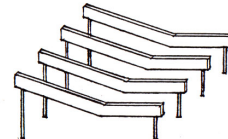
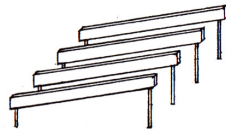
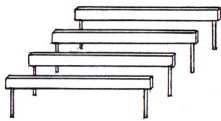

Balktyper

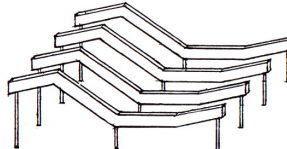
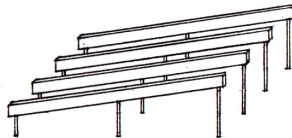
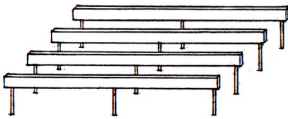
3.1 Balken-Systeme / Beam systems

Einfeldbalken
One-bay beam

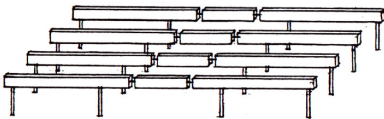
Fritt upplagd balk

Durchlaufbalken
Continuous beam

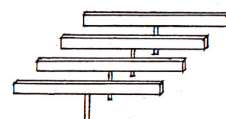
Kontinuerlig balk

Gelenkbalken
Pin-jointed beam

Gerber-balk

Kragbalken
Cantilever beam

Konsolbalk

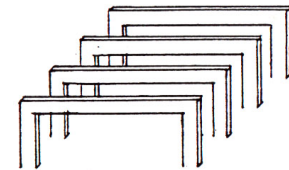
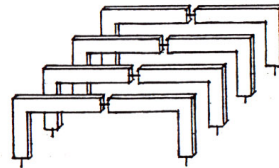
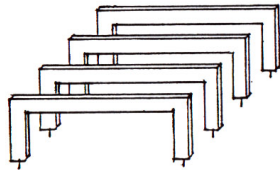
Ramtyper

3.2 Rahmen-Tragwerke / Frame structures

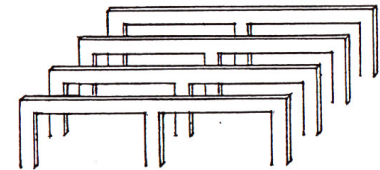
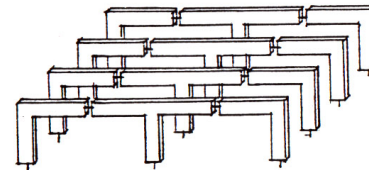
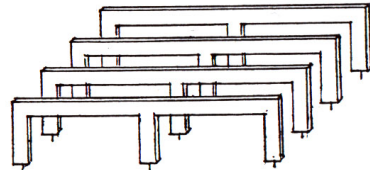
Två-ledsram

Tre-ledsram

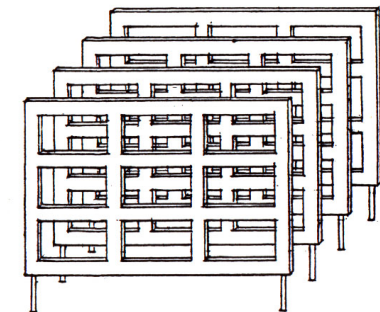
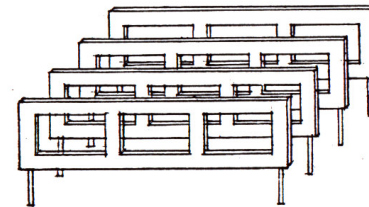
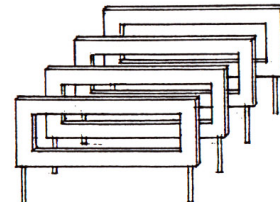
Einfeldrahmen
One-bay frames

Mehrfeldrahmen
Multipanel frames

Geschoßrahmen
Story frames

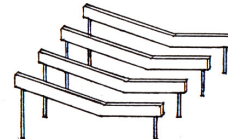
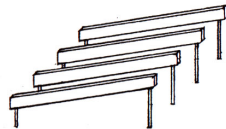
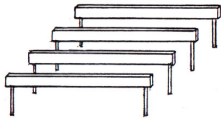
Virendelbalk

Balktyper

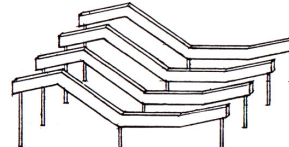
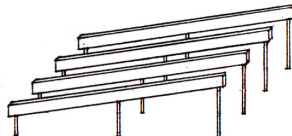
3.1 Balken-Systeme / Beam systems

Einfeldbalken
One-bay beam

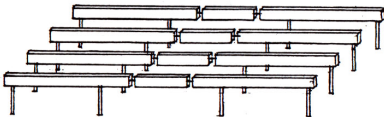
Fritt upplagd balk

Durchlaufbalken
Continuous beam

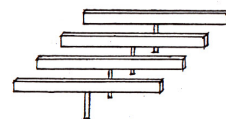
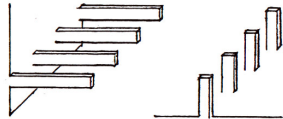
Kontinuerlig balk

Ogelenkbalken
Pin-jointed beam

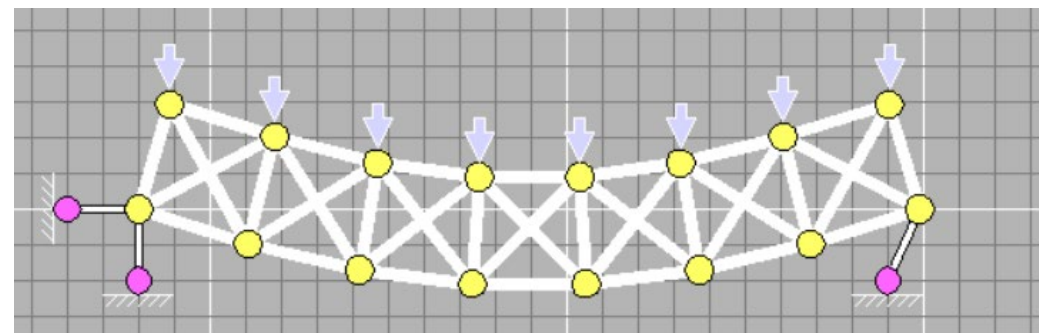
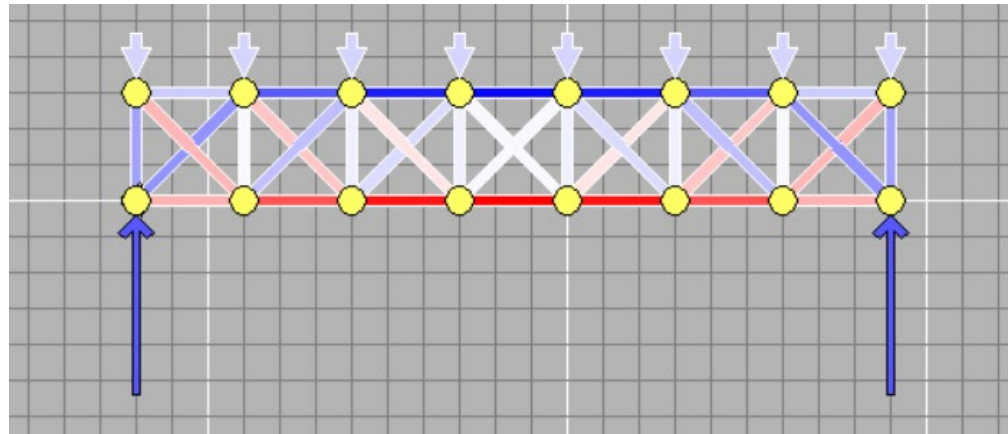
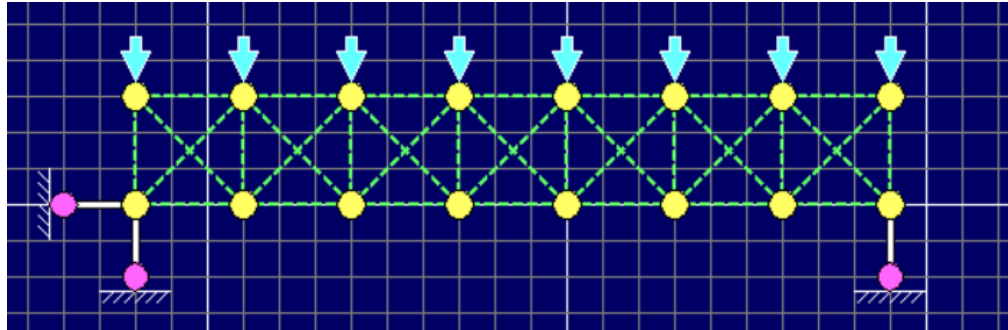
Gerber-balk

Kragbalken
Cantilever beam

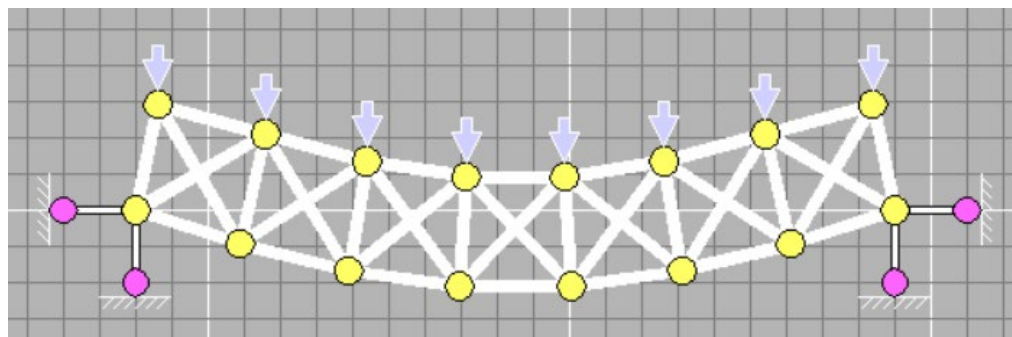
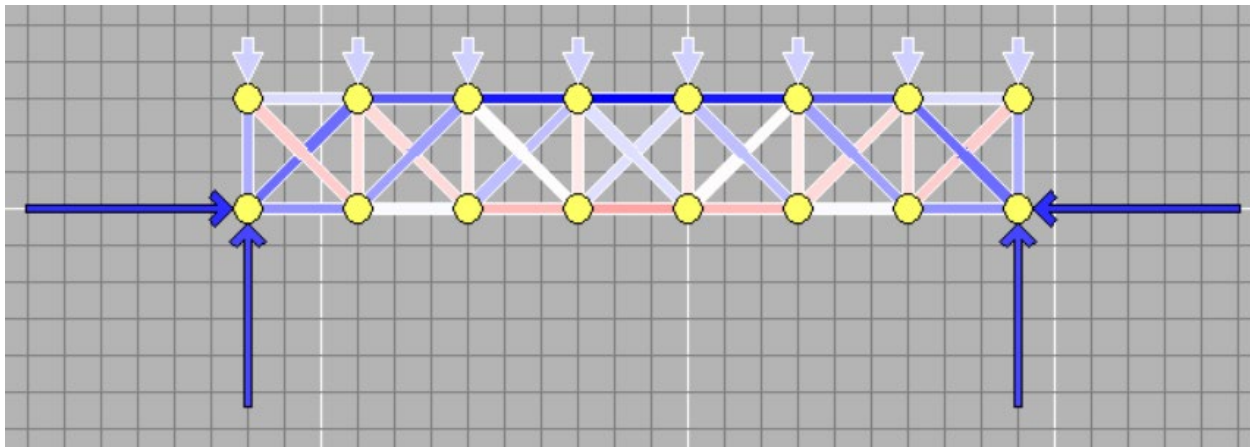
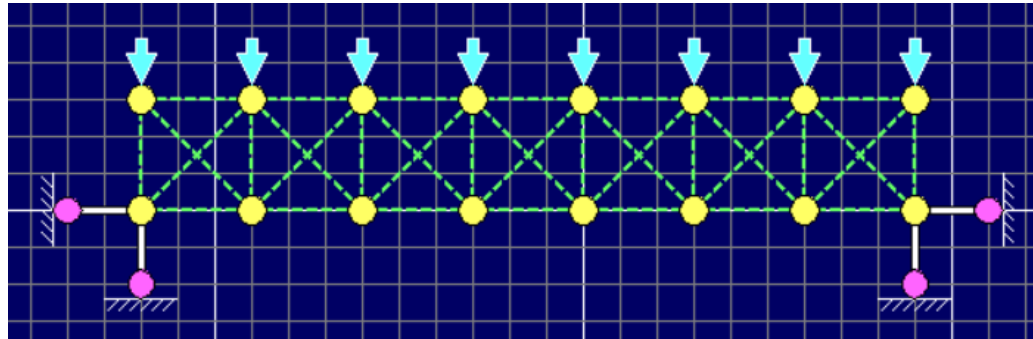

Konsolbalk

Fritt upplagd balk

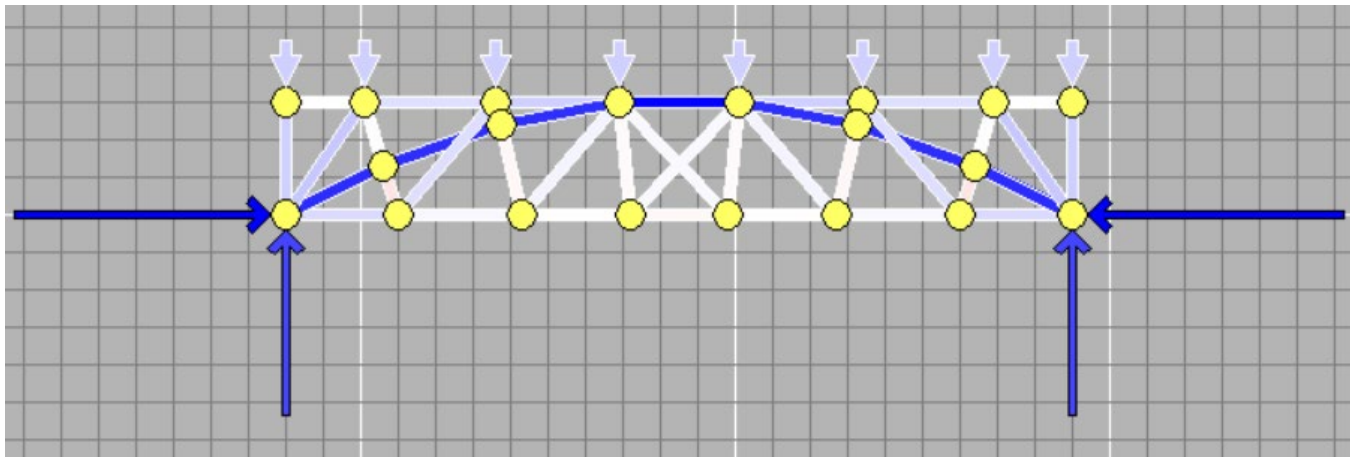
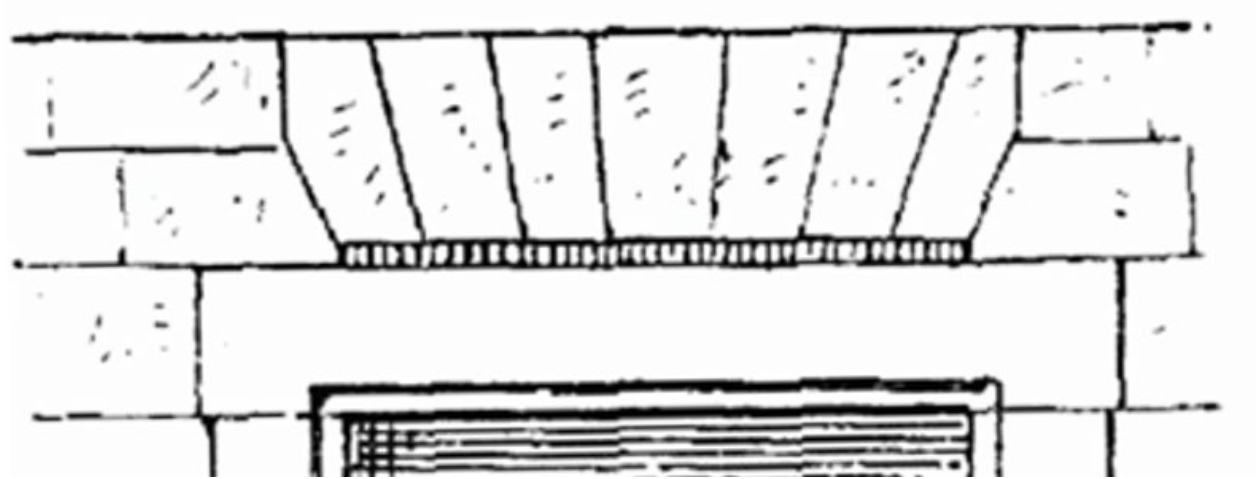

~~Fritt upplagd~~ balk

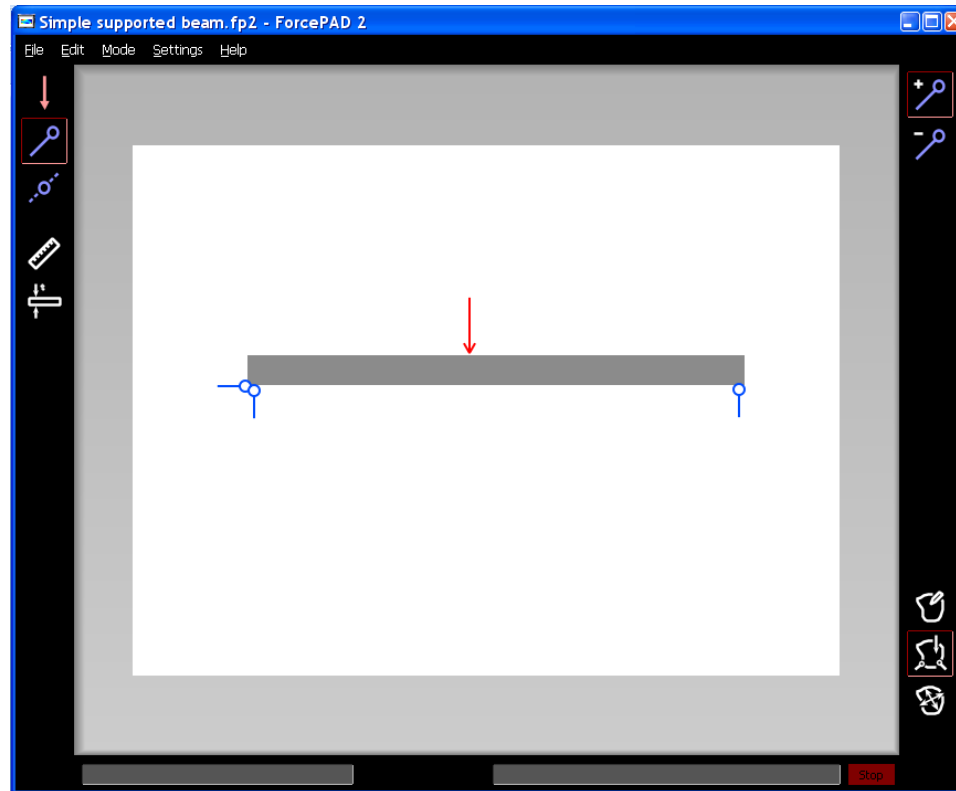

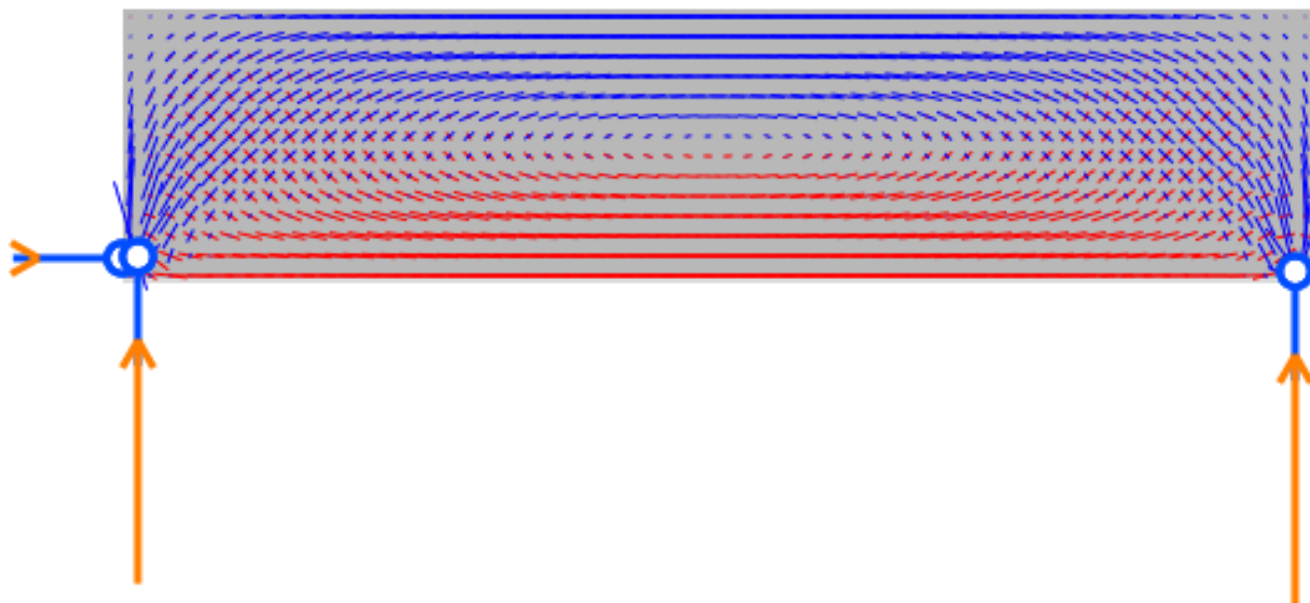
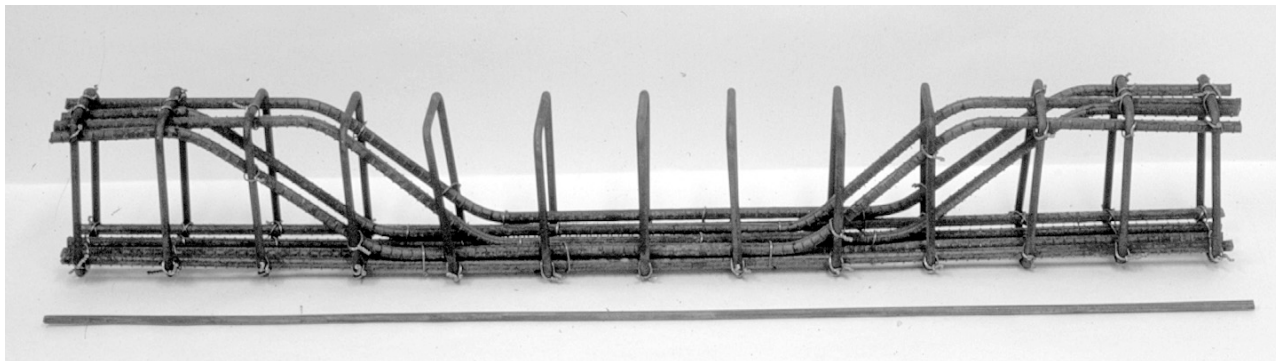
Rakt valv

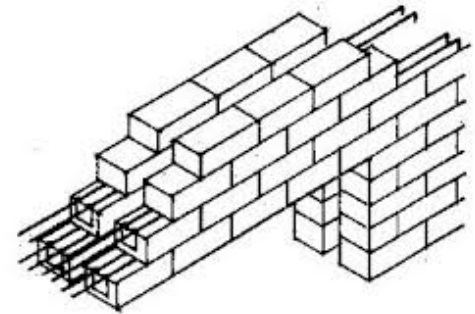
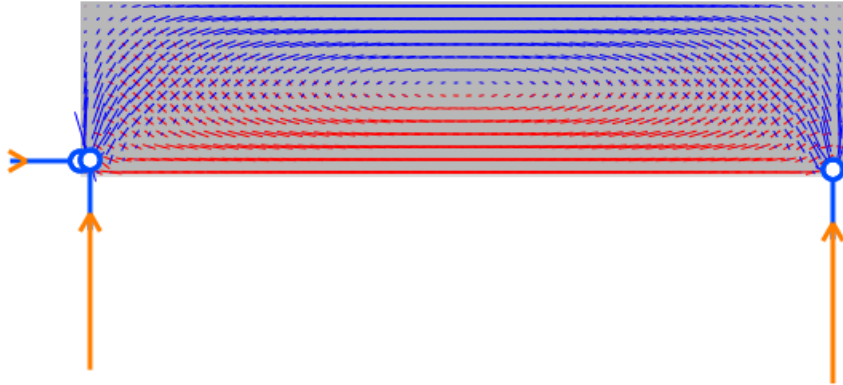
ForcePAD

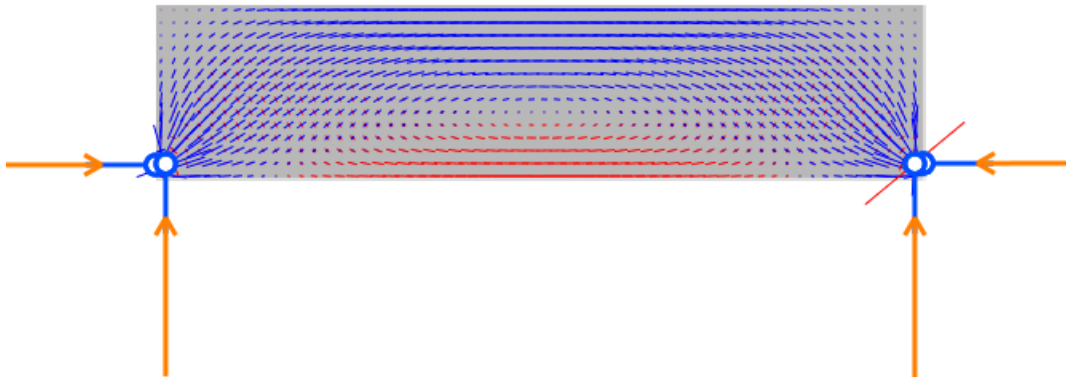
Fritt upplagd betongbalk

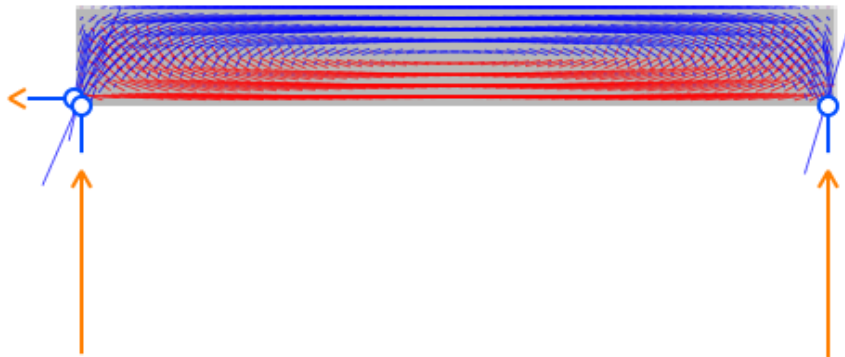
Fritt upplagd tegelbalk

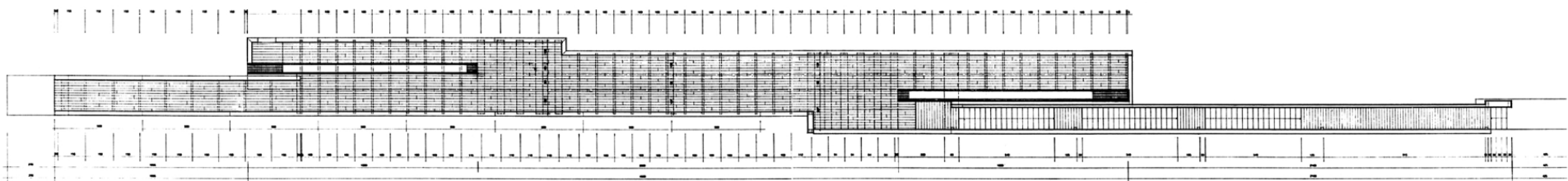
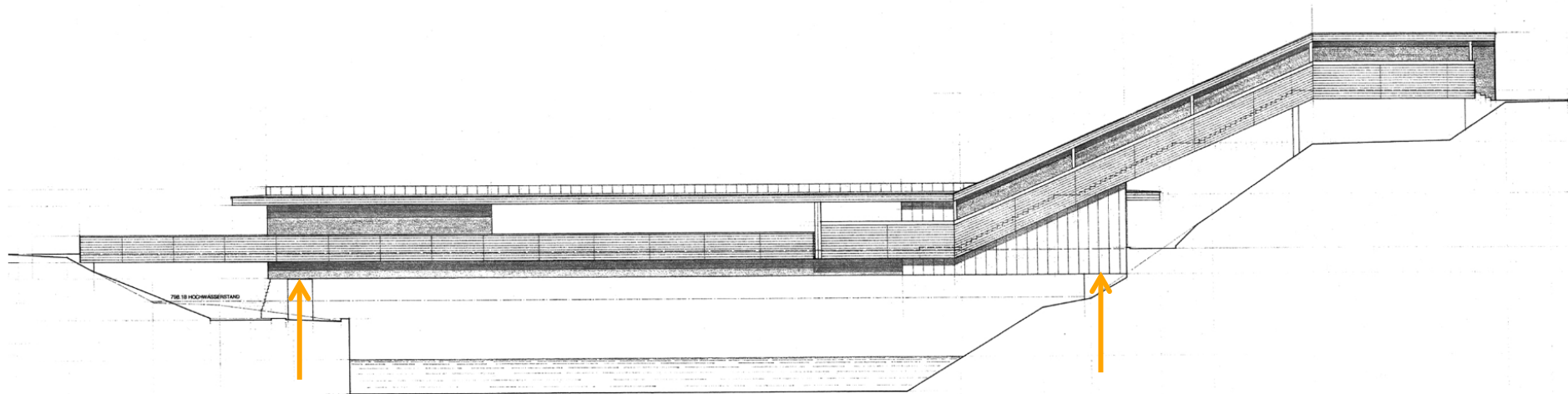
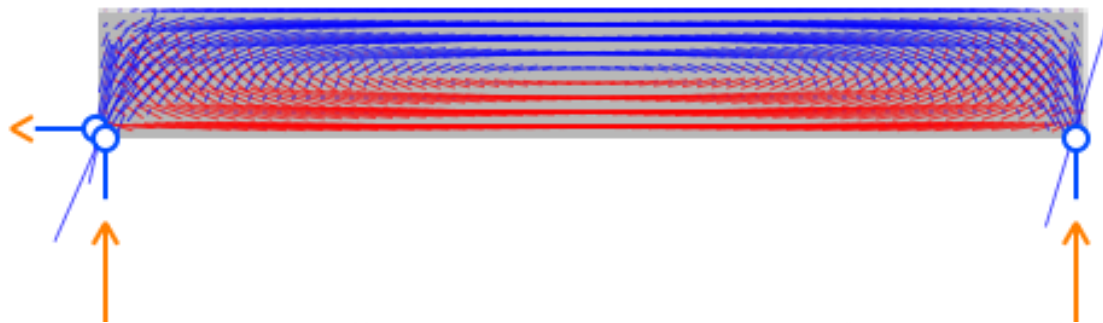
Rakt valv

Murau, Österreich, 1992
Meili & Peter
Jürg Conzett

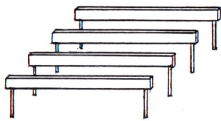

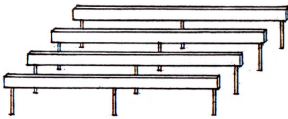
Balktyper

3.1 Balken-Systeme / Beam systems

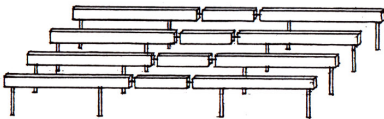
Einfeldbalken
One-bay beam

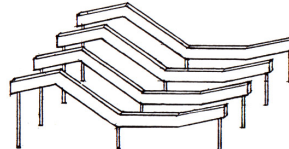
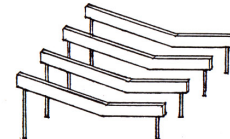
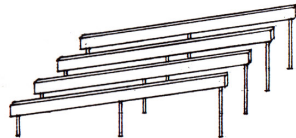
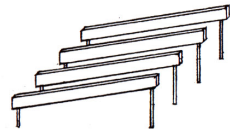
Durchlaufbalken
Continuous beam

Gelenkbalken
Pin-jointed beam

Kragbalken
Cantilever beam

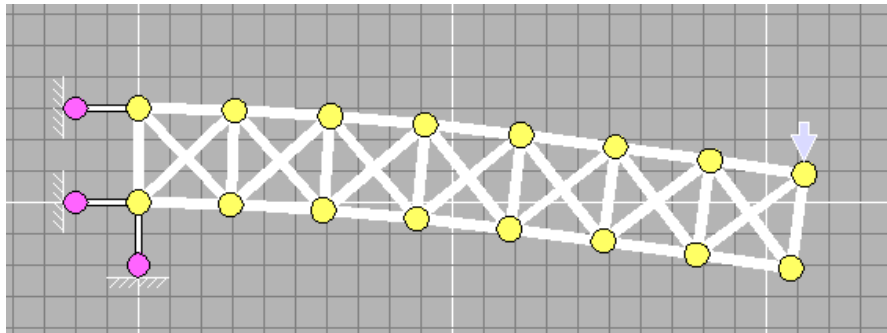
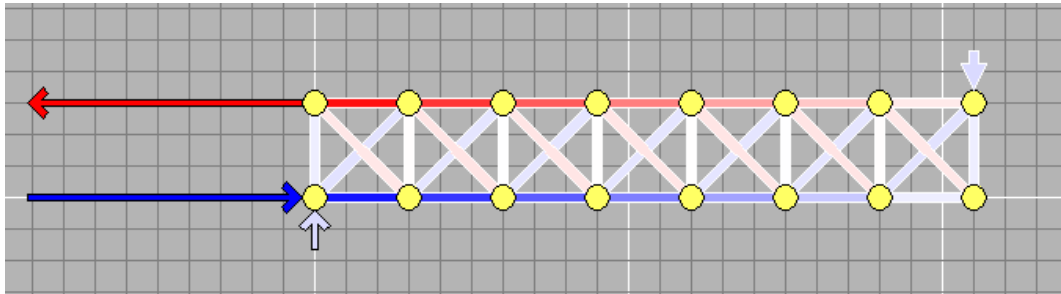
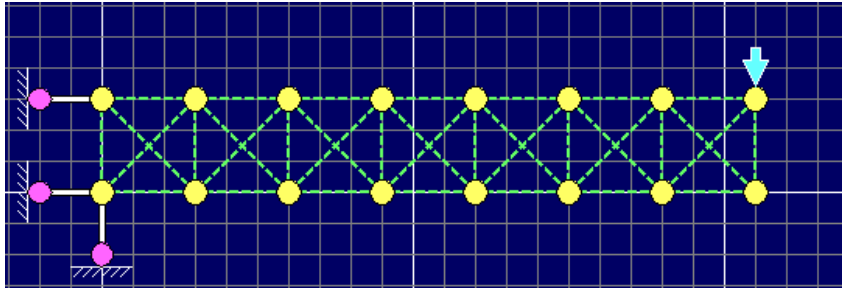
Fritt upplagd balk

Kontinuerlig balk

Gerber-balk

Konsolbalk

Konsolbalk

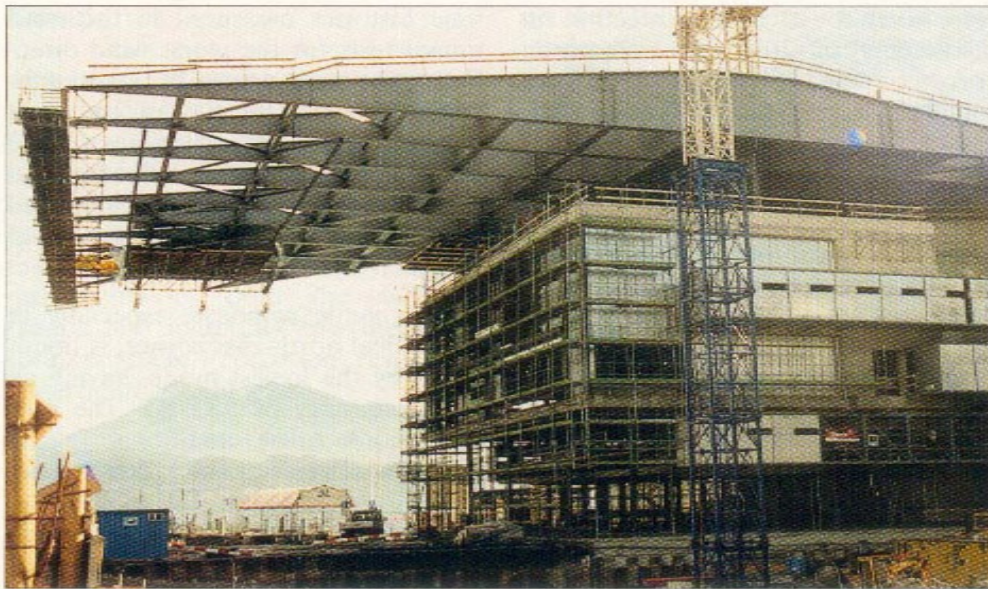

MDRDV, Amsterdam

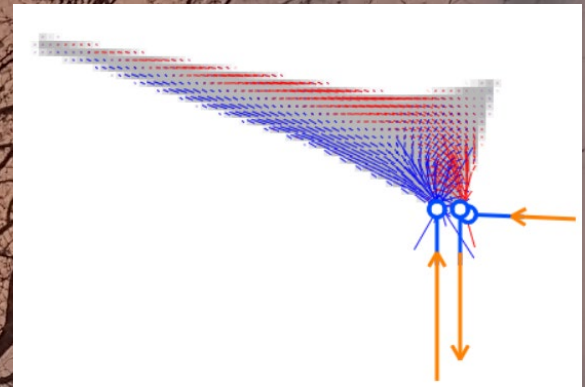

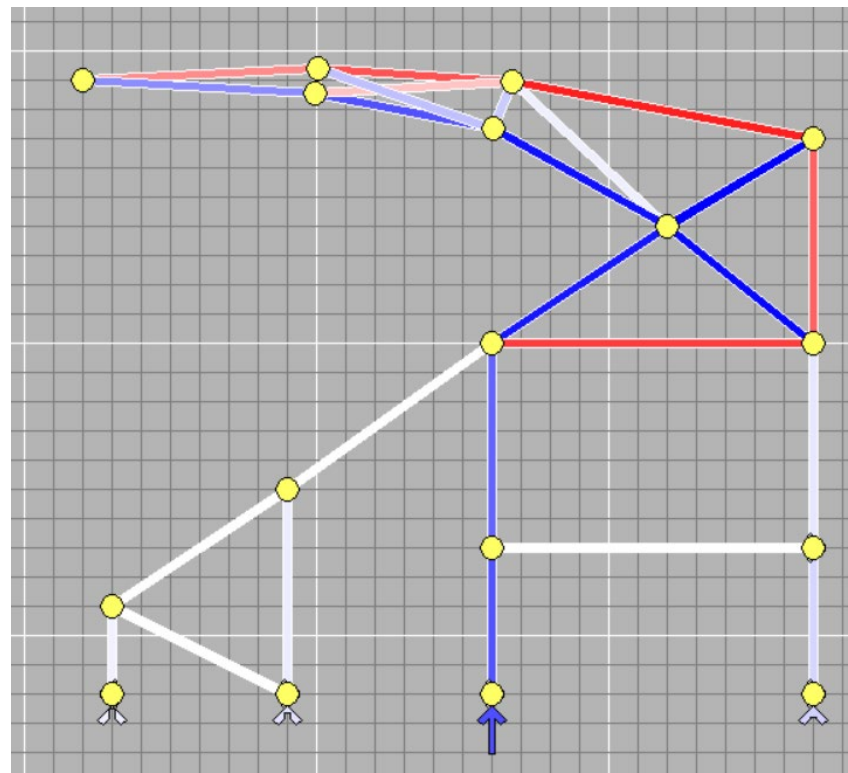

**Kongreshalle
Luzern
Jean Novel**

Piero Luigi Nervi
Florence Municipal Stadium
1930-32 and 1950-51

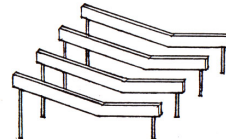
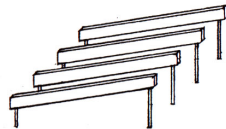
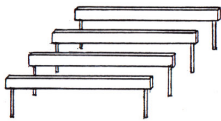
Falling Water
Frank Lloyd Wright

Balktyper

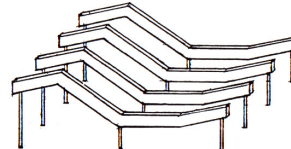
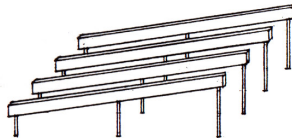
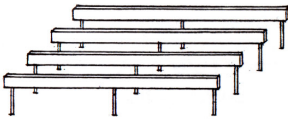
3.1 Balken-Systeme / Beam systems

Einfeldbalken
One-bay beam

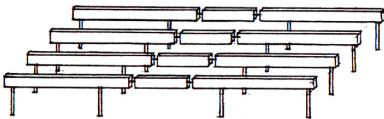
Fritt upplagd balk

Durchlaufbalken
Continuous beam

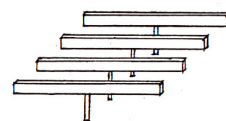
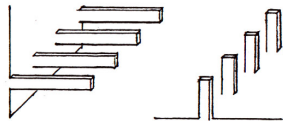

Kontinuerlig balk

Ogelenkbalken
Pin-jointed beam

Kragbalken
Cantilever beam

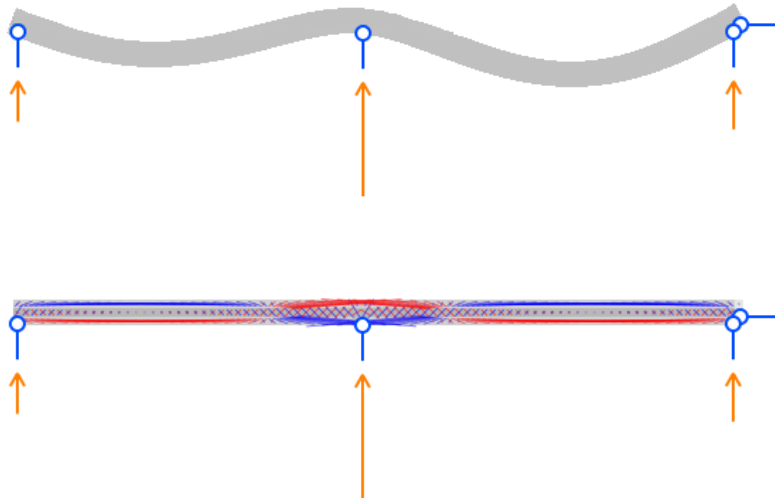

Gerber-balk

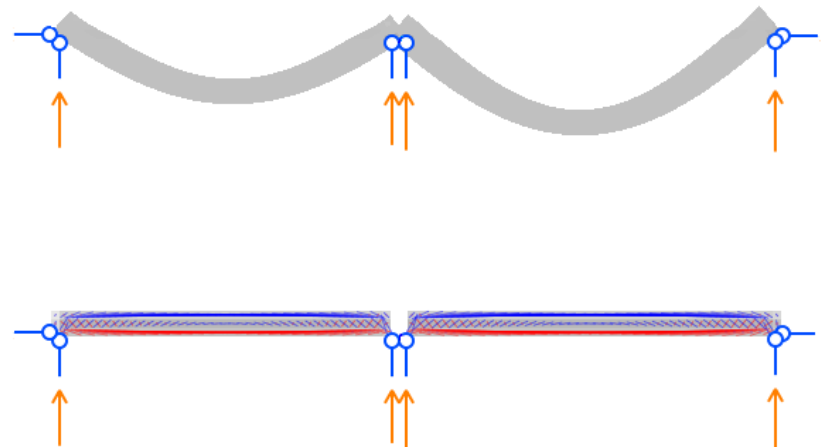
Konsolbalk

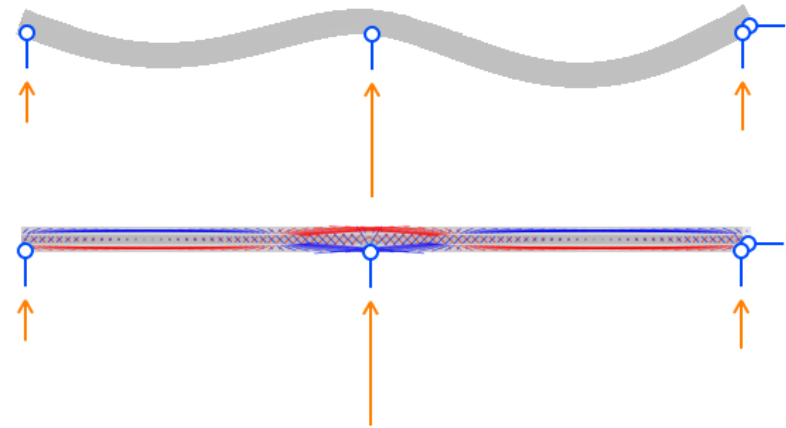
Kontinuerlig balk

Fritt upplagda balkar

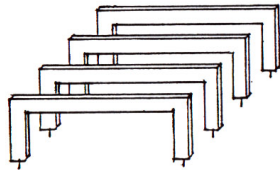
Skarv där krökningen
(momentet) är noll
inflexionspunkt

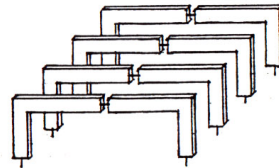
Ramtyper

3.2 Rahmen-Tragwerke / Frame structures

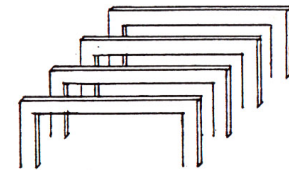
Tvåledsram

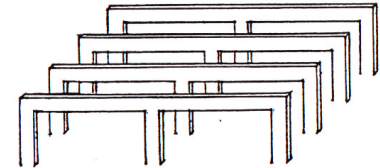
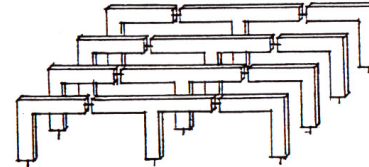
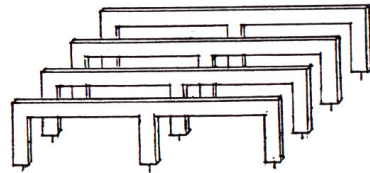
Treledsram

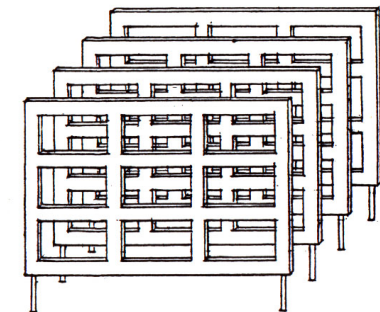
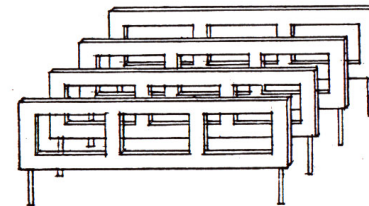
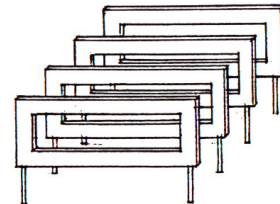
Einfeldrahmen
One-bay frames

Mehrfeldrahmen
Multipanel frames

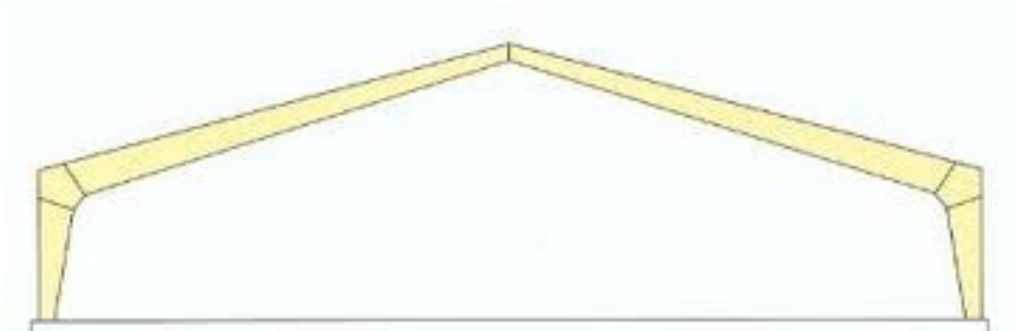
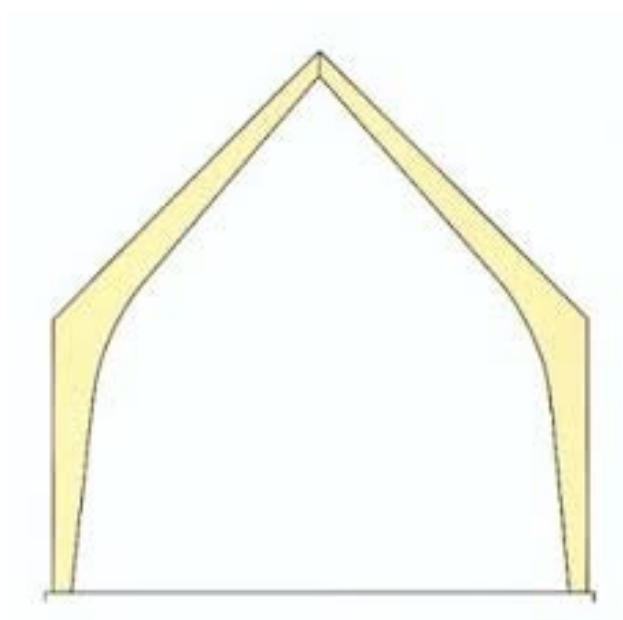

Geschoßrahmen
Story frames

Virendelbalk

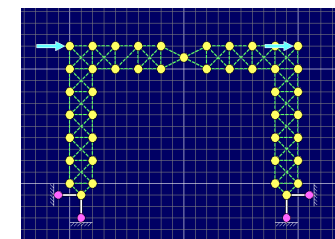
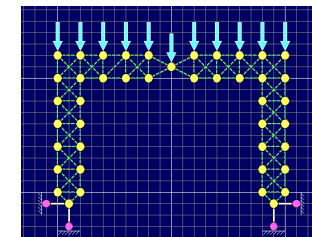
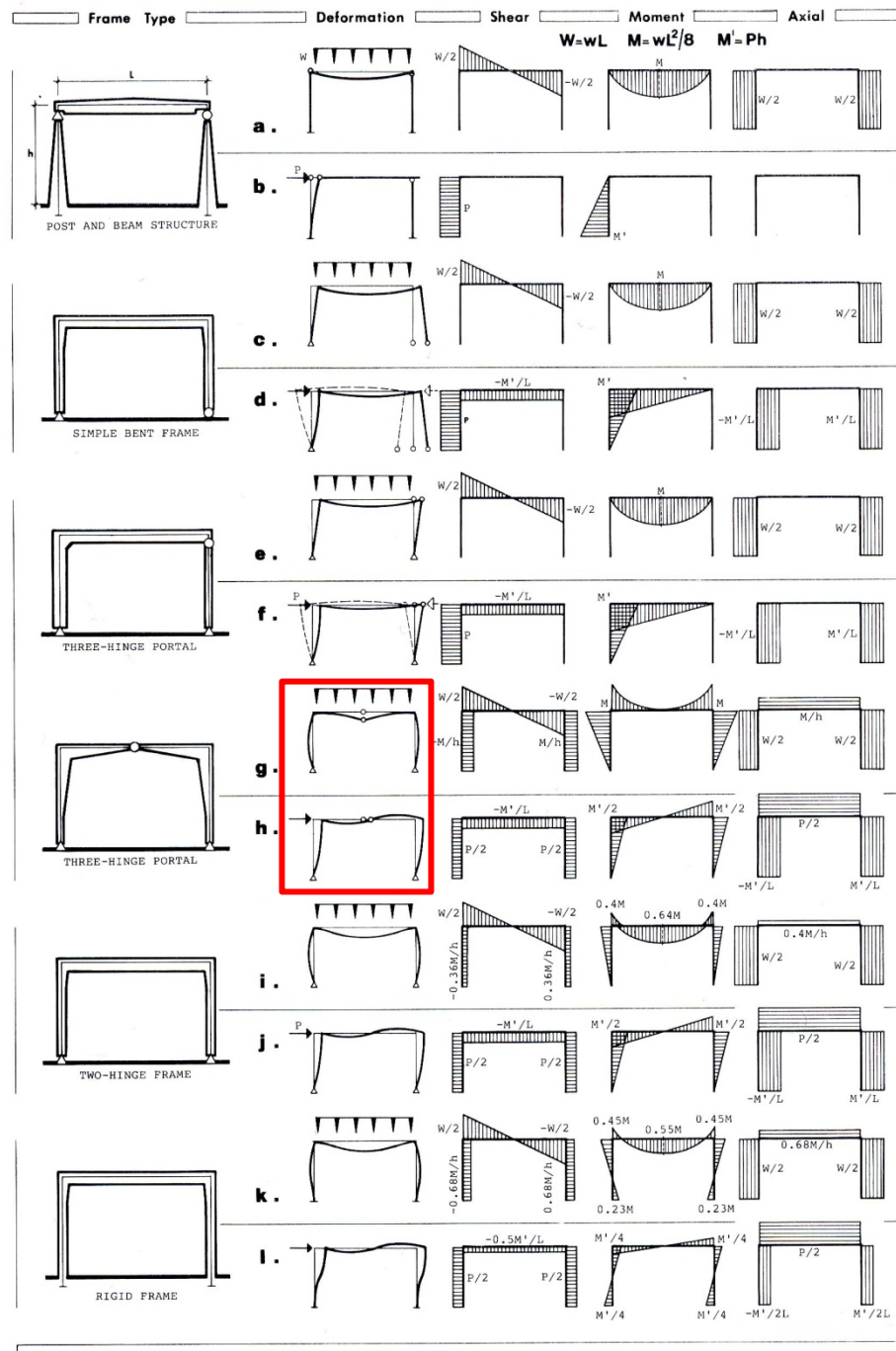
Olika ramverk och formgivning av knutpunkter

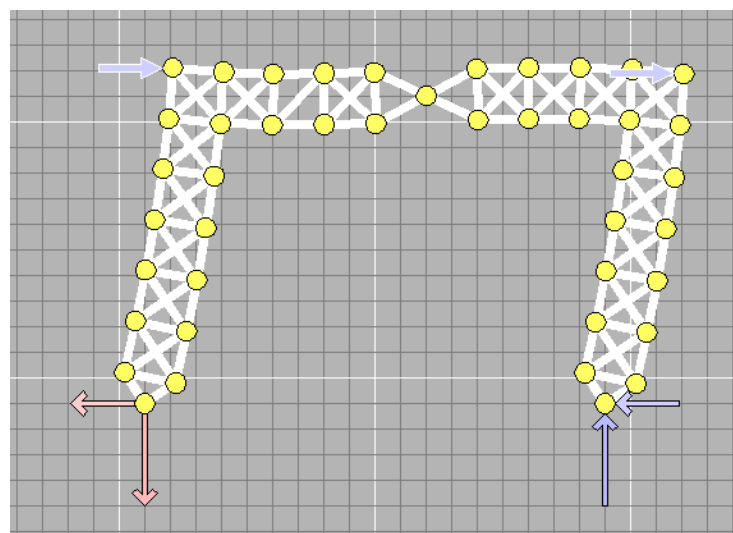
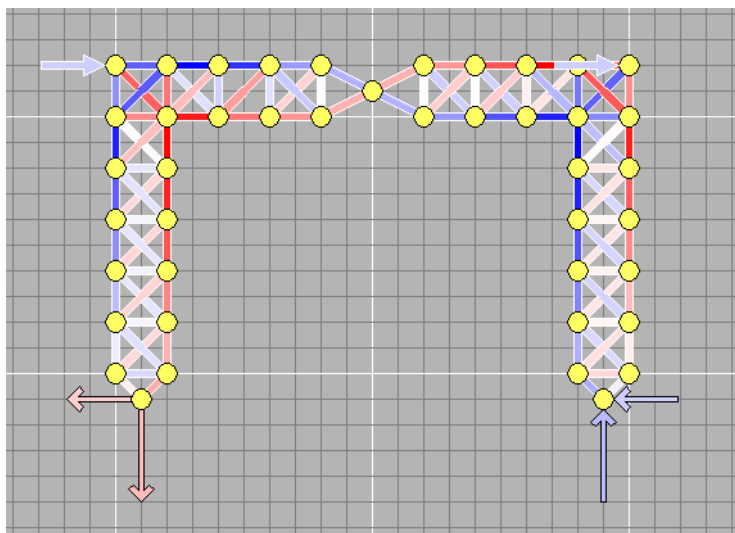
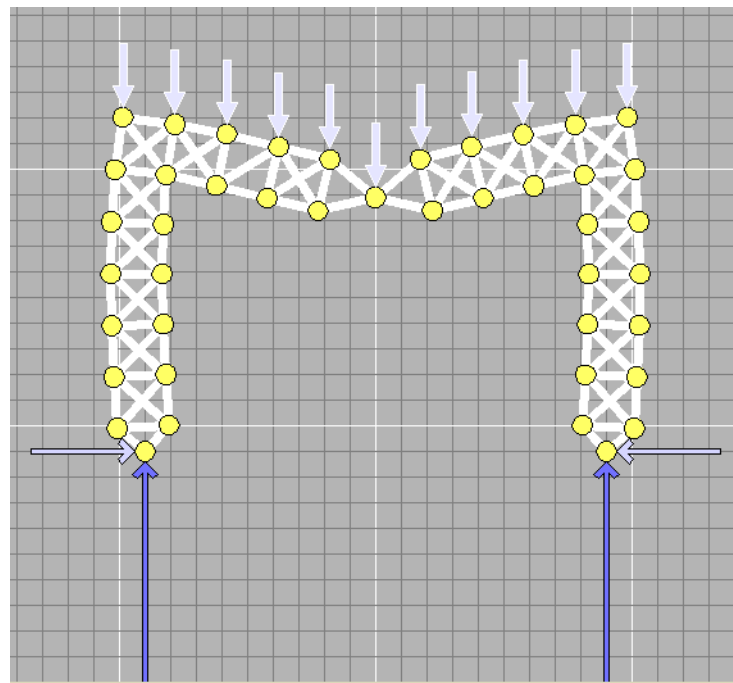
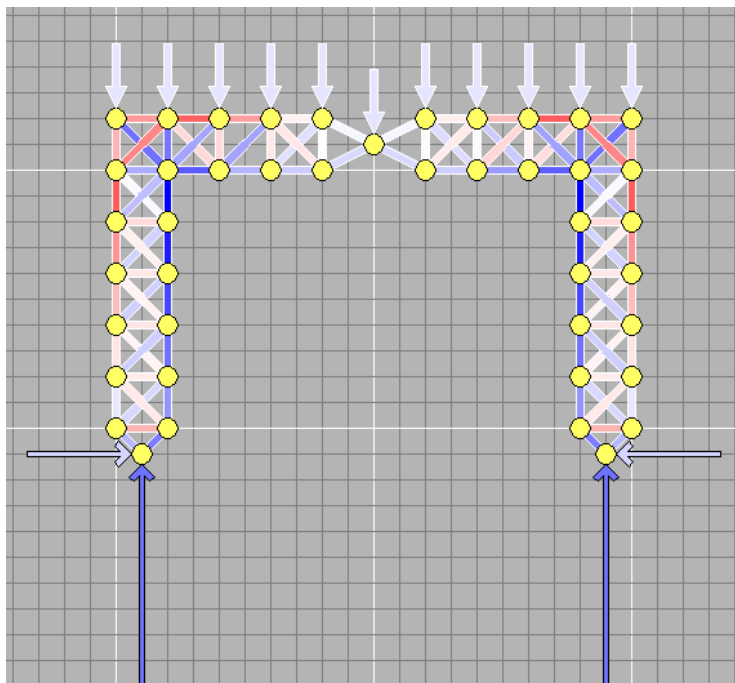
Deformationsfigurer

Tvärkrafts-diagram

Moment-diagram

Normalkrafts-diagram

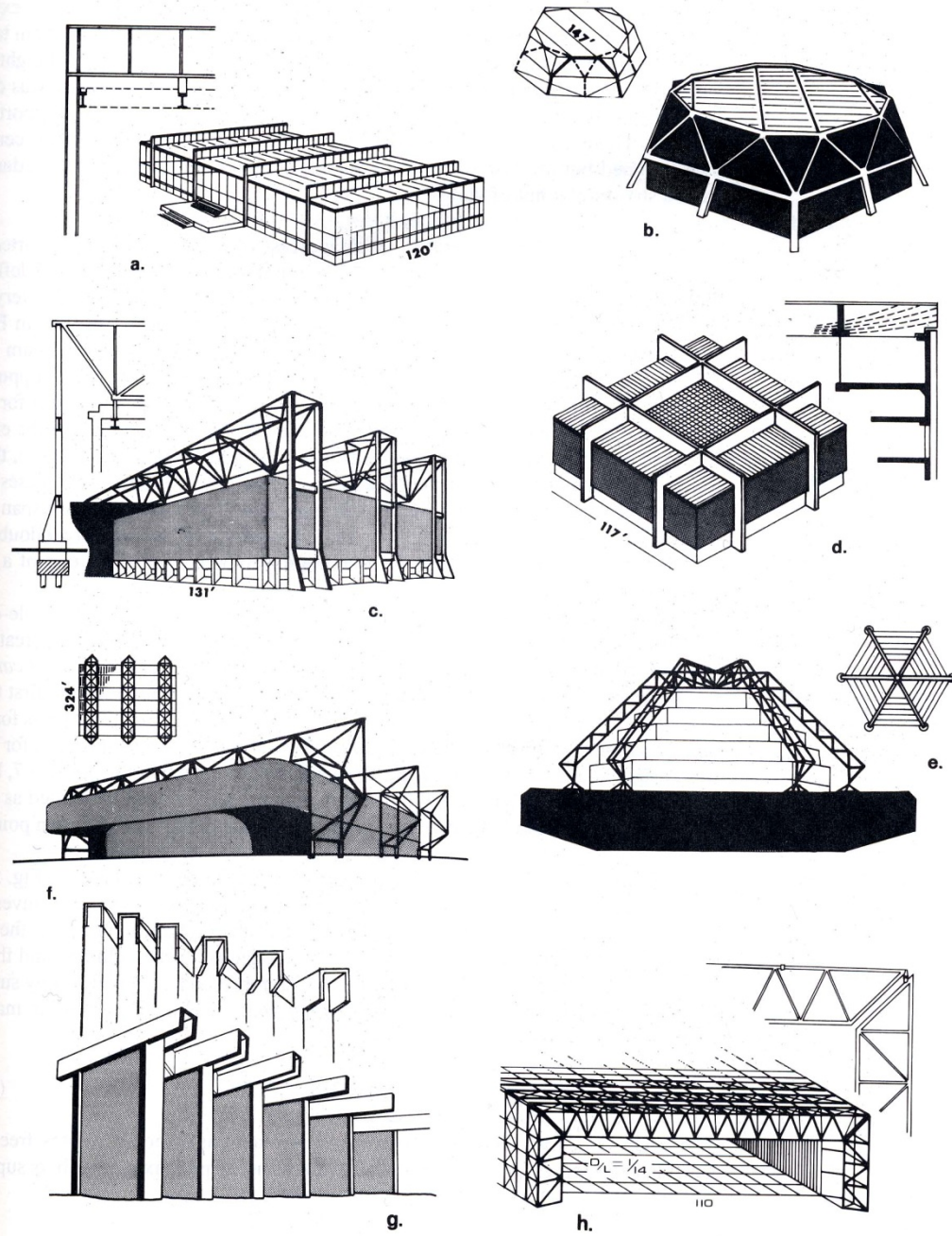
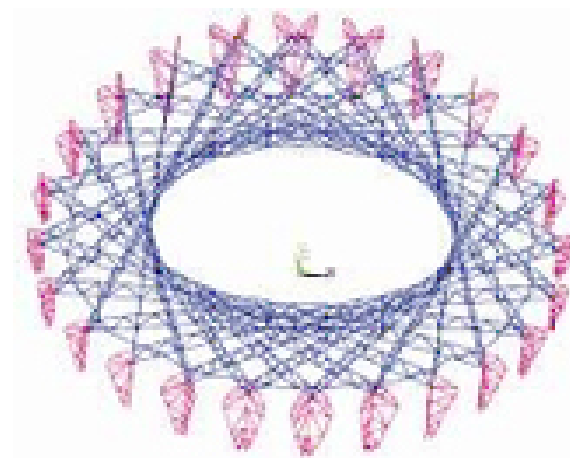
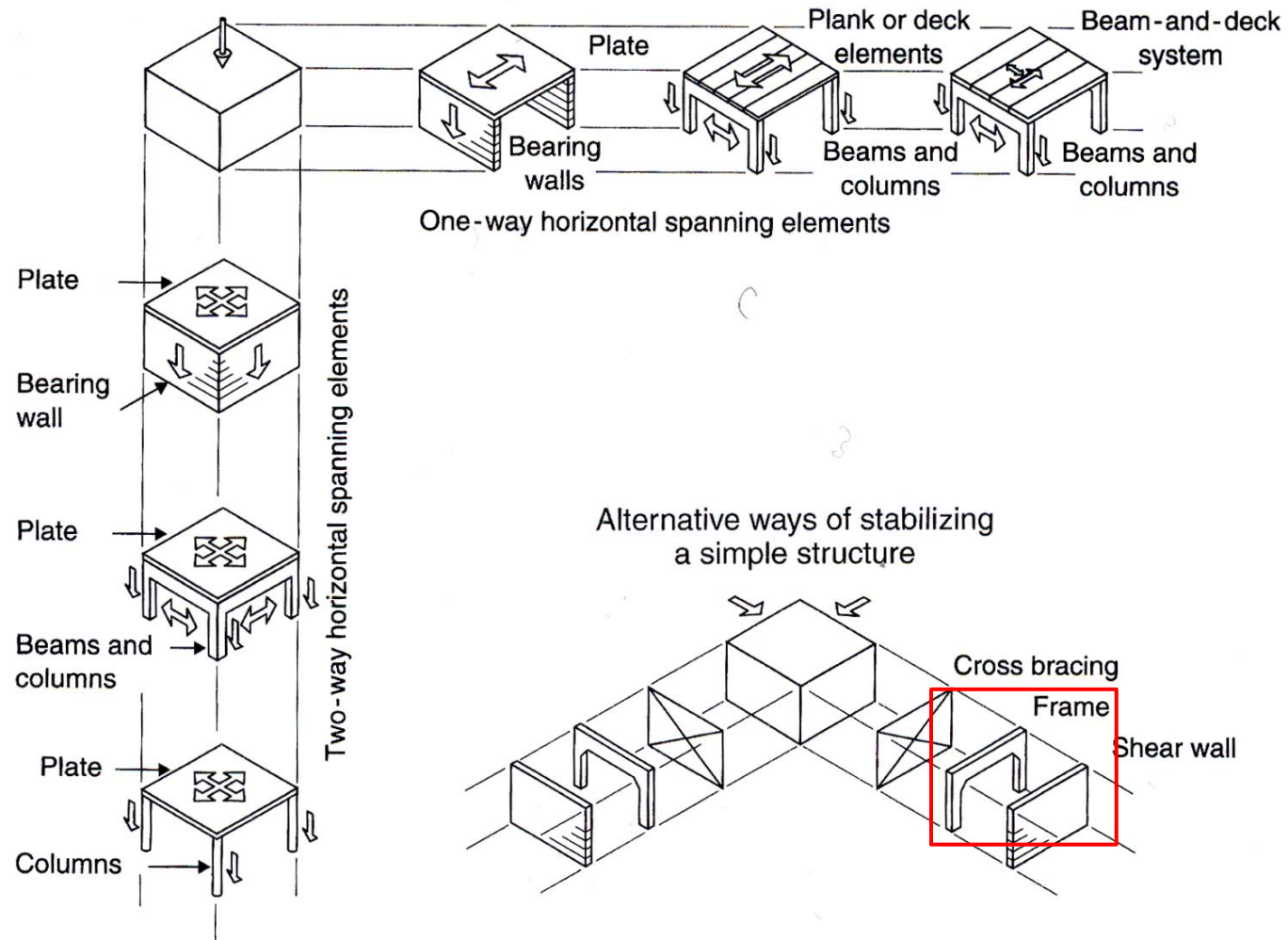

Figure 5.6 Single-bay portal frames.

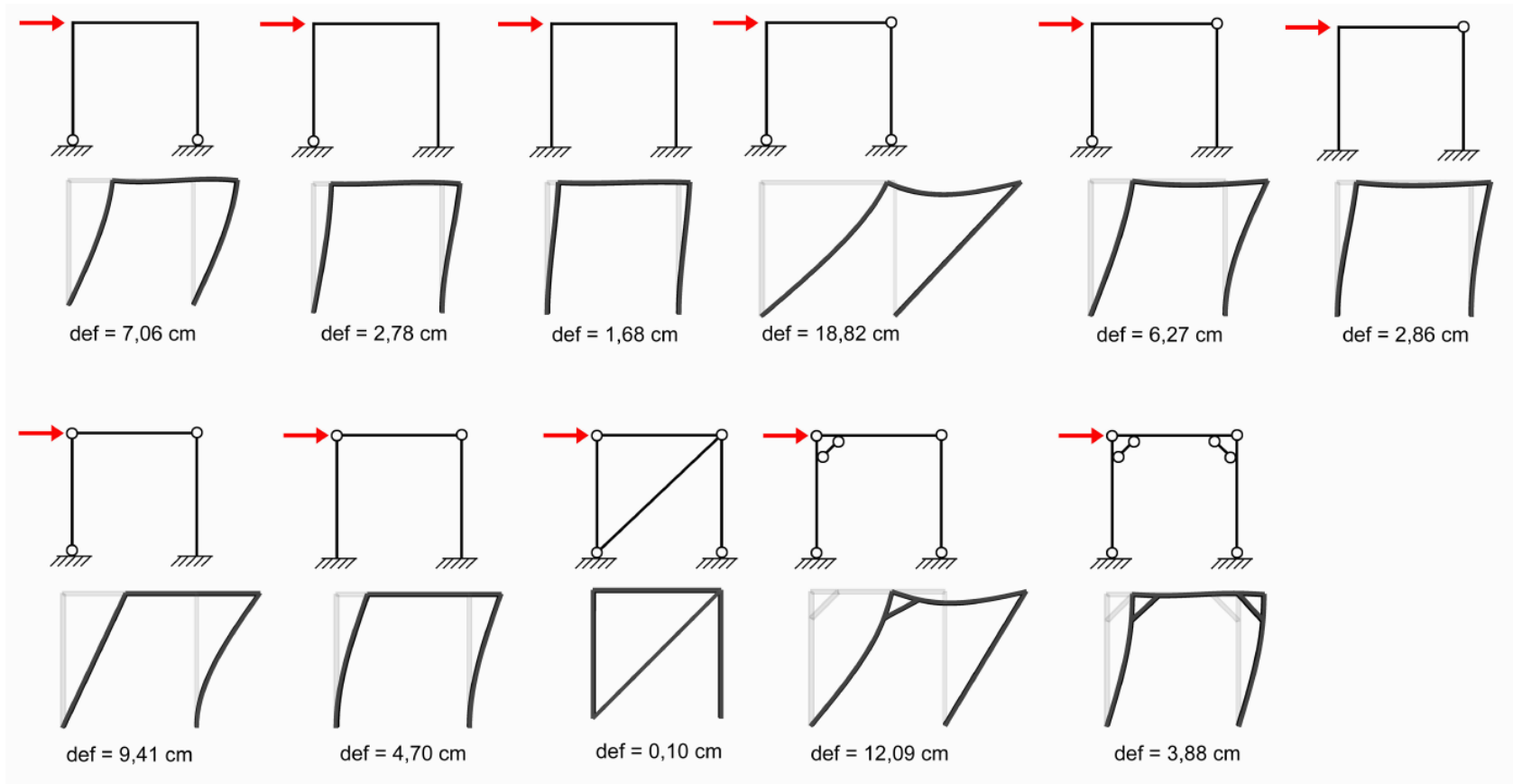

Horisontell stabilisering med ramar

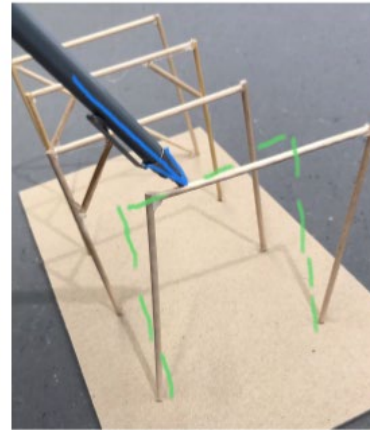
Figure 1.7 Common structural options for a typical volumetric unit.

Ramars effektivitet vid horisontell last

Deformation & styvhet

Övning i att mäta styvheten hos olika ramar. Bilderna visar hur ramarna deformeras och ger exempel på hur inre stöd kan användas för att förhindra deformation.

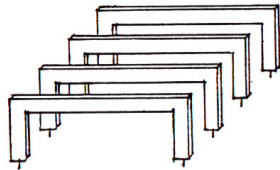

Ramtyper

3.2 Rahmen-Tragwerke / Frame structures

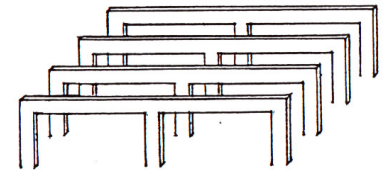
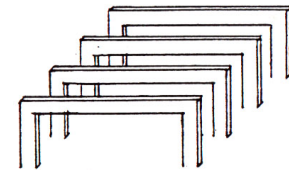
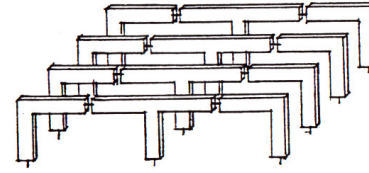
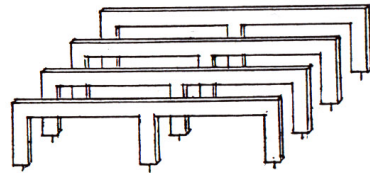
Tvåledsram

Einfeldrahmen
One-bay frames

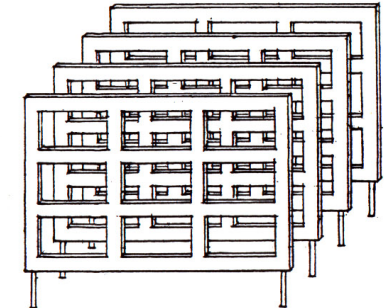
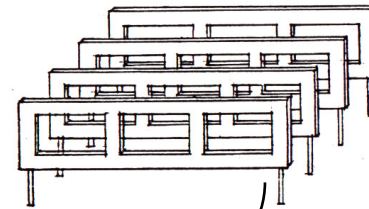
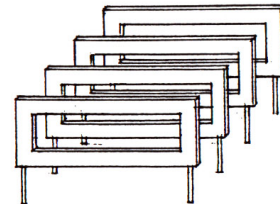

Treledsram

Mehrfeldrahmen
Multipanel frames

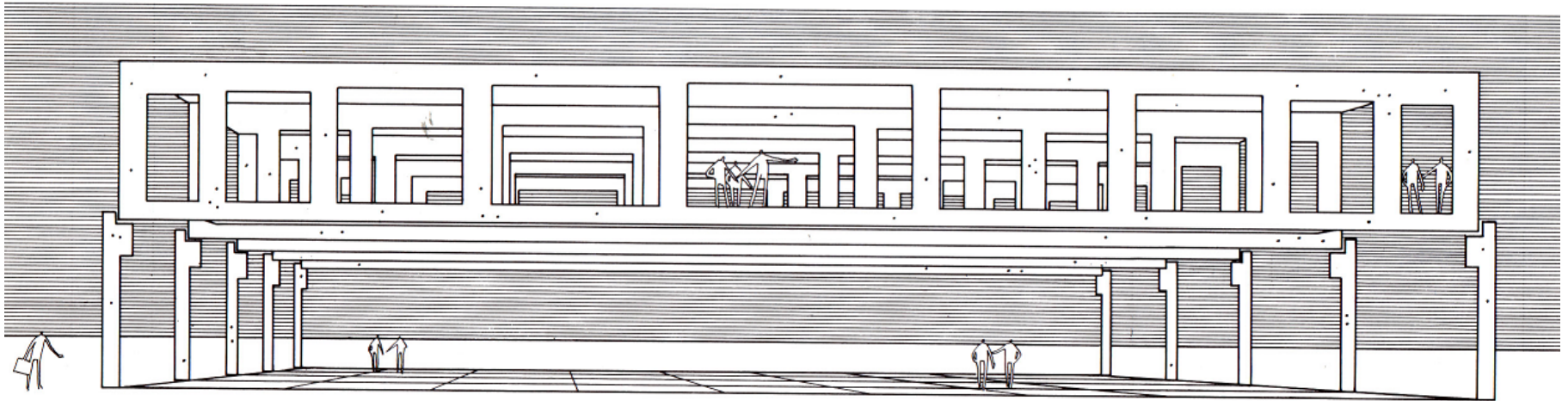
Geschoßrahmen
Story frames

Virendelbalk

Weitgespannte Tragsysteme aus Mehrfeld-Rahmen

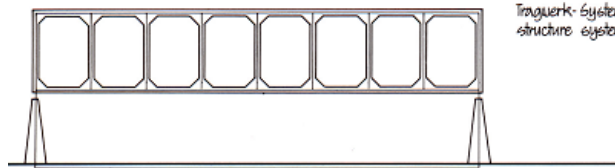
longspan structure systems composed of multi-panel frames

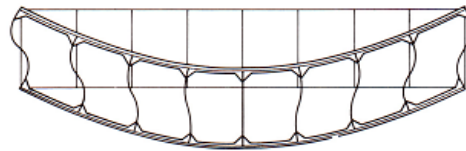
Eingeschossiger Mehrfeldrahmen auf zwei Stützen

single-story multi-panel frame supported at both ends

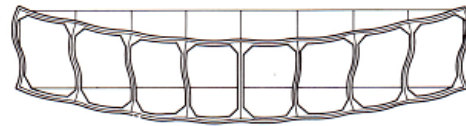
Beziehung zwischen Rahmenteilung und Mechanismus des Mehrfeld-Rahmens / relationship between panel design and mechanism of multi-panel frame

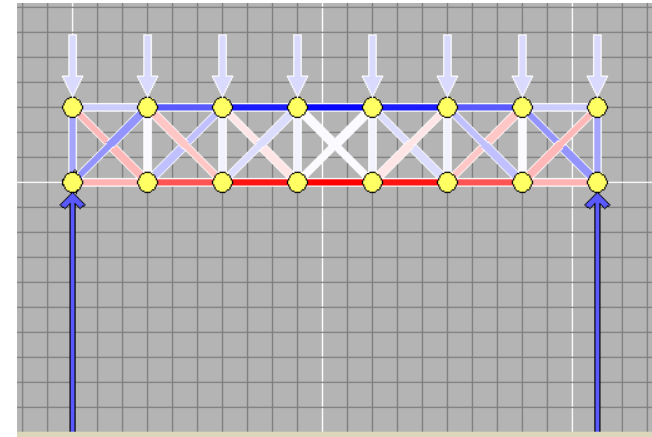
Mehrfeld-Rahmen auf zwei Stützen / multi-panel frame supported at both ends

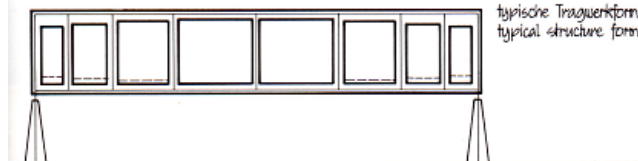
System mit Stielen ohne Biegesteifigkeit

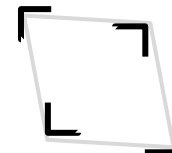
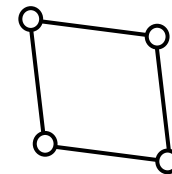
System mit biegesteifen Stielen

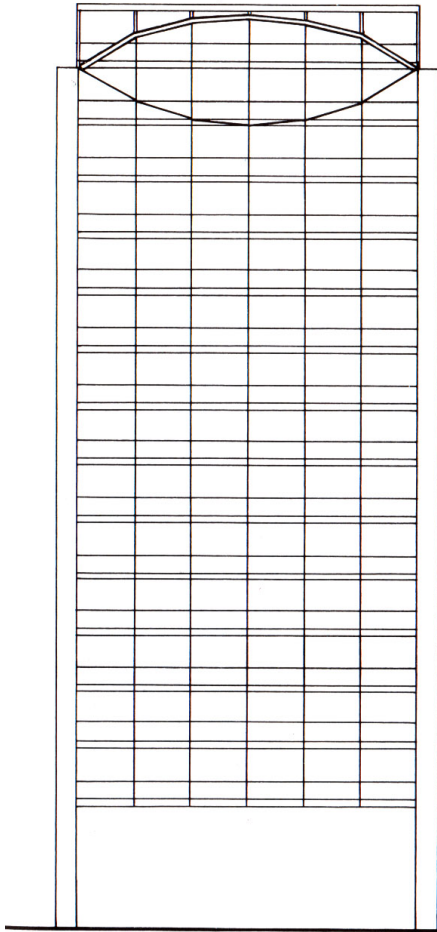
Verbreiterung der Stiele nach den Auflagern zu bei gleichgroßen Feldbreiten

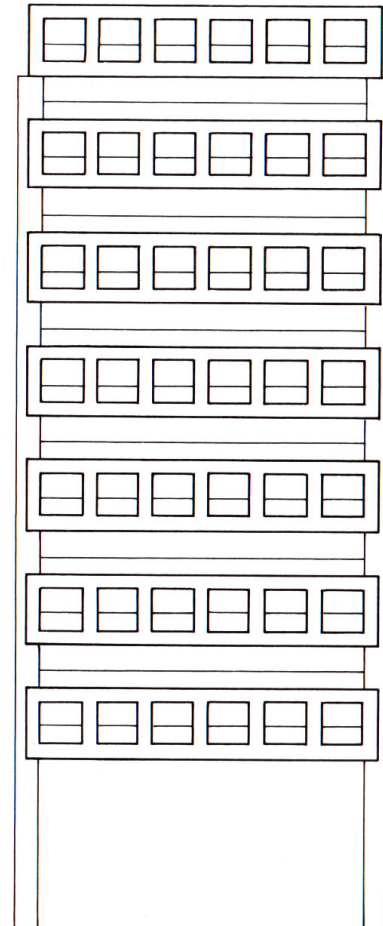
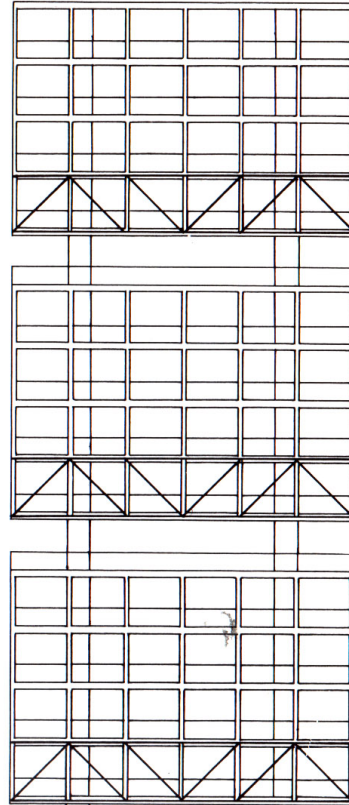
Verkleinerung der Felder nach den Auflagern zu bei gleichbleibenden Stielen

Vollgeschoß-Trägersysteme in Brücken-Hochwerken

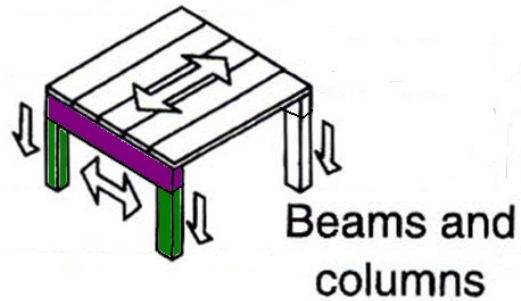

full-story girder systems in bridge highrises

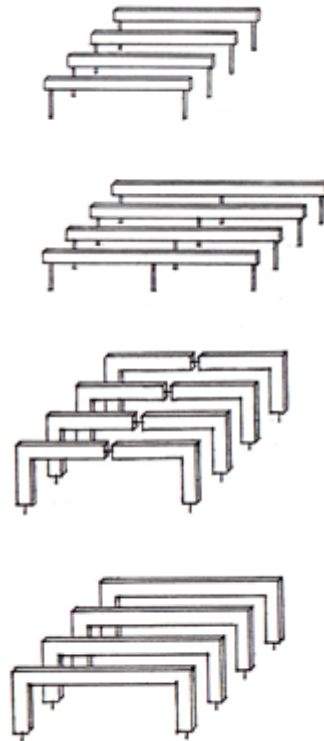

Uppbyggnad

Grundtyper

Beståndsdelar

Balk
(styvhet EI/L^3)

Knutpunkt
(från stel koppling
till friktionsfri led)

Systemlinje

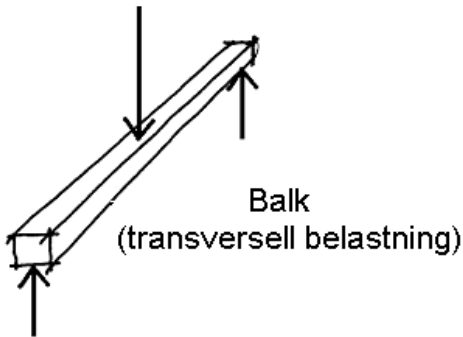
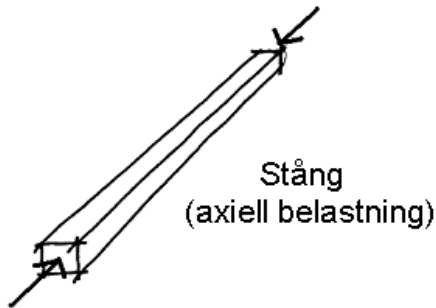

Balk

Representation

Systemlinje

Tvärsnitt

Kraftbegrepp

transversell belastning

moment

normalspänning

tvärkraft

skjuvspänning

Styvhet

EI/L^3 = styvhet

(motstånd)

E = elasticitetsmodul

(materialets motstånd)

I = tröghetsmoment

(tvärsnittsformens motstånd)

L = längd

Knutpunkt

Från fiktionsfri led till

stel koppling

Systemlinjer möts

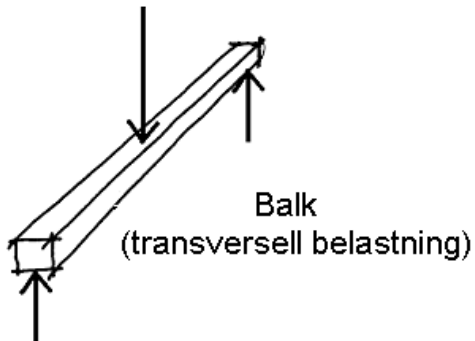
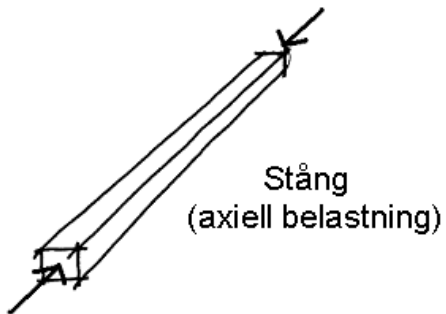
Stelkroppsjämvikt

Balk

Representation

Systemlinje

Tvärsnitt

Kraftbegrepp

Transversell belastning

Moment

Normalspänning

Tvärkraft

Skjuvspänning

Styvhet

EI/L^3 = styvhet
(motstånd)

E = elasticitetsmodul
(materialets motstånd)

I = tröghetsmoment
(tvärsnittsformens motstånd)

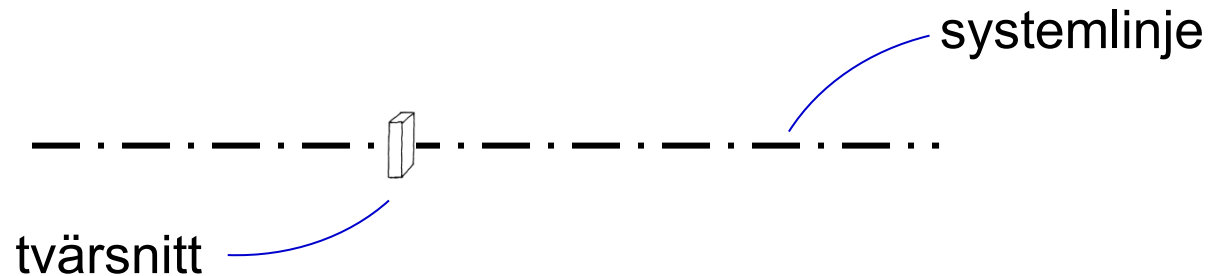
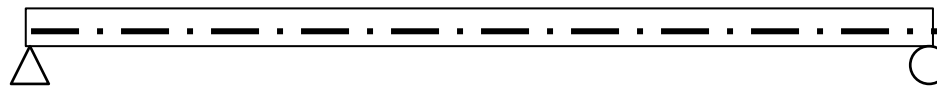
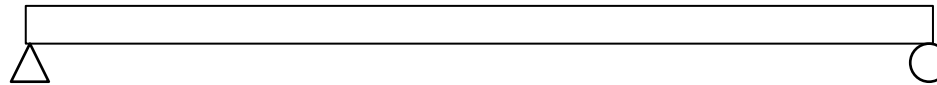
L = längd

Knutpunkt

Från fiktionsfri led till
stel koppling
Systemlinjer möts
Stelkroppsjämvikt

Den förenklade ingenjörsmodellen BALK

utgår från **systemlinje** och **tvärsnitt**

Balk

Representation

Systemlinje

Tvärsnitt

Kraftbegrepp

Transversell belastning

Moment

Normalspänning

Tvärkraft

Skjuvspänning

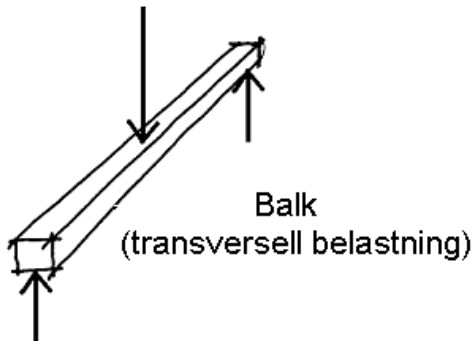
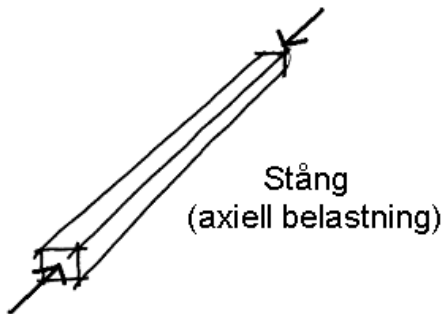
Styvhet

EI/L^3 = styvhet
(motstånd)

E = elasticitetsmodul
(materialets motstånd)

I = tröghetsmoment
(tvärsnittsformens motstånd)

L = längd

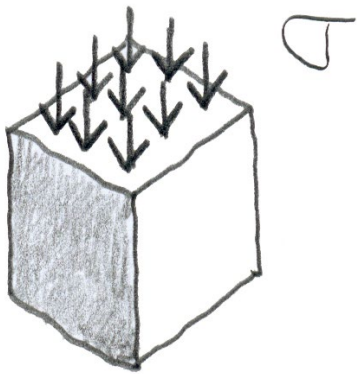

Knutpunkt

Från fiktionsfri led till
stel koppling
Systemlinjer möts
Stelkroppsjämvikt

Ytkrafter

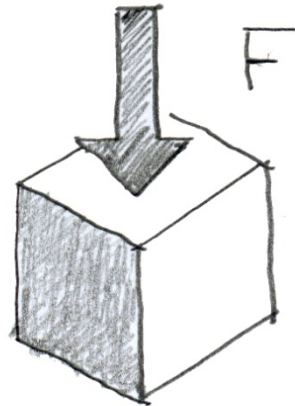
(genererade av elektromagnetism)

Normalspänning

Kraft per ytenhet

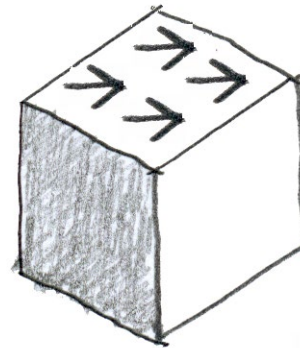
$[\text{N}/\text{m}^2]$

Normalkraft

Kraft

$[\text{N}]$

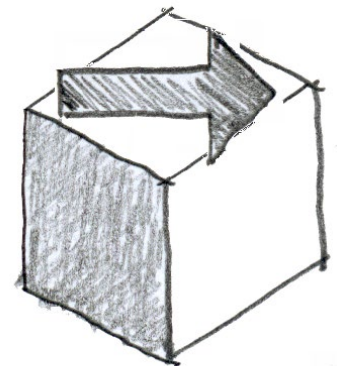

Skjuvspänning

Friktion

Kraft per ytenhet

$[\text{N}/\text{m}^2]$

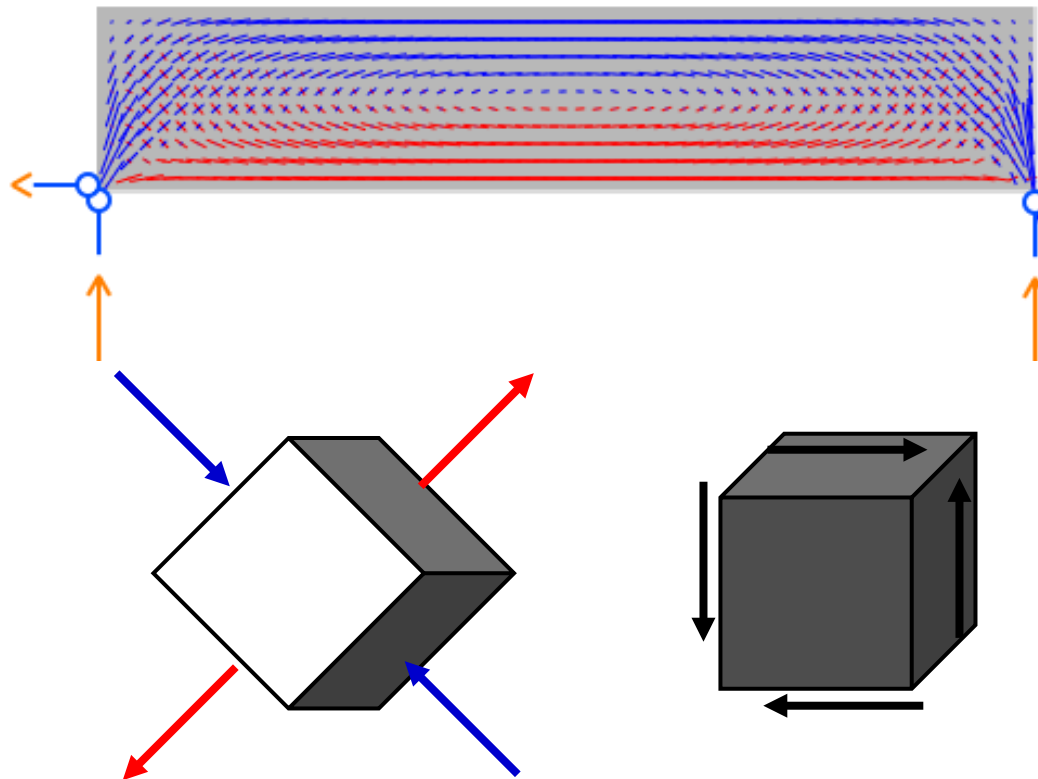
Tvärkraft

Friktionskraft

Kraft

$[\text{N}]$

Olika sätt att uttrycka samma spänning

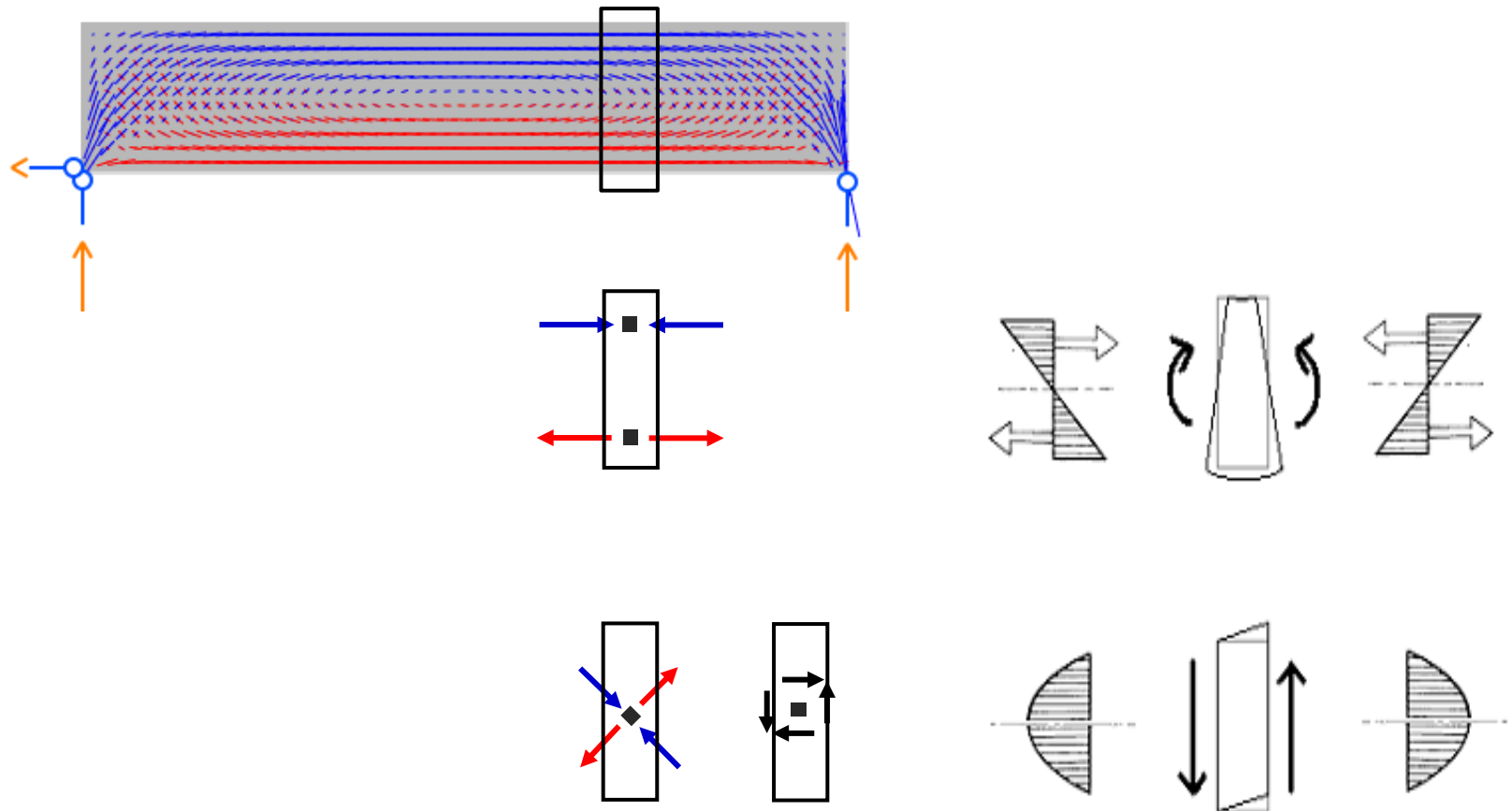
Normalspänningar

(materialpunktens huvudspänningar)

Skjuvspänningar

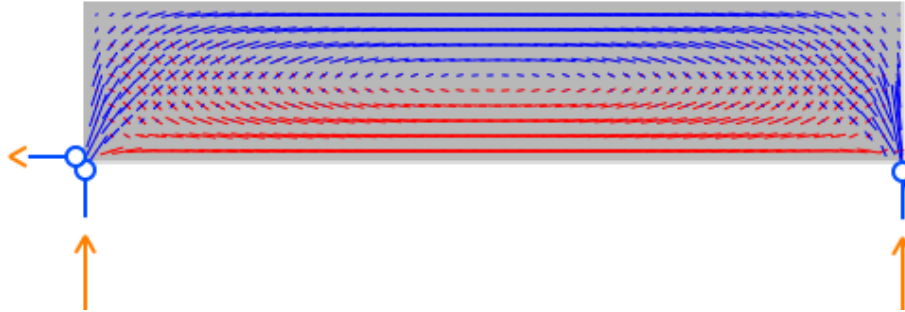
(i riktningar som sammanfaller med en kropps yttre form)

Spänningar i ForcePAD jämfört med spänningar i en traditionell ingenjörsanalys

Moment- och tvärkraftsdiagram

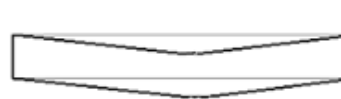
Normalspänningar

Böjmoment

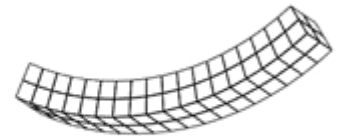

Böjdeformation

Skjuvdeformation
(oftast försumbar)

Tvärkraft

Balk-verkan

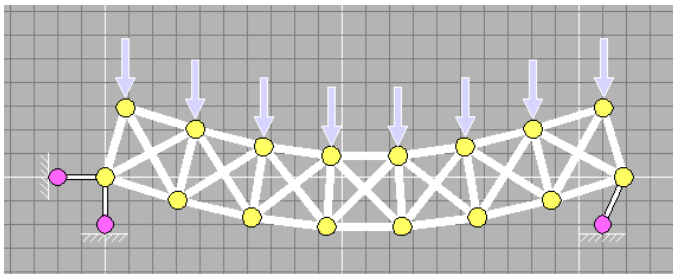
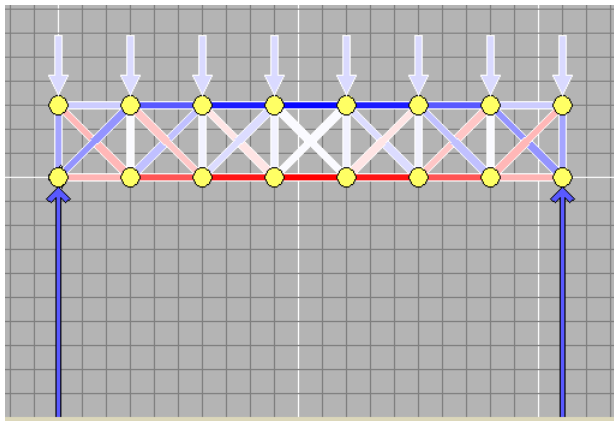
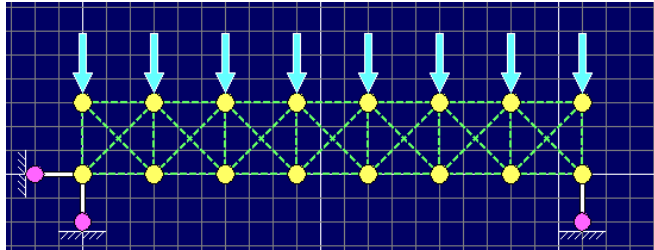
Moment- och
tvärkrafts-diagram

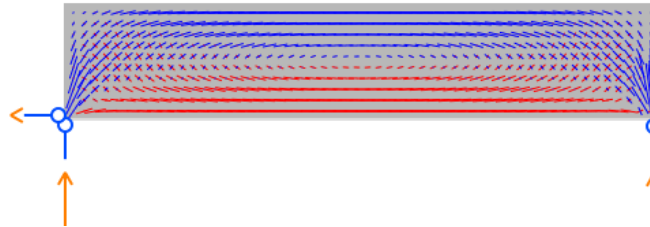

Olika representationer av *inre krafter* i en balk

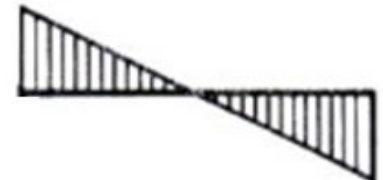
PointSKETCH

ForcePAD

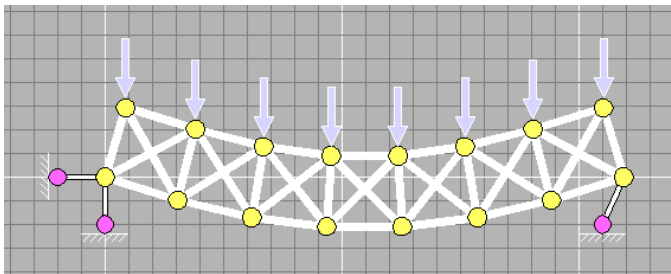
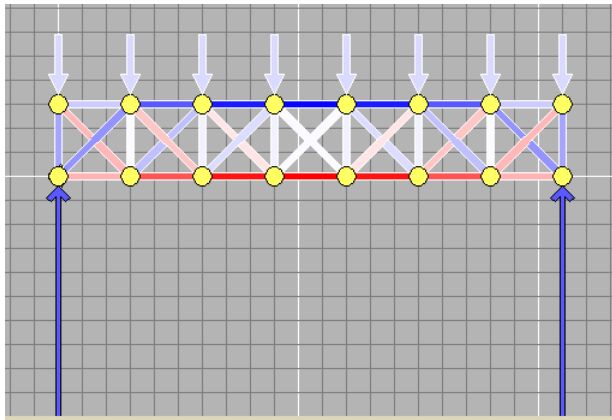
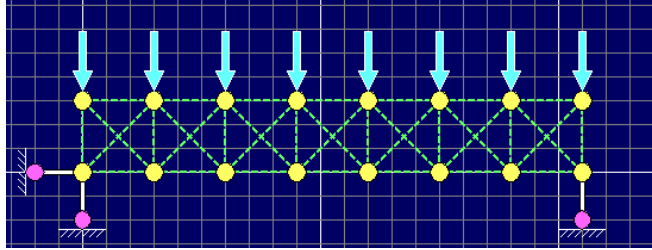

Tvärkrafts- och
momentdiagram

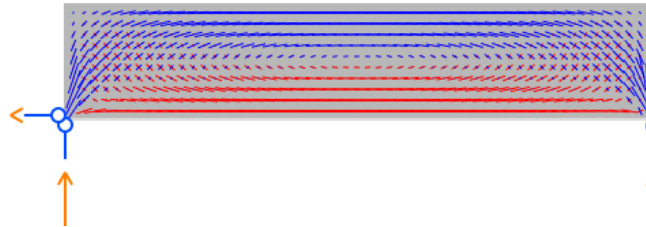

Olika representationer av *inre krafter* i en balk

PointSKETCH

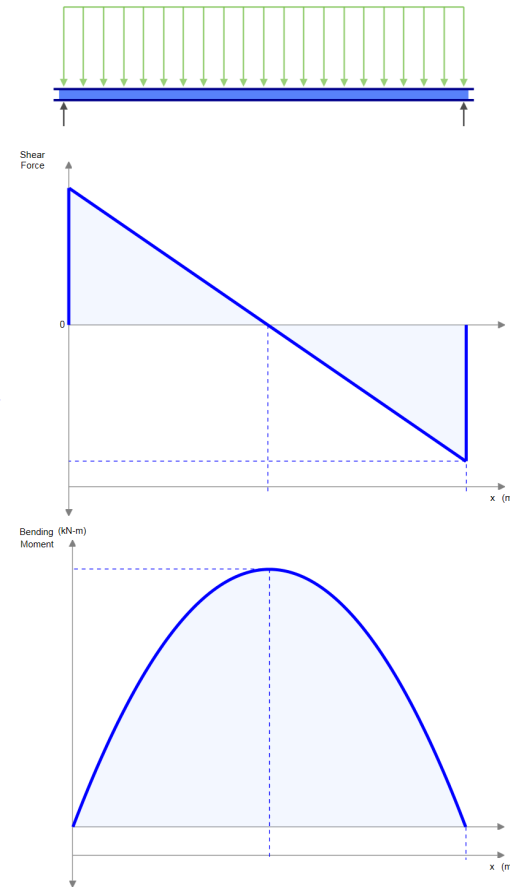

ForcePAD

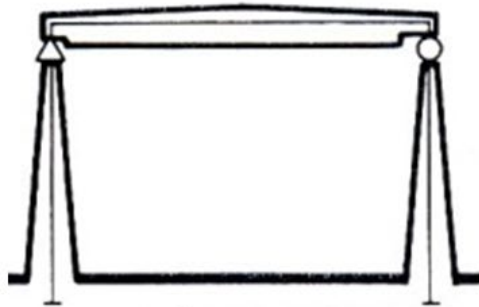
Moment och tvärkraftsdiagram

(US/UK teckenregel - Engels)

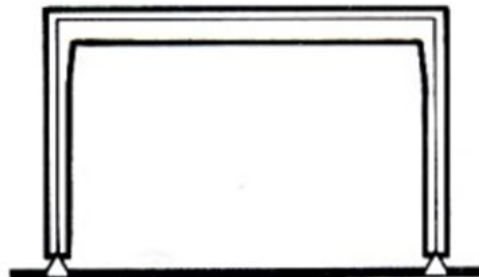

US/UK - tryckbåge
Sverige/betong - kedjekurva

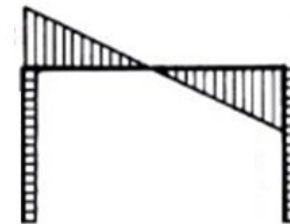
Skillnad mellan *fritt upplag balk* (1D) och *ram* (2D)

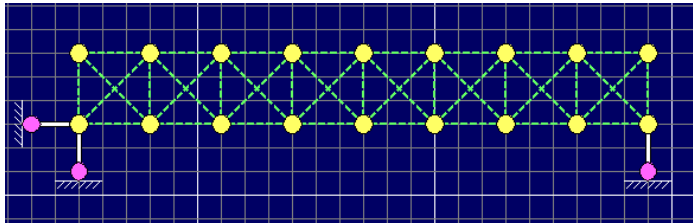
POST AND BEAM STRUCTURE

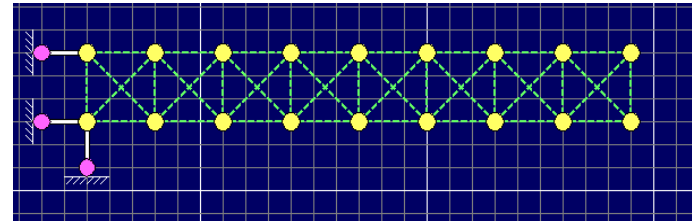
TWO-HINGE FRAME

1. Fritt upplagd balk och konsolbalk

fritt upplagd balk

konsolbalk

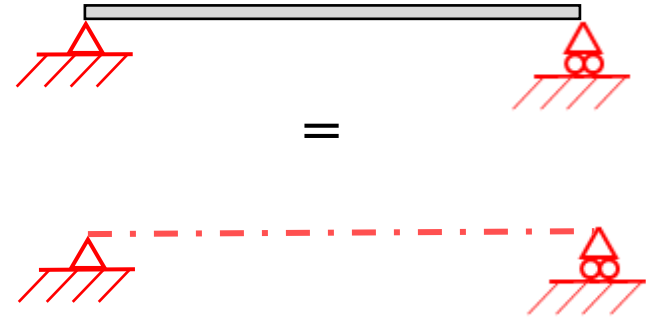
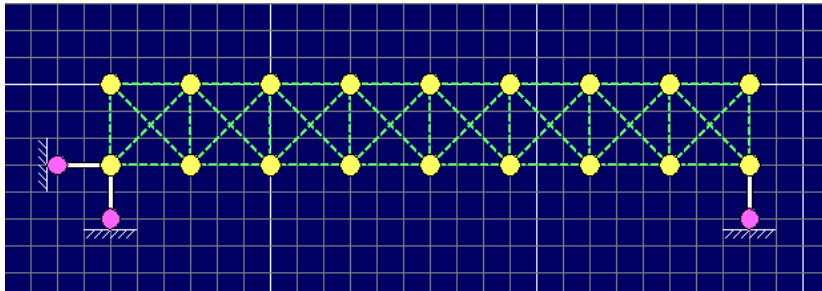
Jämför och diskutera hur programmen **pointSketch** och **ForcePAD** genom olika *representationer* av kroppar och krafter beskriver en *fritt upplagd balk* och en *konsolbalk*.

Jämför också med ingenjörers *tvärkrafts-* och *moment-diagram*.

Med vilka kraftmått beskrivs/representeras de inre krafterna?

Hur beskrivs/representeras yttre laster och stöd?

Från seminarium 2 - Systemlinjen och ingenjörssymboler

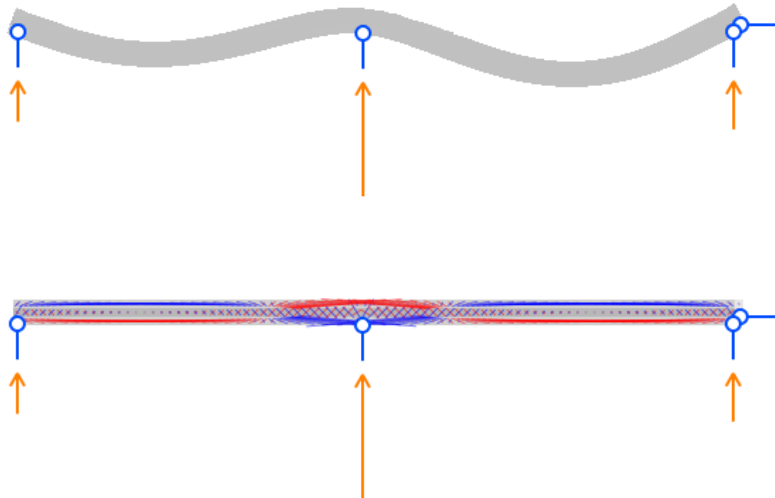
Överst till höger visas en typisk ingenjörsskiss av en fritt upplagd balk.
Under den visas ingenjörens beräkningsmodell.

Bygg i pointSketch upp en 2D representation av en balk.
Skapa därefter sju olika balktyper genom att för denna balk välja olika kombinationer av nycklar (i olika riktningar och i olika lägen).

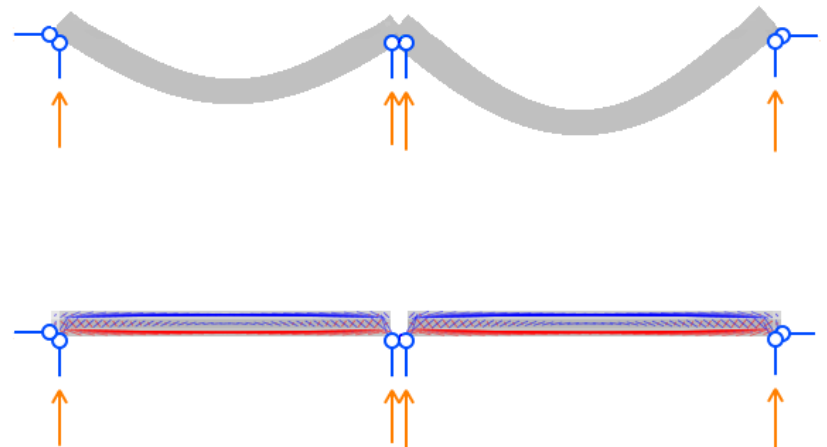
Visa för samma sju balktyper hur dessa beskrivs i en ingenjörsskiss (motsvarande figuren överst till höger).
Namnge balktyperna där det går.

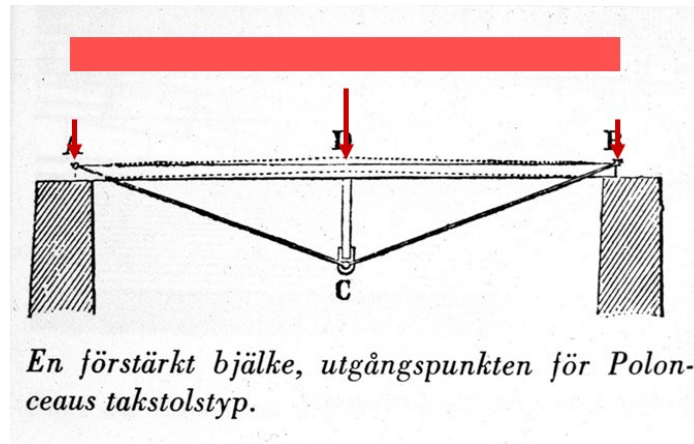
Kontinuerlig balk

Fritt upplagda balkar

2. Inre krafter och deformationer hos en *kontinuerlig balk*

Använd programmen **pointSketch** och **ForcePAD** för att beskriva hur en *kontinuerlig balk i två fack*, och belastad av sin egentyngd, fungerar.

Studera *kraft*- och *deformationsmönster* och försök att rita upp balkens *momentdiagram* (se t.ex. Engels).

Visa var *inflexionspunkterna* finns.

Jämför momentdiagrammet med en kedjekurvas utseende.

Balk

Representation

Systemlinje

Tvärsnitt

Kraftbegrepp

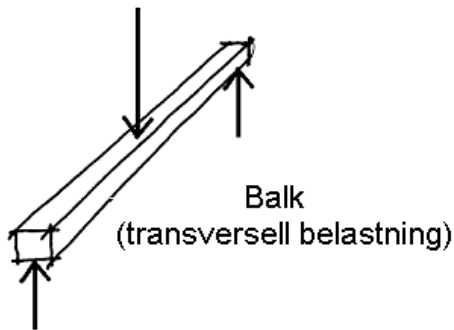
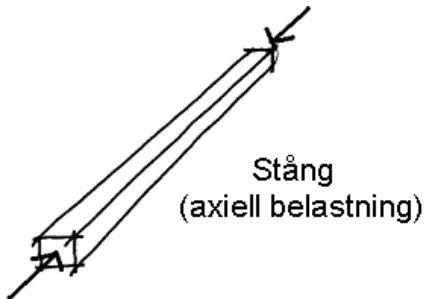
Transversell belastning

Moment

Normalspänning

Tvärkraft

Skjuvspänning

Knutpunkt

Från fiktionsfri led till
stel koppling
Systemlinjer möts
Stelkroppsjämvikt

Styvhet

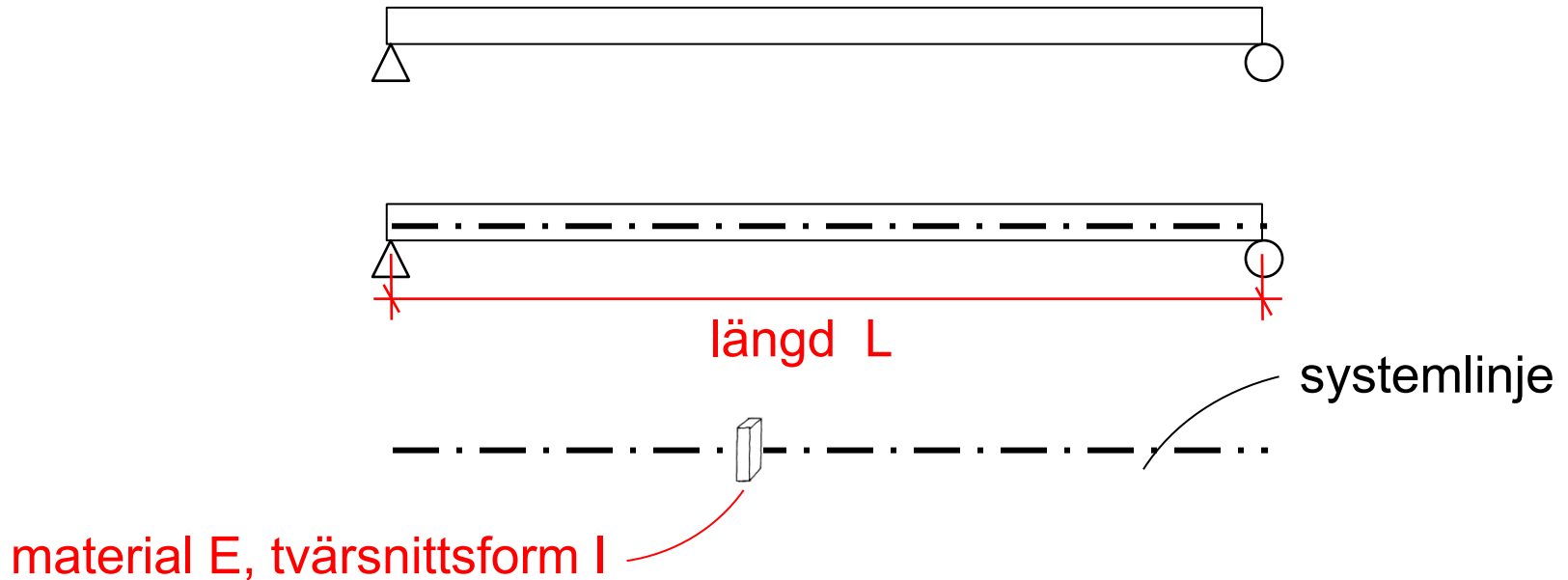
EI/L^3 = styvhet
(motstånd)

E = elasticitetsmodul
(materialets motstånd)

I = tröghetsmoment
(tvärsnittsformens motstånd)

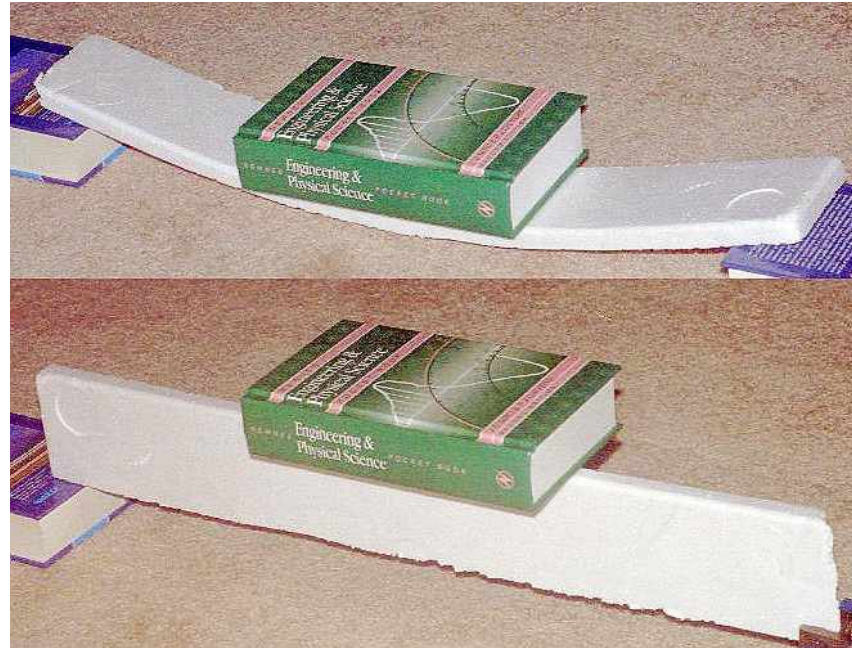
L = längd

Den förenklade ingenjörsmodellen BALK

utgår från systemlinje och tvärsnitt

Böjstyvheten EI/L^3 och balkars effektivitet

E = materialets elasticitetsmodul

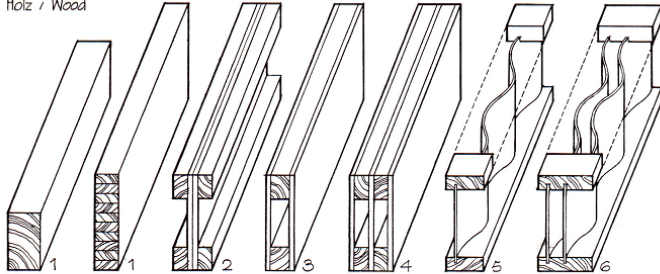
I = tvärsnittets tröghetsmoment

L = längd

Tvärsnittsformen

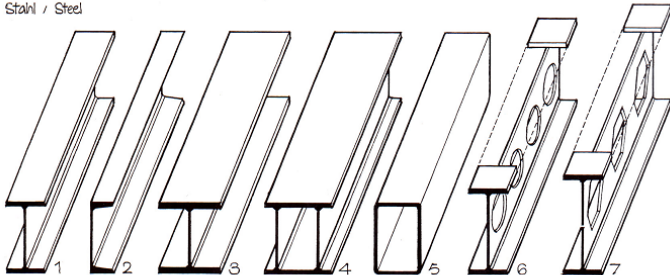
Holz / Wood

- 1 Rechteck-Träger
- 2 I-Träger
- 3 Kasten-Träger
- 4 Doppelkasten-Träger
- 5 Wellsteg-Träger
- 6 Doppelwellsteg-Träger

- 1 Rectangular beam
- 2 I-beam
- 3 Box beam
- 4 Double-box beam
- 5 Corrugated web beam
- 6 Corrug. two-web beam

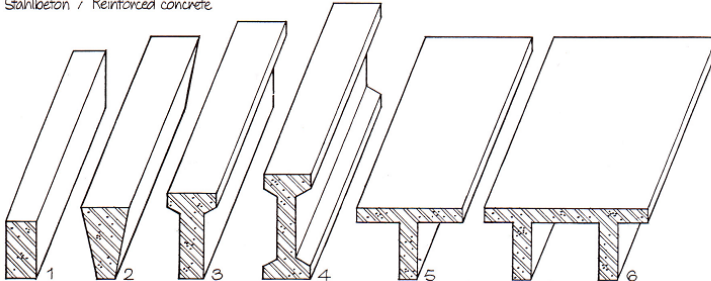
Stahl / Steel

- 1 I-Träger
- 2 U-Profil-Träger
- 3 Breitflansch-Träger
- 4 Kasten-Träger
- 5 Hohlprofil-Träger
- 6 Lochsteg-Träger
- 7 Waben-Träger

- 1 I beam
- 2 Channel (profile) beam
- 3 Wide flange b., H beam
- 4 Box beam
- 5 Hollow section beam
- 6 Perforated web beam
- 7 Honeycomb web beam

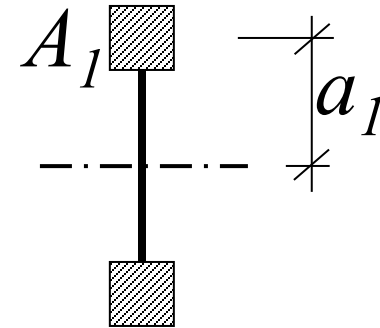
Stahlbeton / Reinforced concrete

- 1 Rechteck-Träger
- 2 Trapez-Träger
- 3 T-Träger
- 4 I-Träger
- 5 Plattenbalken
- 6 Doppelsteg-Plattenbalken

- 1 Rectangular beam
- 2 Trapezoid beam
- 3 Top-beaded beam
- 4 I beam
- 5 T beam
- 6 Double-T beam

Tröghetsmoment I

$$I = A_1 a_1^2 + \dots$$

3. Stång- och balkverkans styvhet

Balkverkans styvhetsmått är *böjstyvhet* EI/L^3
(Stångverkans styvhetsmått är *normalstyvhet* EA/L)

Pröva begreppet böjstyvhet genom att belasta en linjal på olika sätt så som figuren visar. Här är det *tvärsnittsformen* (*tröghetsmomentet*) som ger styvhet. Fotografera (eller skissa) tre verkliga balkar och diskutera hur deras respektive tvärsnittsform påverkar styvheten.

4. Höjd/längdförhållande

En grov tumregel är att balkhöjden är $1/20$ av spännvidden
för en fritt upplagd balk
och $1/10$ av längden hos en konsolbalk.

Mät höjd/längdförhållandet på tre fritt upplagda balkar
och tre konsolbalkar och testa hur väl tumregeln stämmer.
När den inte stämmer – fundera på varför.

Balk

Representation

Systemlinje

Tvärsnitt

Kraftbegrepp

Transversell belastning

Moment

Normalspänning

Tvärkraft

Skjuvspänning

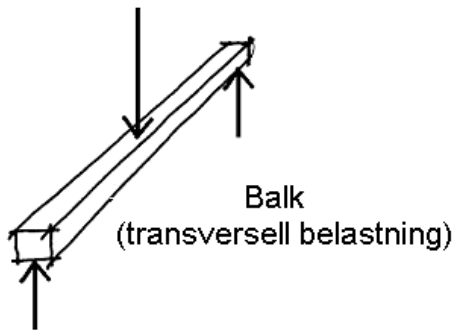
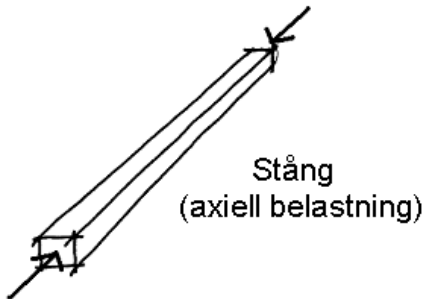
Styvhet

EI/L^3 = styvhet
(motstånd)

E = elasticitetsmodul
(materialets motstånd)

I = tröghetsmoment
(tvärsnittsformens motstånd)

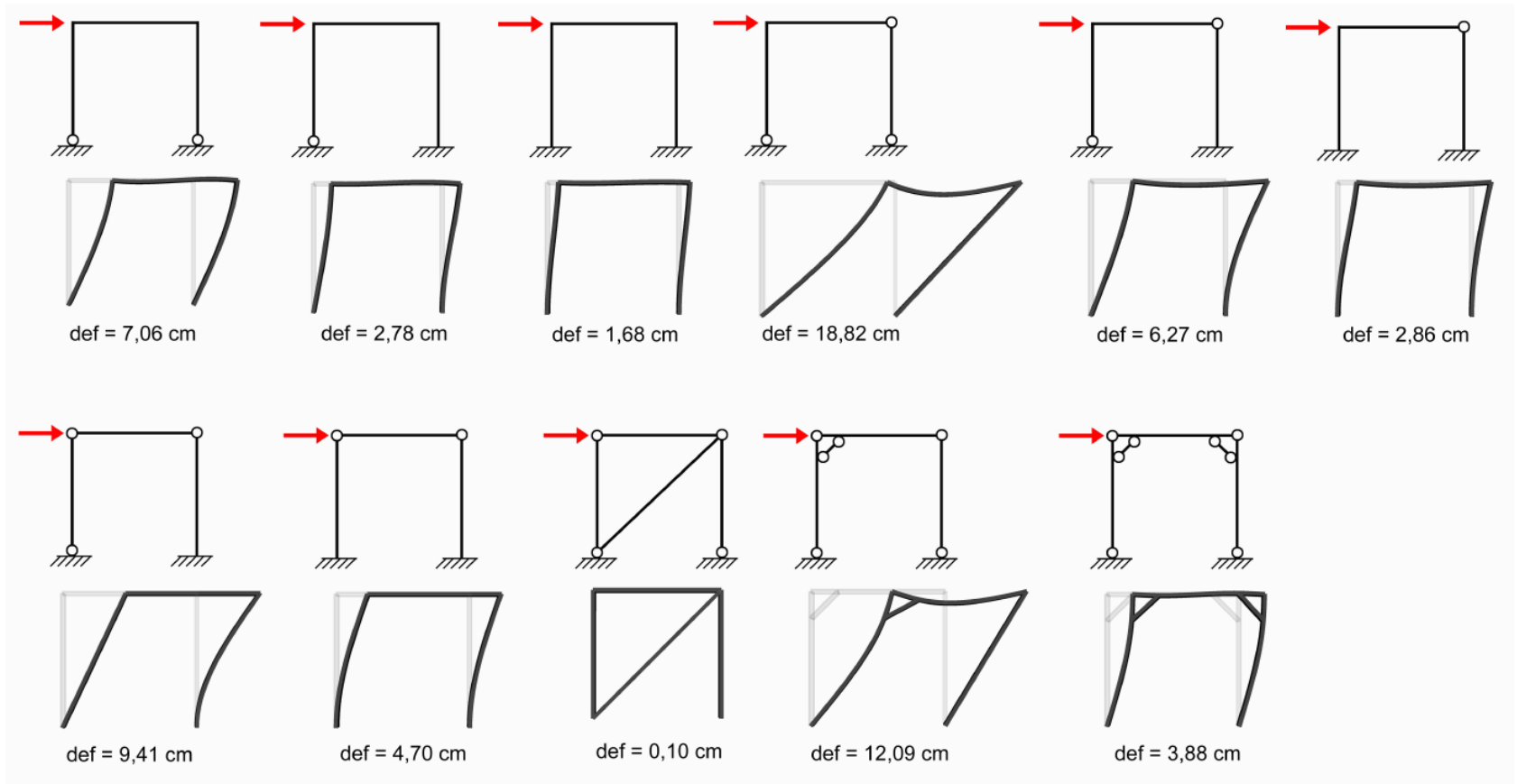
L = längd

Knutpunkt

Från fiktionsfri led till
stel koppling
Systemlinjer möts
Stelkroppsjämvikt

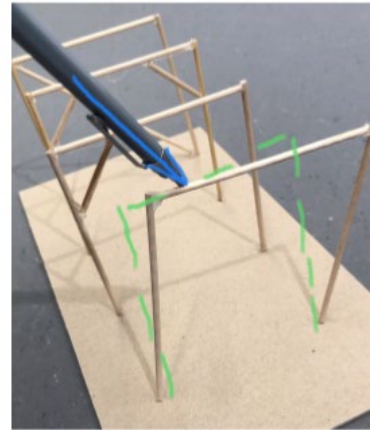
Knutpunkternas betydelse

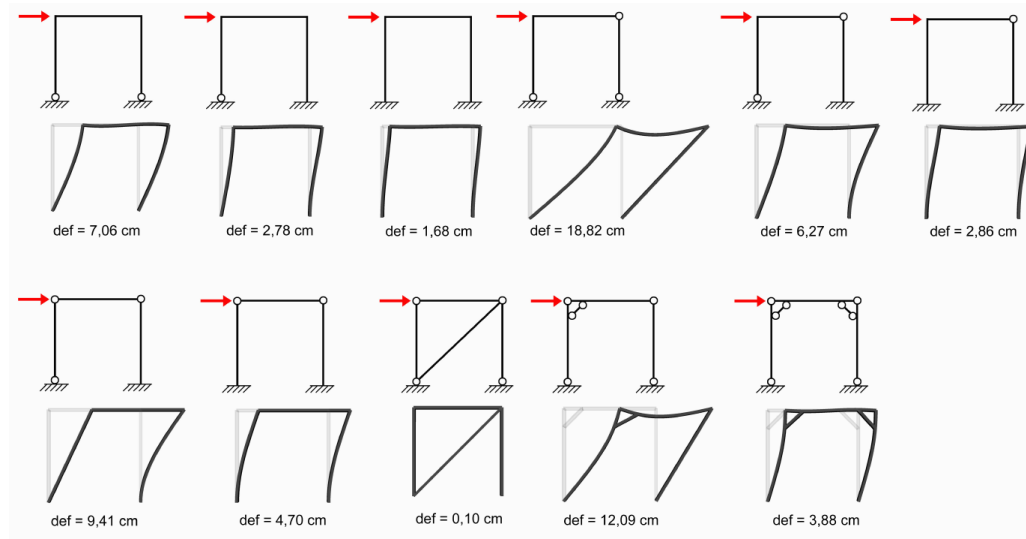

Deformation & styvhet

Övning i att mäta styvheten hos olika ramar. Bilderna visar hur ramarna deformeras och ger exempel på hur inre stöd kan användas för att förhindra deformation.

5. Ramars styvhet

Bygg med grillpinnar och limstift fyra olika 2D ramar (ca 1,0 x 1,0 dm²). Fäst ramarna på en styv platta, genom att hål borras där de kan passas in eller genom att de limmas fast med limstift. Vilken av dessa infästningar är närmast en ”fast inspänning” och vilken är närmast en ”led”?

Tryck från sidan på ramarna och jämför den upplevda vekheten med siffrorna i figuren ovan.

Balkar och ramverk

Effektiva balkar

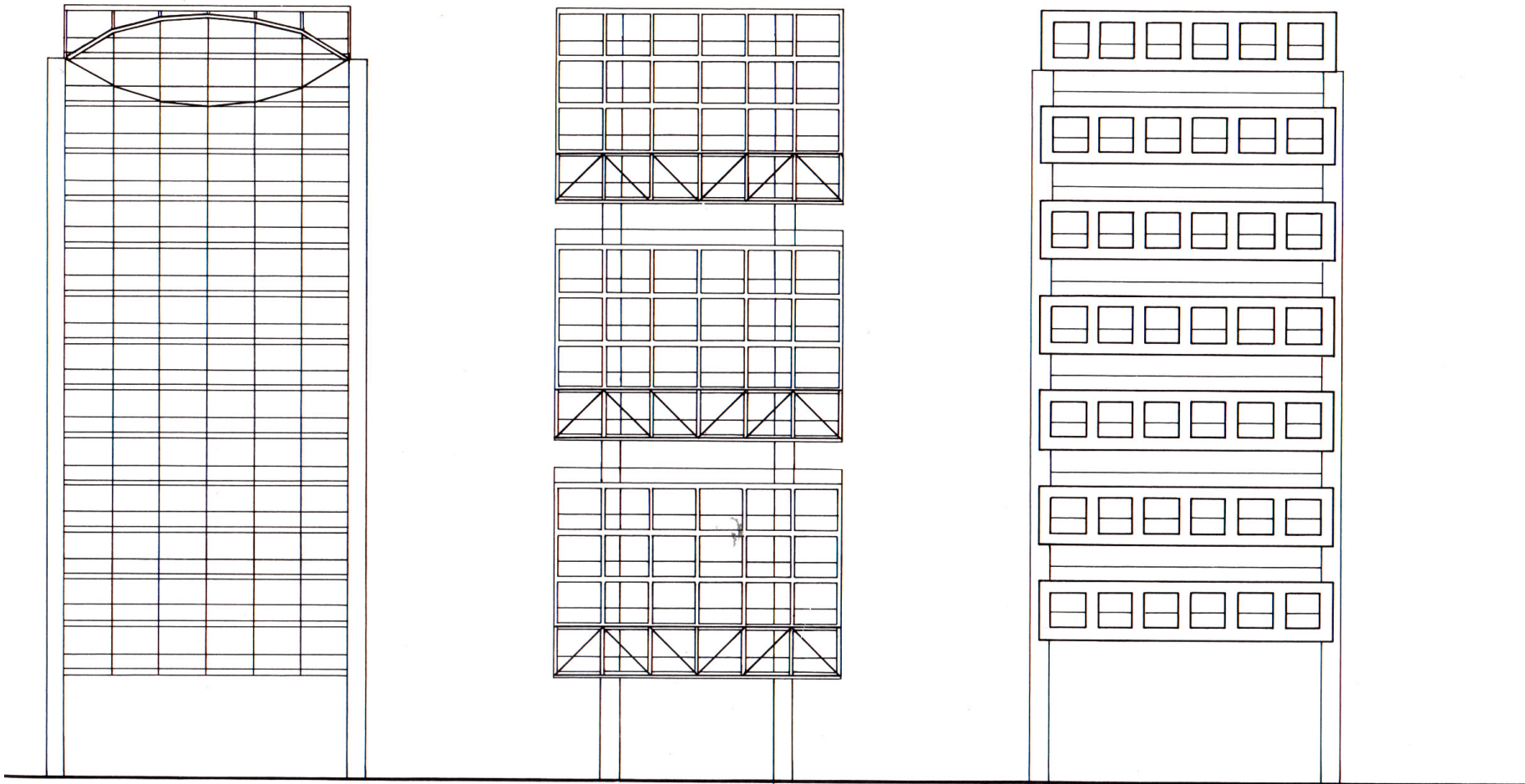
Takstolar

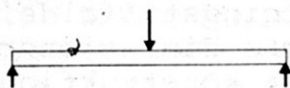
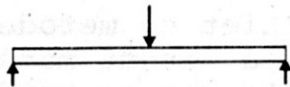
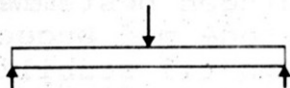
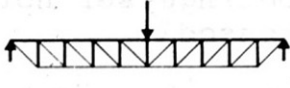
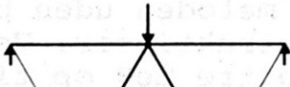
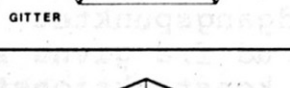
~~A1 Structural Design Contest~~

Effektiva "balkar" för transversell last

Vollgeschoß-Trägersysteme in Brücken-Hochwerken

full-story girder systems in bridge highrises

KONSTRUKTIONSFORM	TVÆRSNIT	VÆGT I KG
 MASSIVBJÆLKE		920
 HE 260 B		465
 INP 380		380
 GITTER		140
 GITTER		60
 GITTER		50
 GITTER		43

6. Variationer på temat balk (välj minst ~~en~~ två uppgifter)

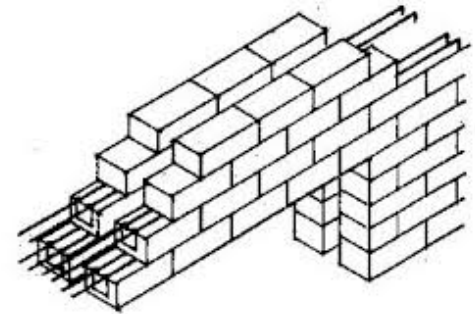
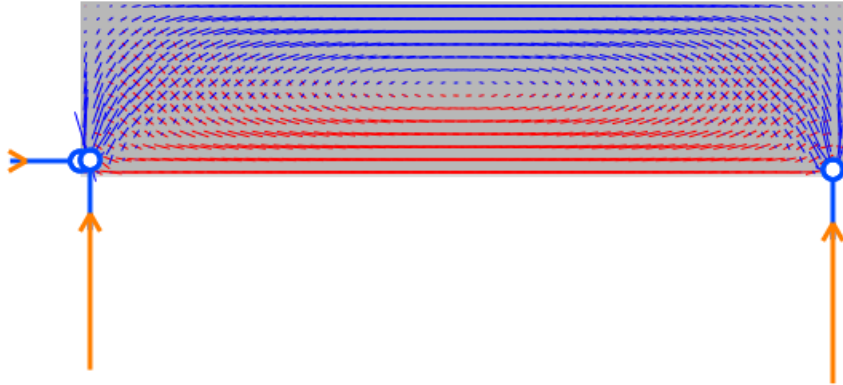
6a. *Yttre tvång*. Minsta antalet låsta rörelsefrihetsgrader för att en balk ska vara yttre stabil är tre. En fritt upplagd balk har två vertikala och en horisontell frihetsgrad låsta. Vilken blir skillnaden om två horisontella frihetsgrader låses (en i var balkände)? Visa skillnaden med hjälp av pointSketch eller ForcePAD. Varför försöker man ofta undvika att ha två låsta horisontella frihetsgrader?

6b. *Optimering av balkars form*. I Heino Engels visas på sid 184-185 hur balkarnas form följer momentdiagrammets utseende. Visa någon verklig balk som också är ett exempel på detta. Ge fler konkreta exempel på hur balkar kan optimeras med avseende på materialutnyttjande. Notera att Engels ritar momentdiagrammen tvärtom jämfört med svensk konvention.

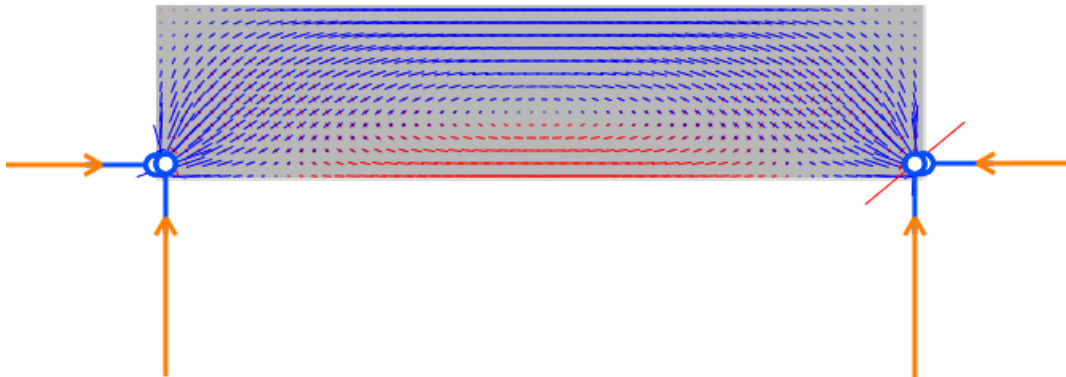
6c. *Balken och materialen*. När balkar utformas av olika material kommer materialegenskaperna att vara avgörande för hur balkarna fungerar. Ge exempel på hur balkar av olika material bär sina inre krafter.

6d. *Förespänning och efterspänning*. Ett vanligt sätt att förstärka balkar är att före- eller efterspanna dem. Tag reda på vad före- respektive efterspänning innebär. Använd pointSketch eller ForcePAD för att beskriva vad som händer balken.

Fritt upplagd tegelbalk

Rak balk

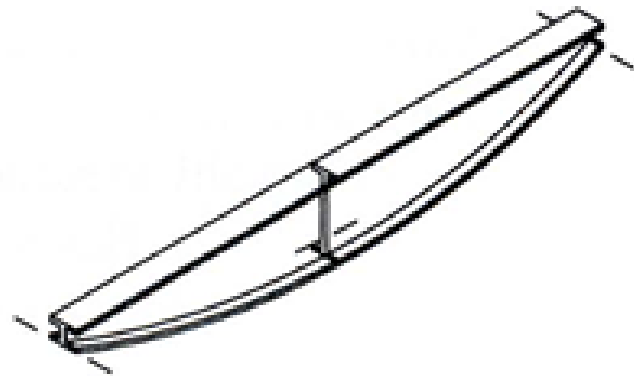
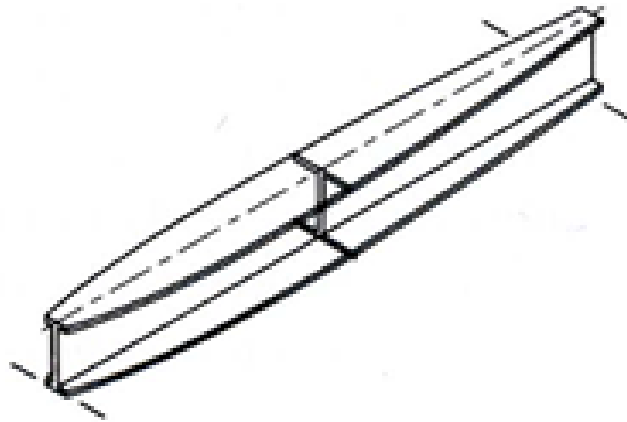
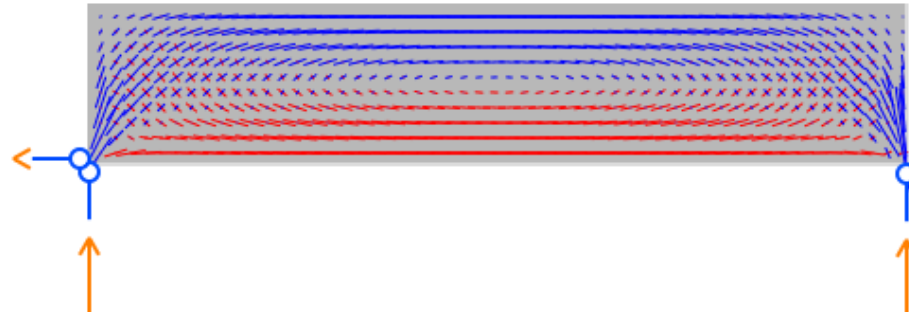
6. Variationer på temat balk (välj minst en uppgift)

6a. *Yttre tvång.* Minsta antalet låsta rörelsefrihetsgrader för att en balk ska vara yttre stabil är tre. En fritt upplagd balk har två vertikala och en horisontell frihetsgrad låsta. Vilken blir skillnaden om två horisontella frihetsgrader låses (en i var balkände)? Visa skillnaden med hjälp av pointSketch eller ForcePAD. Varför försöker man ofta undvika att ha två låsta horisontella frihetsgrader?

6b. *Optimering av balkars form.* I Heino Engels visas på sid 184-185 hur balkarnas form följer momentdiagrammets utseende. Visa någon verklig balk som också är ett exempel på detta. Ge fler konkreta exempel på hur balkar kan optimeras med avseende på materialutnyttjande. Notera att Engels ritar momentdiagrammen tvärtom jämfört med svensk konvention.

6c. *Balken och materialen.* När balkar utformas av olika material kommer materialegenskaperna att vara avgörande för hur balkarna fungerar. Ge exempel på hur balkar av olika material bär sina inre krafter.

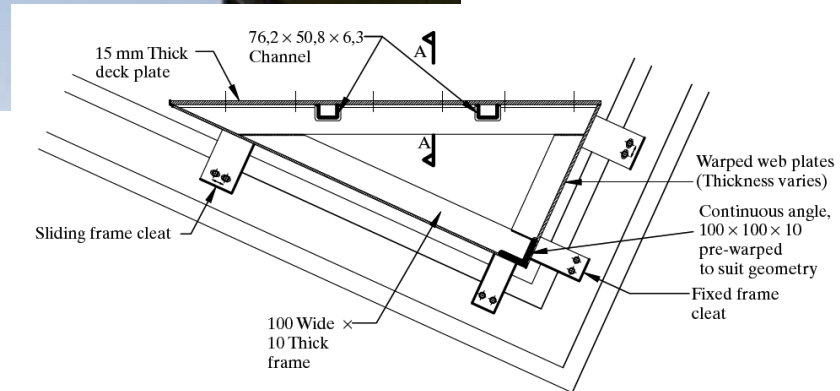
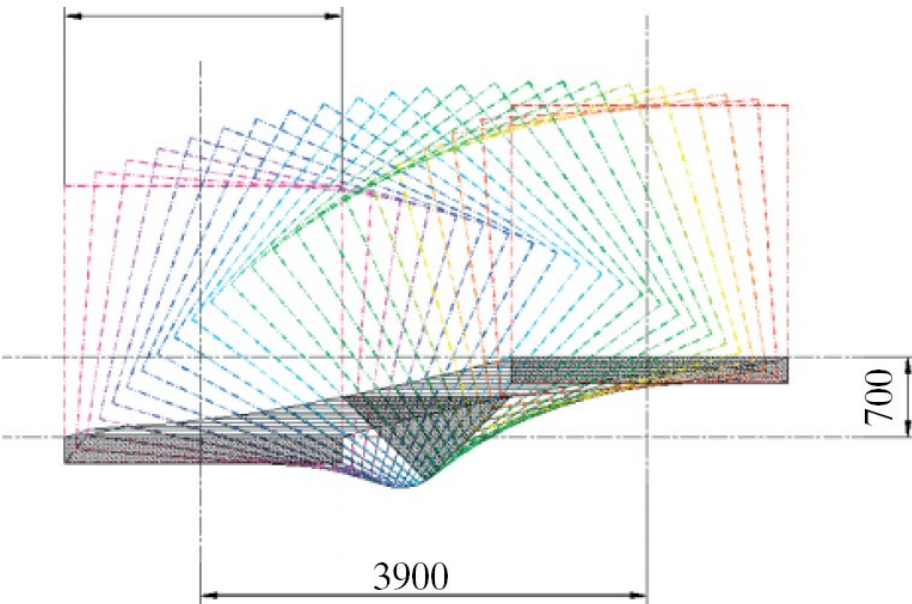
6d. *Förespänning och efterspänning.* Ett vanligt sätt att förstärka balkar är att före- eller efterspanna dem. Tag reda på vad före- respektive efterspänning innebär. Använd pointSketch eller ForcePAD för att beskriva vad som händer balken.

Internal square
dimension = 2500

Typical section

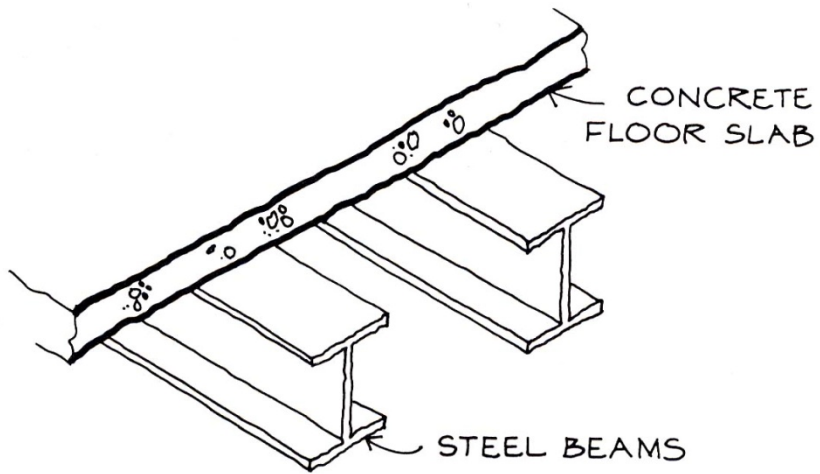
6. Variationer på temat balk (välj minst en uppgift)

6a. *Yttre tvång.* Minsta antalet låsta rörelsefrihetsgrader för att en balk ska vara yttre stabil är tre. En fritt upplagd balk har två vertikala och en horisontell frihetsgrad låsta. Vilken blir skillnaden om två horisontella frihetsgrader låses (en i var balkände)? Visa skillnaden med hjälp av pointSketch eller ForcePAD. Varför försöker man ofta undvika att ha två låsta horisontella frihetsgrader?

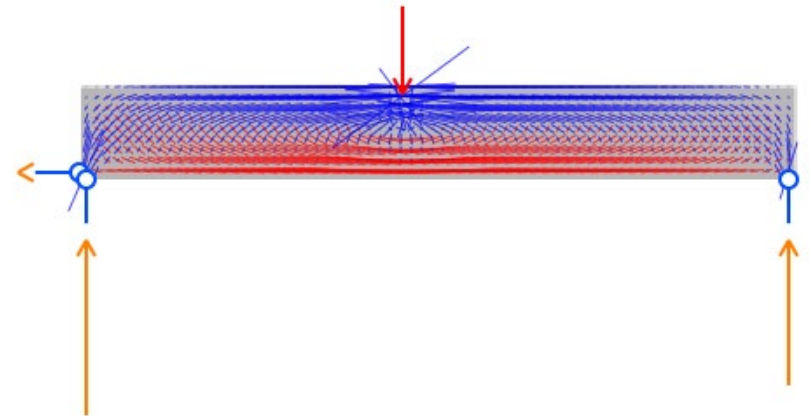
6b. *Optimering av balkars form.* I Heino Engels visas på sid 184-185 hur balkarnas form följer momentdiagrammets utseende. Visa någon verklig balk som också är ett exempel på detta. Ge fler konkreta exempel på hur balkar kan optimeras med avseende på materialutnyttjande. Notera att Engels ritar momentdiagrammen tvärtom jämfört med svensk konvention.

6c. *Balken och materialen.* När balkar utformas av olika material kommer materialegenskaperna att vara avgörande för hur balkarna fungerar. Ge exempel på hur balkar av olika material bär sina inre krafter.

6d. *Förespänning och efterspänning.* Ett vanligt sätt att förstärka balkar är att före- eller efterspanna dem. Tag reda på vad före- respektive efterspänning innebär. Använd pointSketch eller ForcePAD för att beskriva vad som händer balken.

Smarta material- kombinationer

6. Variationer på temat balk (välj minst en uppgift)

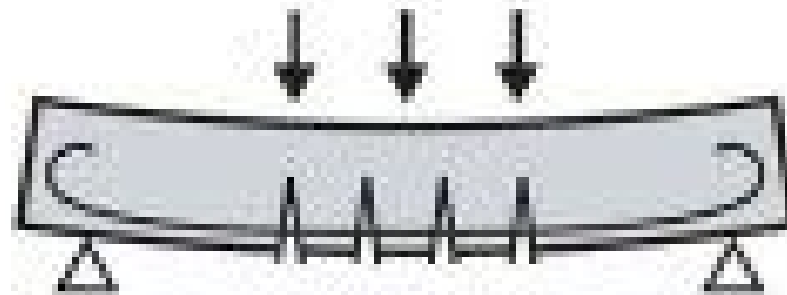
6a. *Yttre tvång.* Minsta antalet låsta rörelsefrihetsgrader för att en balk ska vara yttre stabil är tre. En fritt upplagd balk har två vertikala och en horisontell frihetsgrad låsta. Vilken blir skillnaden om två horisontella frihetsgrader låses (en i var balkände)? Visa skillnaden med hjälp av pointSketch eller ForcePAD. Varför försöker man ofta undvika att ha två låsta horisontella frihetsgrader?

6b. *Optimering av balkars form.* I Heino Engels visas på sid 184-185 hur balkarnas form följer momentdiagrammets utseende. Visa någon verklig balk som också är ett exempel på detta. Ge fler konkreta exempel på hur balkar kan optimeras med avseende på materialutnyttjande. Notera att Engels ritar momentdiagrammen tvärtom jämfört med svensk konvention.

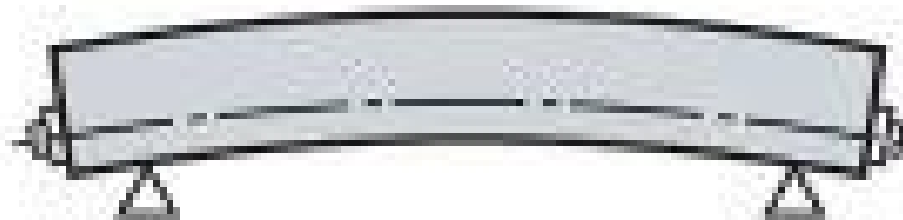
6c. *Balken och materialen.* När balkar utformas av olika material kommer materialegenskaperna att vara avgörande för hur balkarna fungerar. Ge exempel på hur balkar av olika material bär sina inre krafter.

6d. *Förespänning och efterspänning.* Ett vanligt sätt att förstärka balkar är att före- eller efterspanna dem. Tag reda på vad före- respektive efterspänning innebär. Använd pointSketch eller ForcePAD för att beskriva vad som händer balken.

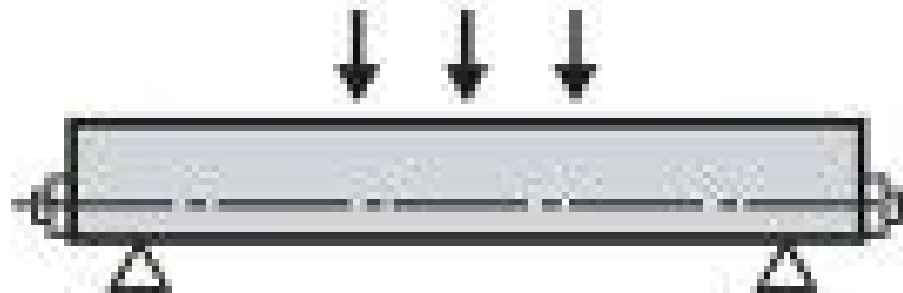
(a) Reinforced concrete
cracked under load.

(b) Post-tensioned
concrete before loading.

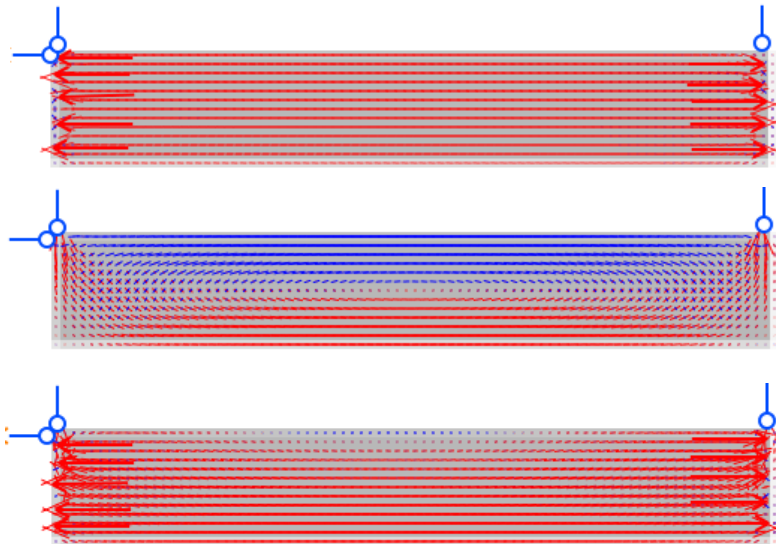

(c) Post-tensioned
concrete after loading.

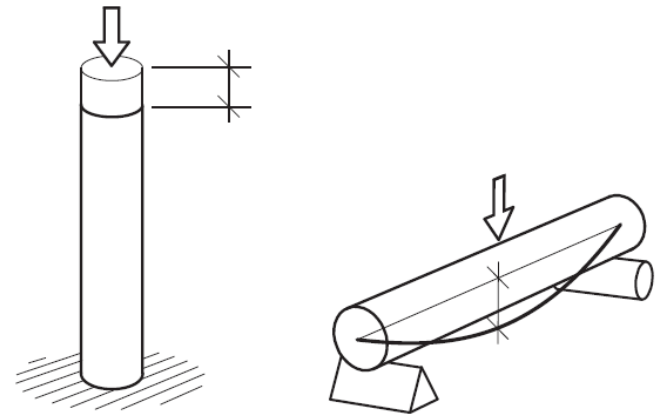

Förspända balkar

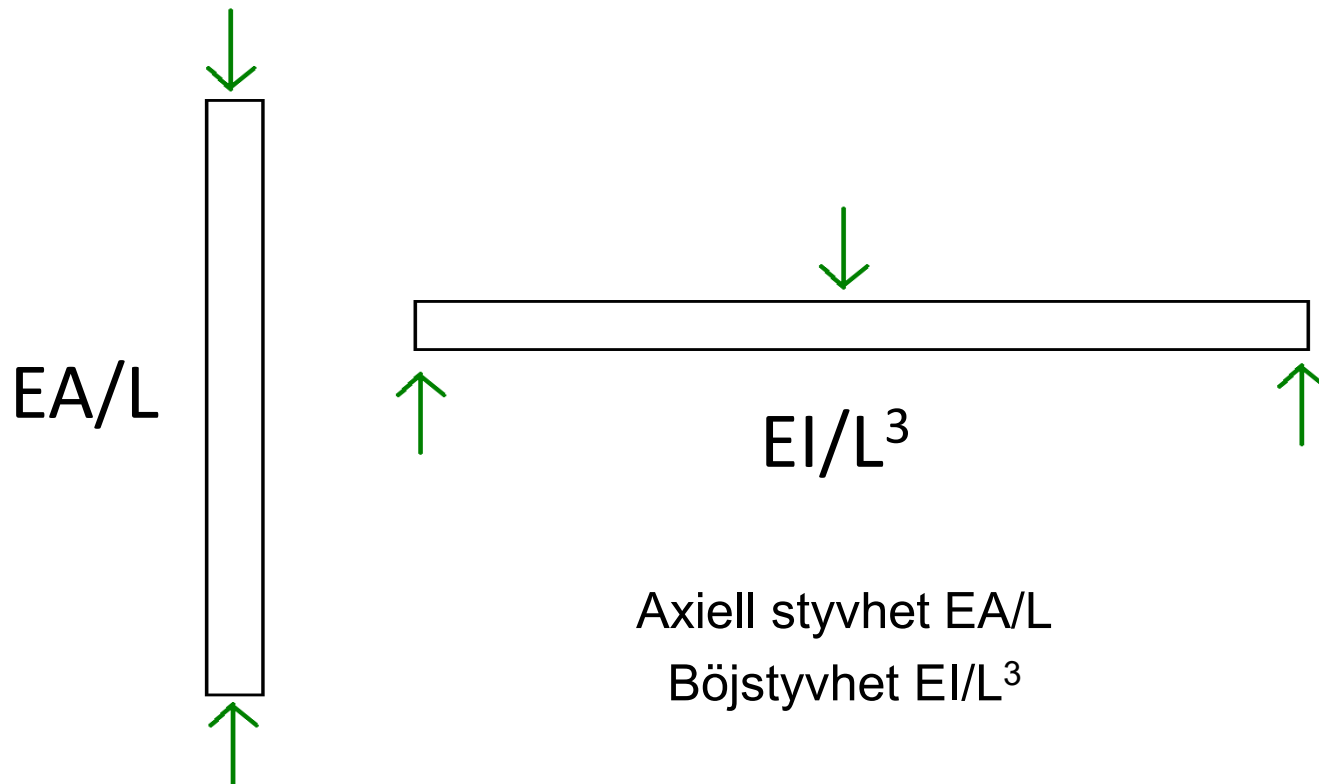

Takstolen

om konsten att byta (reducera) böjning
mot tryck och drag

Konstruktioners effektivitet

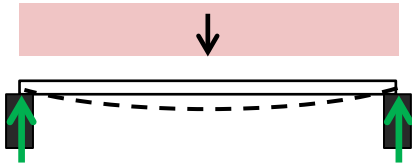

Takstolar

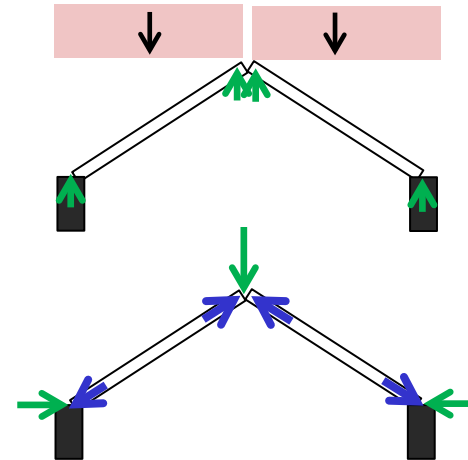
En berättelse om smarta trick för att spänna över stora rum

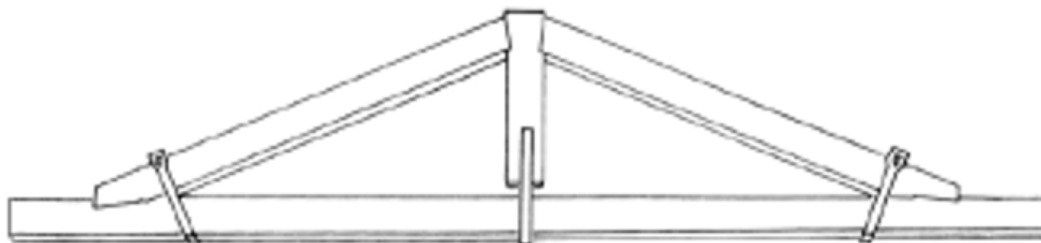
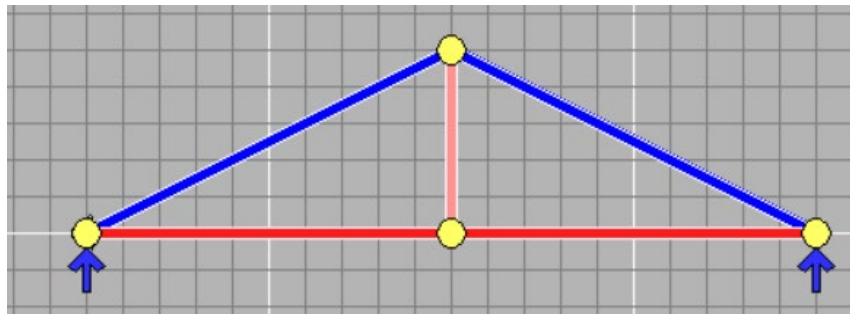
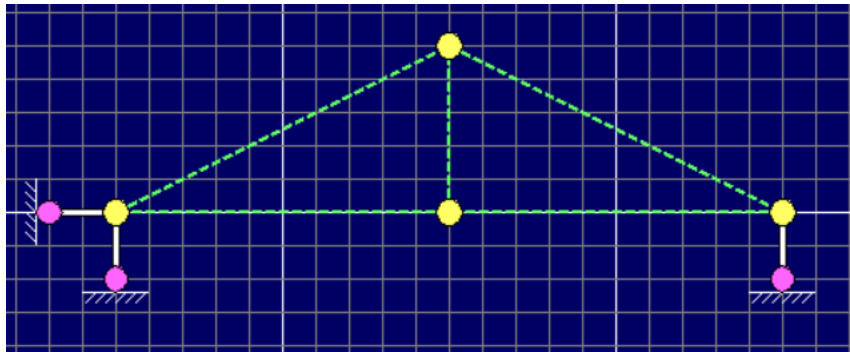
Balkverkans ineffektivitet begränsar balkens längd

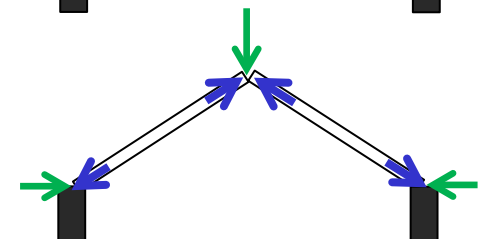
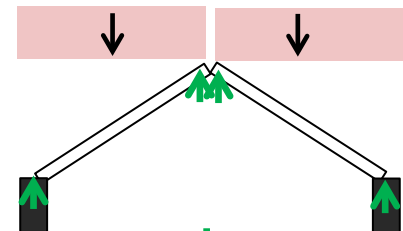
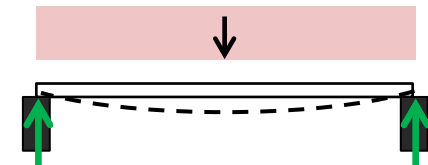
Hur förlänga en balk?

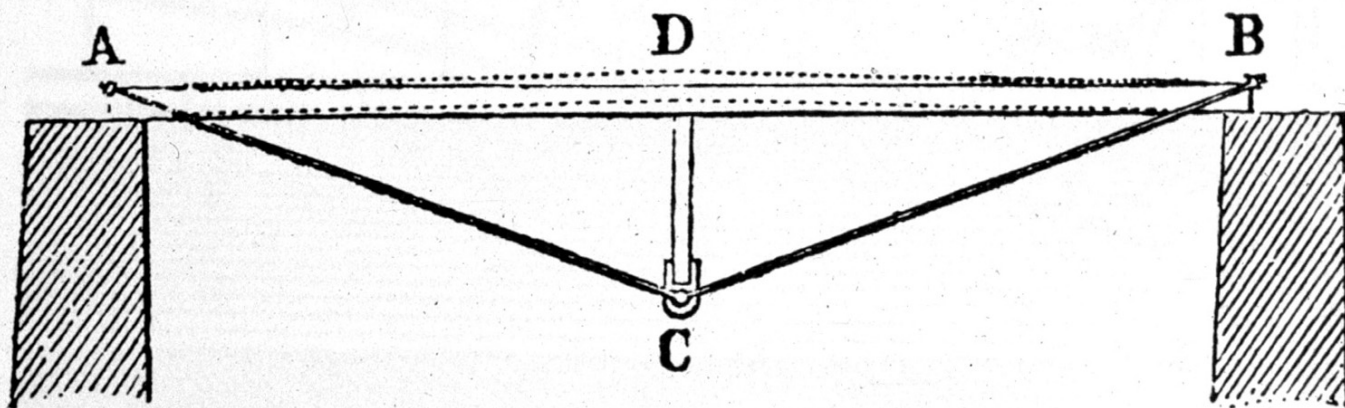

Hur förlänga en balk?

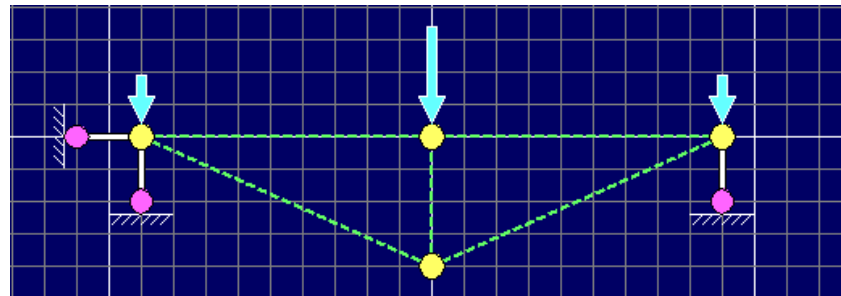
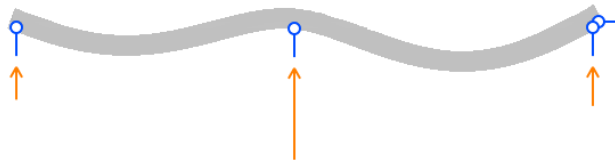
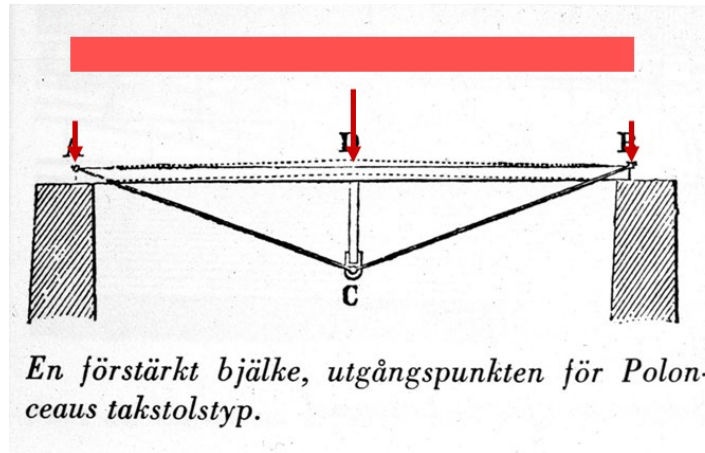
Hur förlänga en balk?

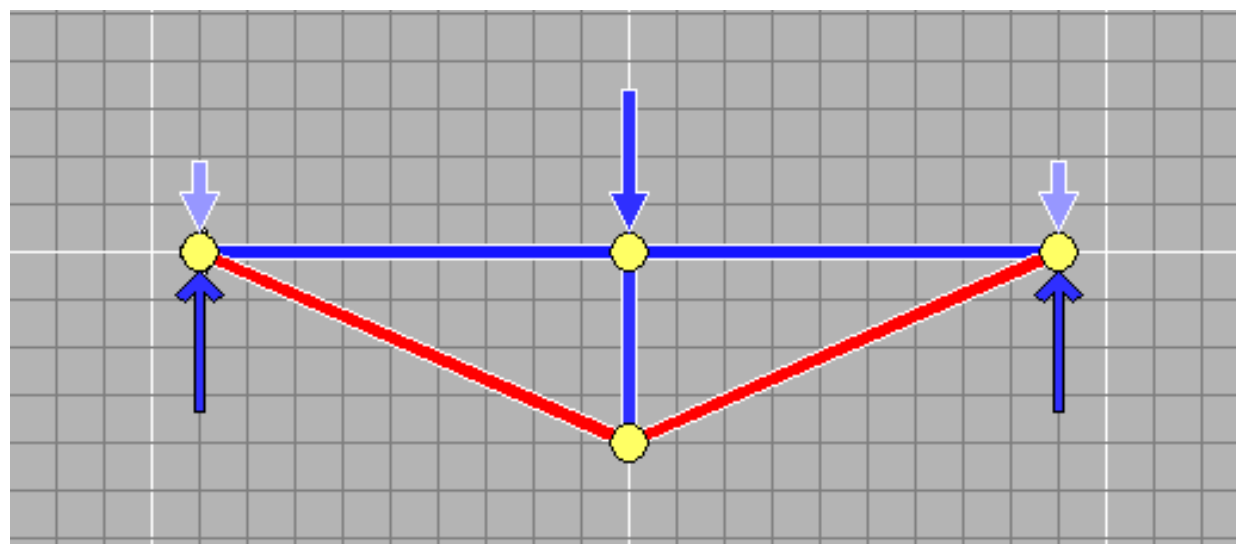
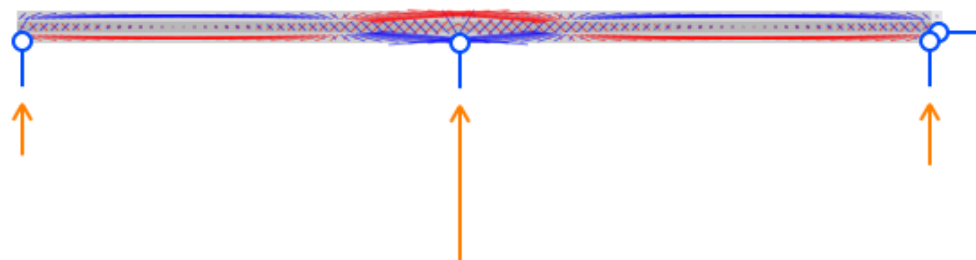

*En förstärkt bjälke, utgångspunkten för Polon-
ceaus takstolstyp.*

Statiskt koncept

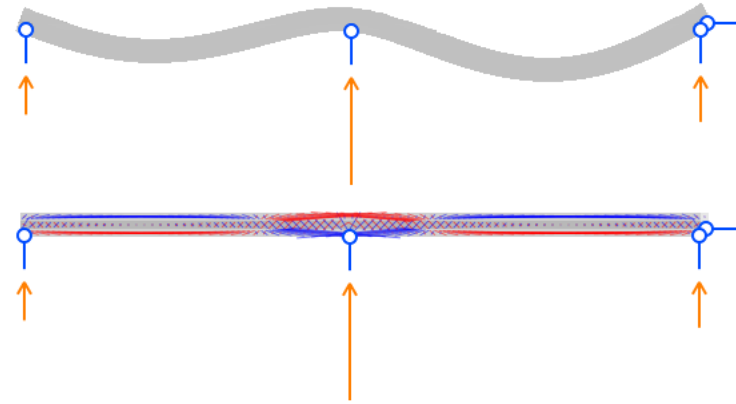
att byta (reducera) böjning mot tryck och drag

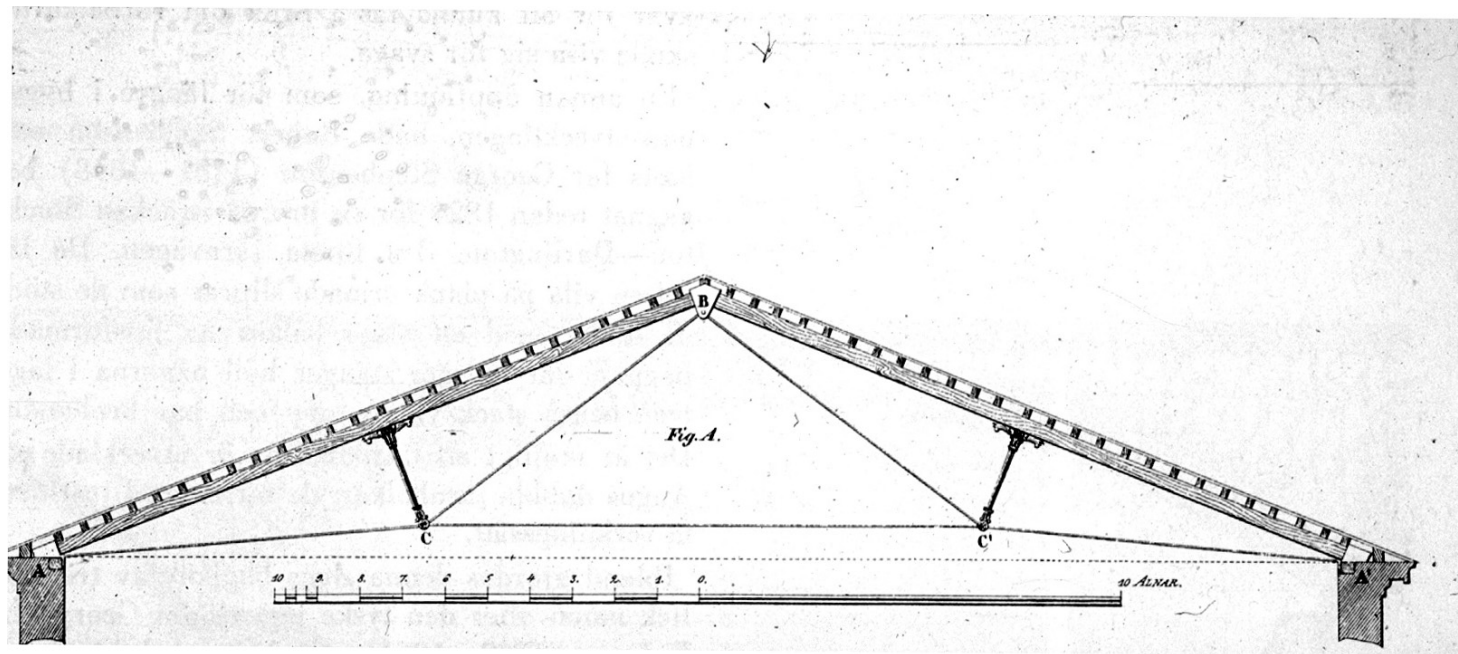

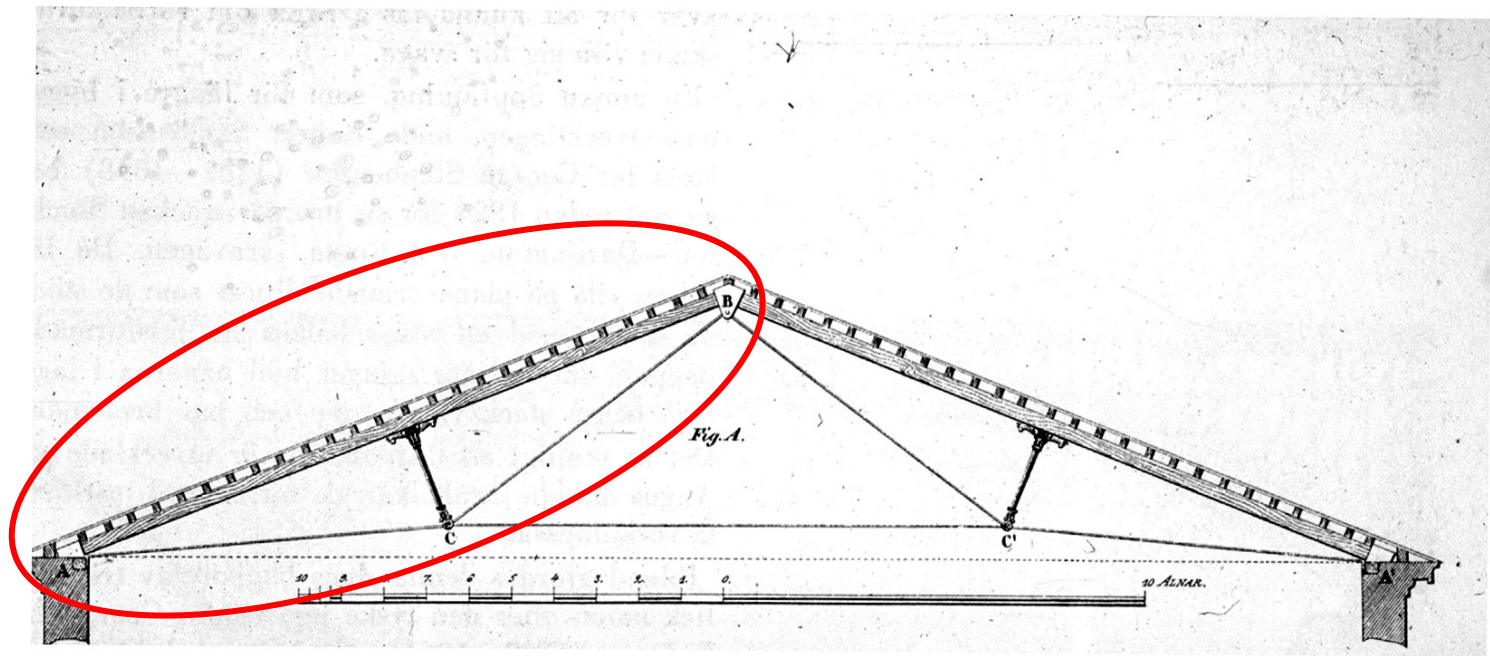

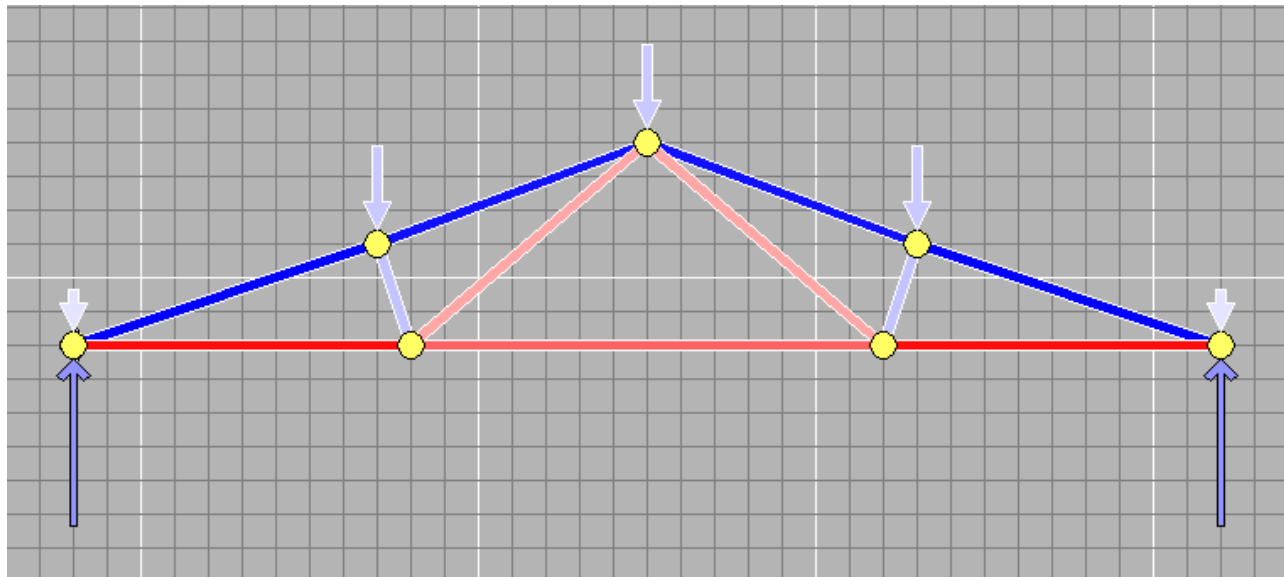
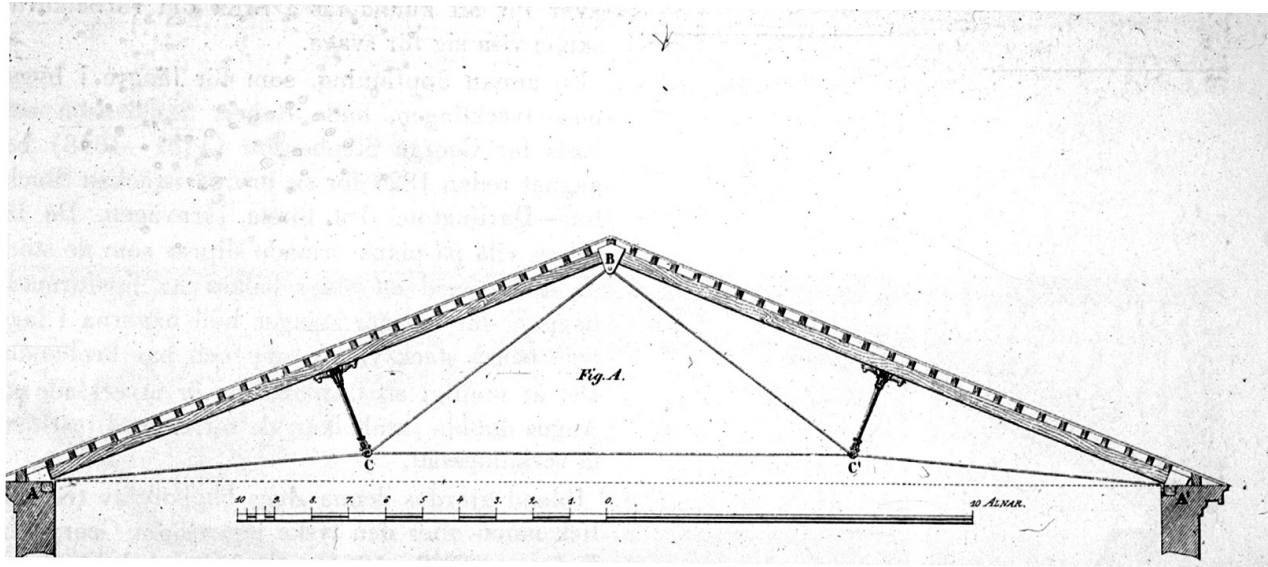
**Skarv där krökningen
(momentet) är noll**

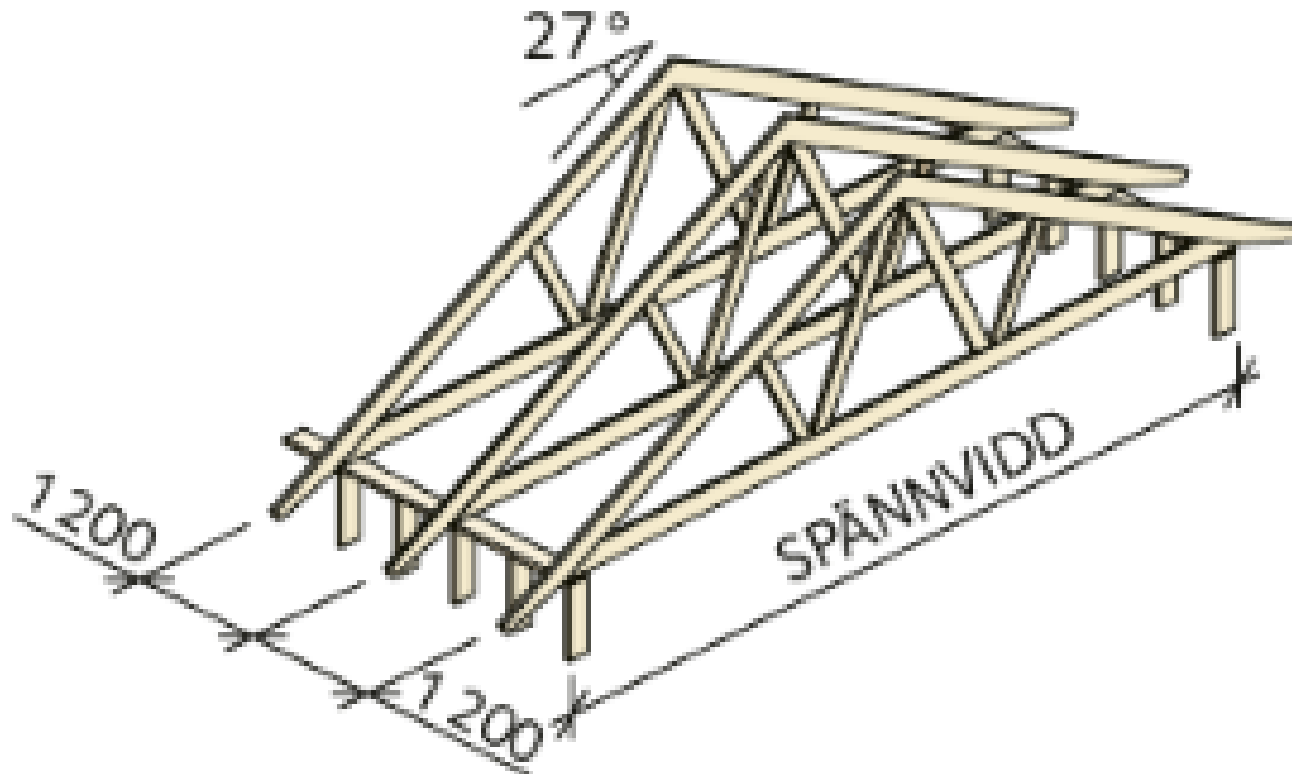

Polonceau-takstol

W - takstol

ur Träguiden

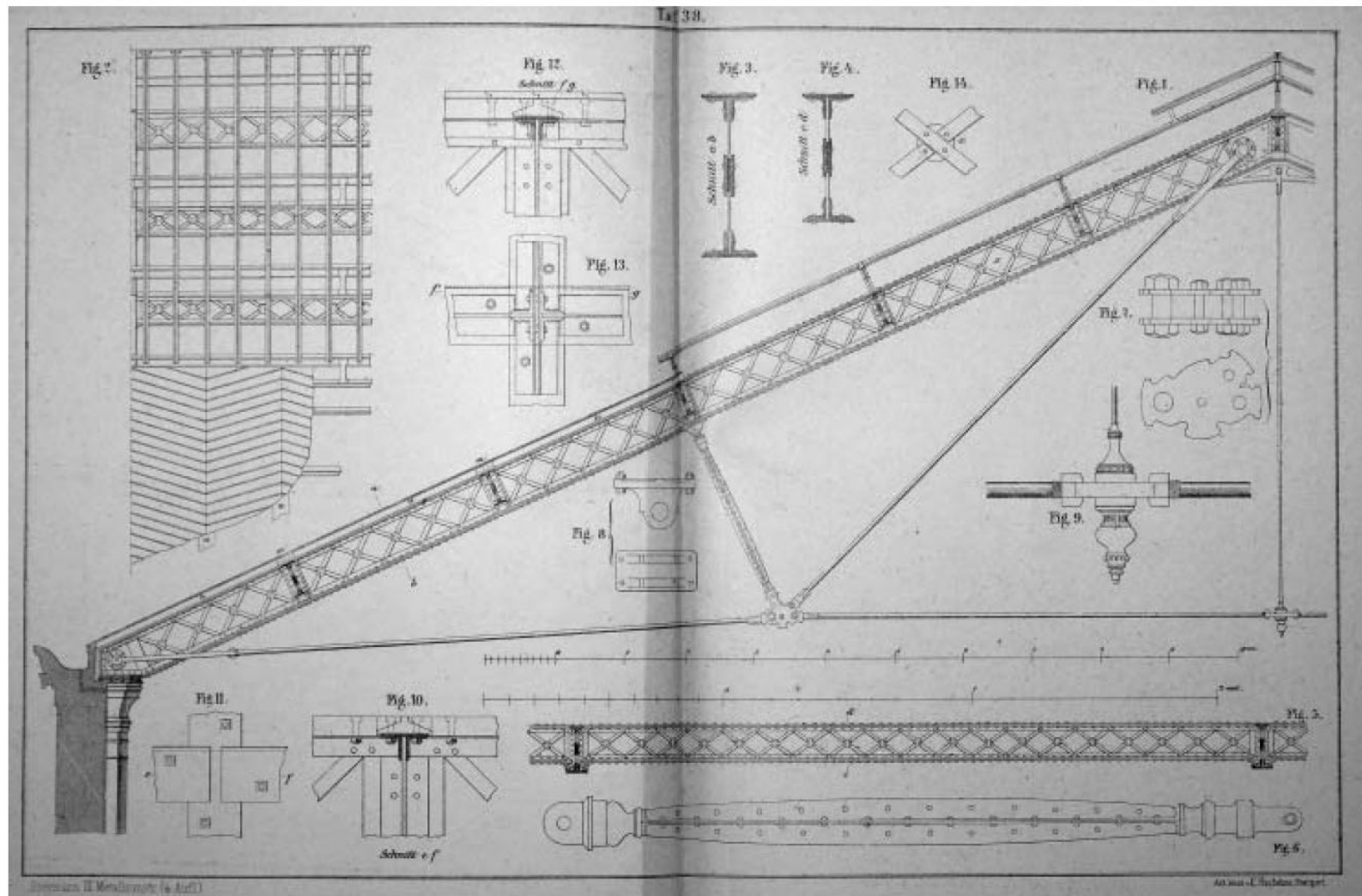

FIGURE 15 Lyon-Perrache, roof of the railway station (completed in 1855). From Breymann 1877, plate 38.

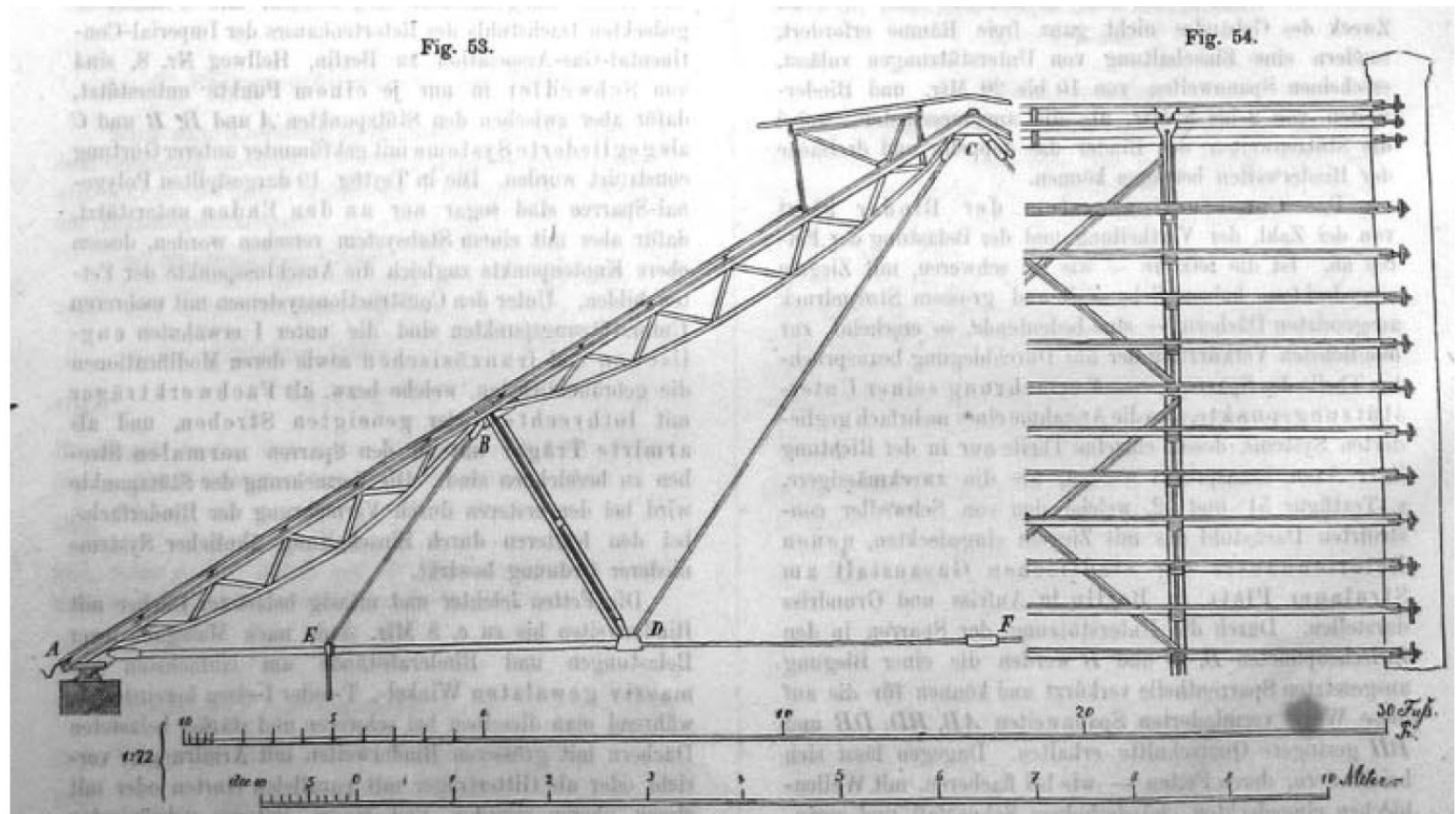

FIGURE 17 Berlin, roof of a workshop of the Imperial Gas Association (designed by J. W. Schwedler). Transverse section (left) and ground plan (right). From Heinzerling 1876, p. 20.

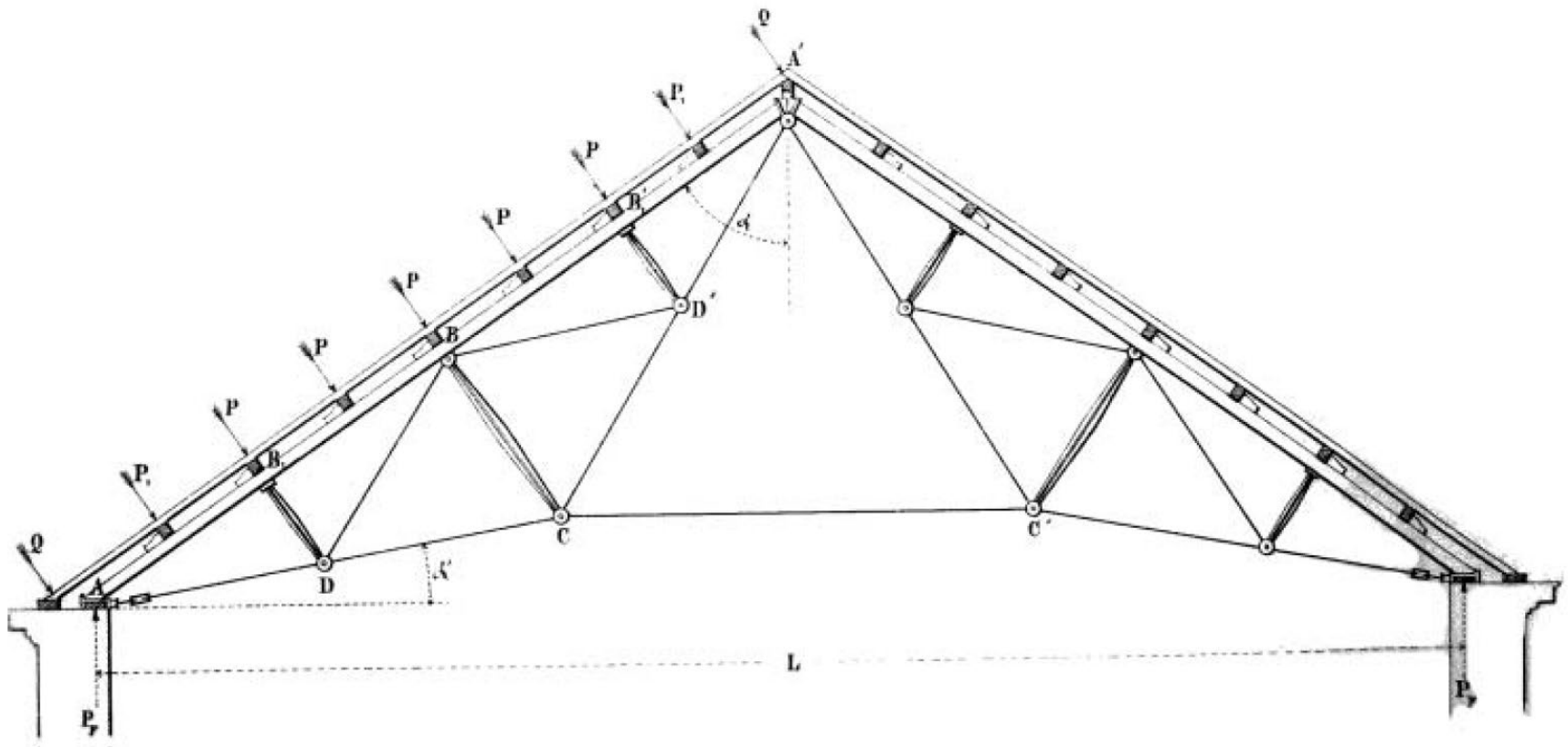
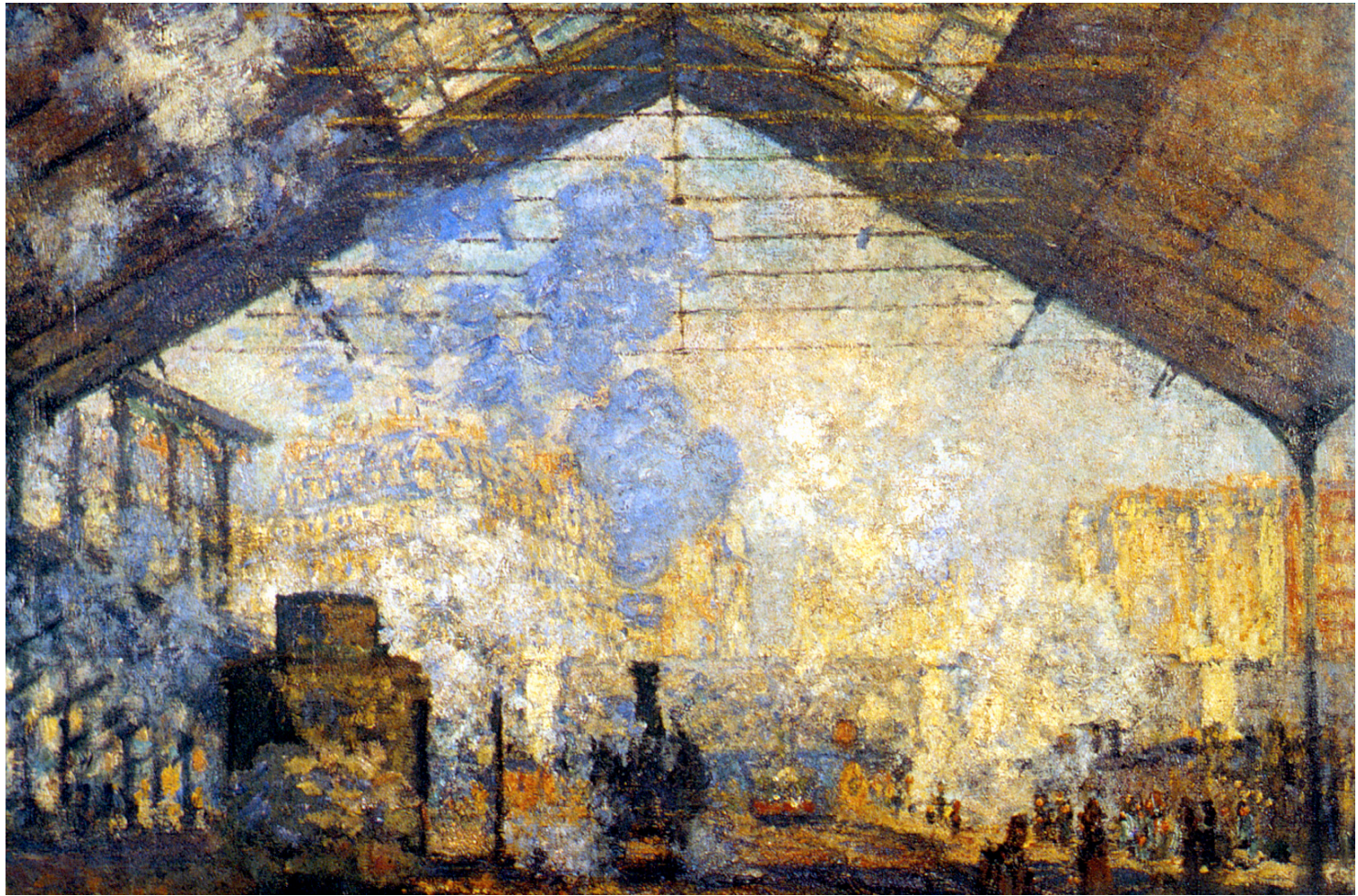
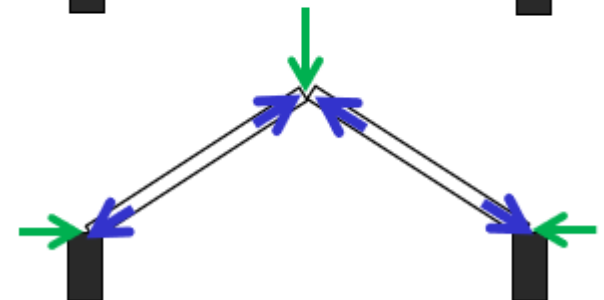
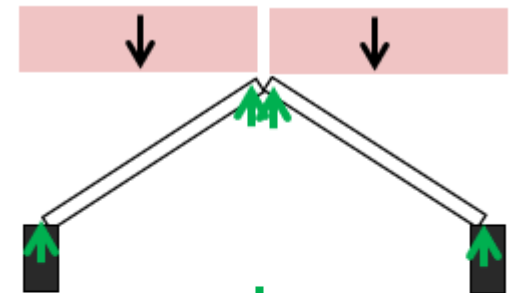
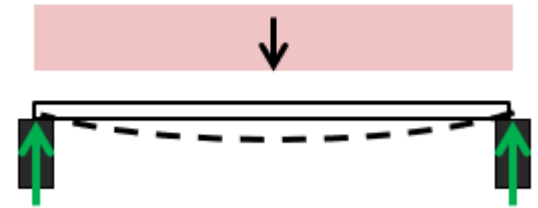
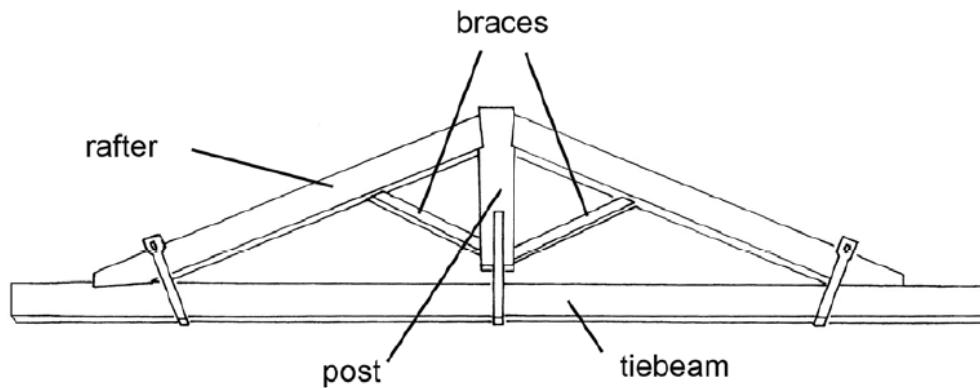
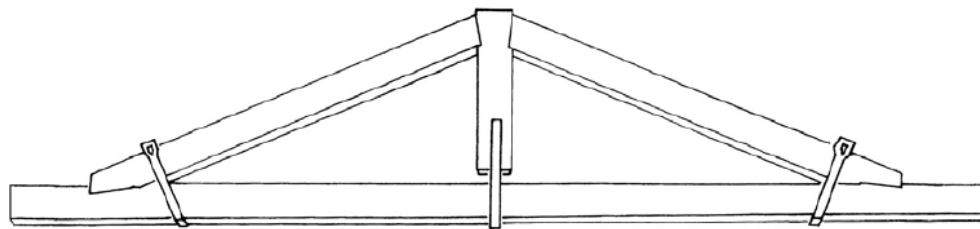

FIGURE 20 Polonceau roof with triply braced principal rafters. From Michon 1848, p. 290.

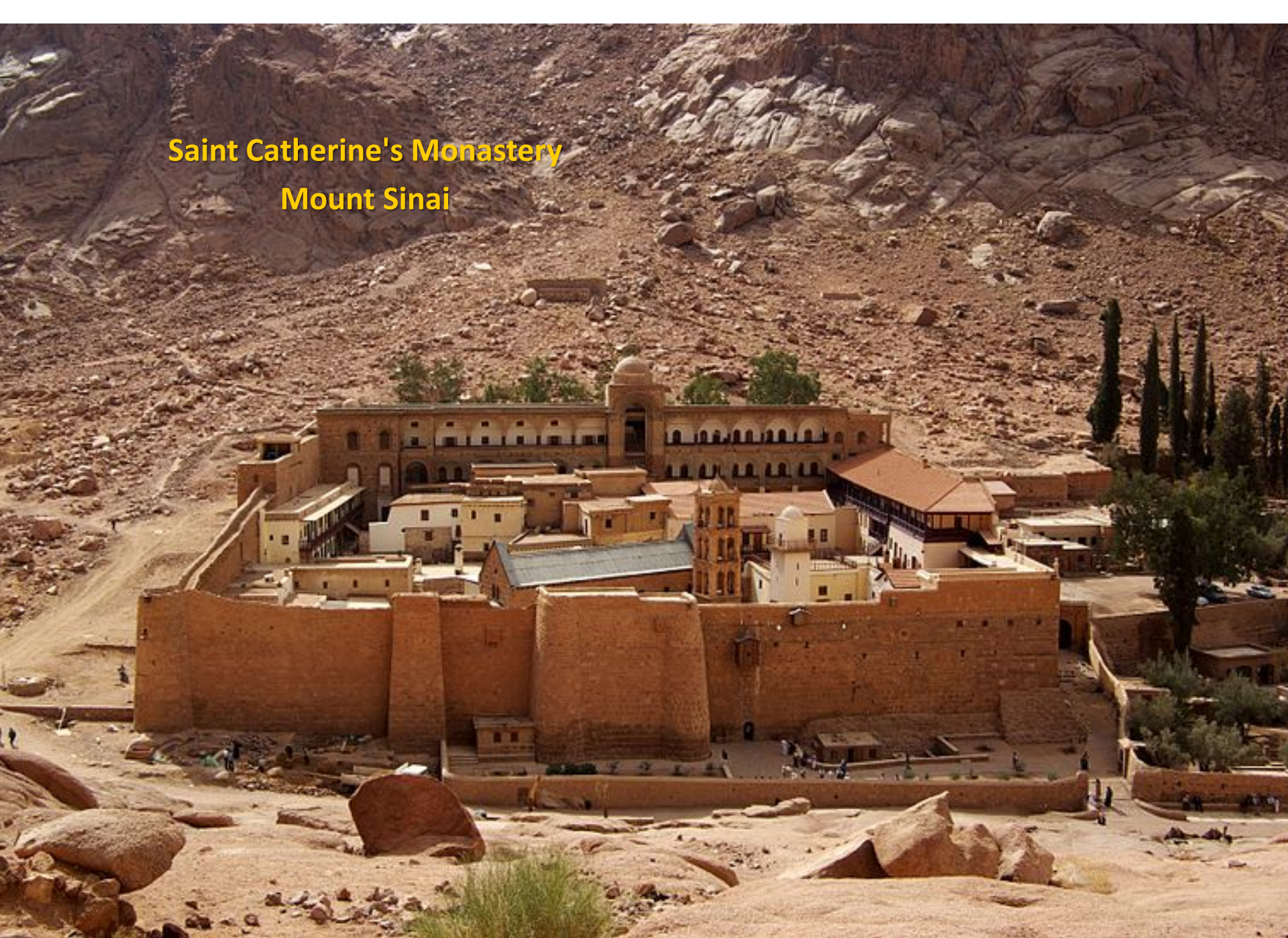

Hur förlänga en balk?

Saint Catherine's Monastery
Mount Sinai

Palazzo Vecchio
Florence

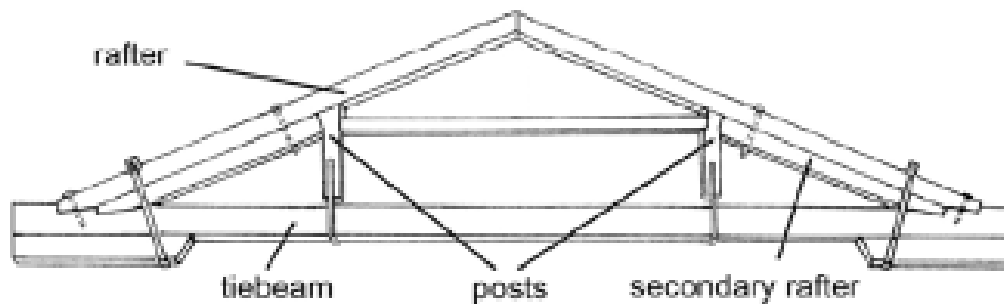
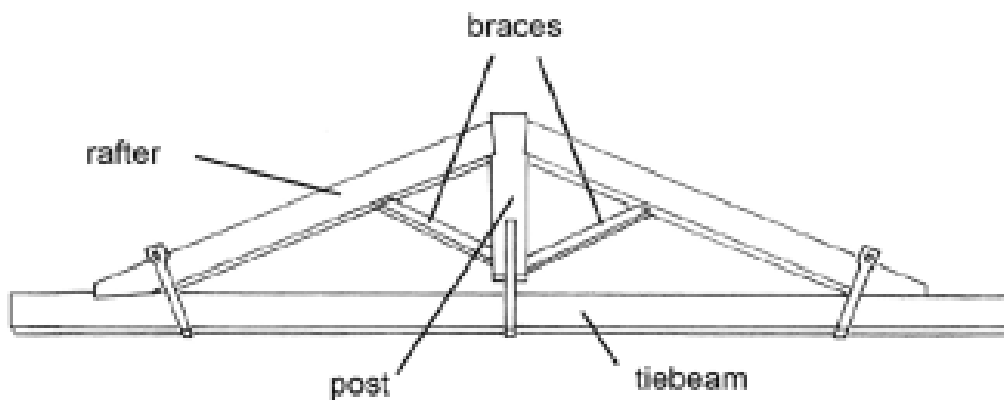
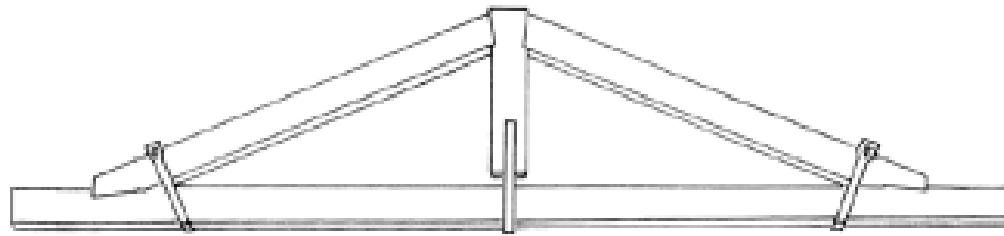

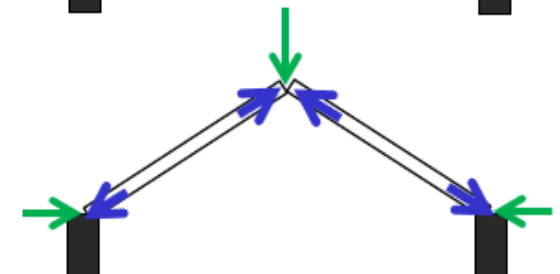
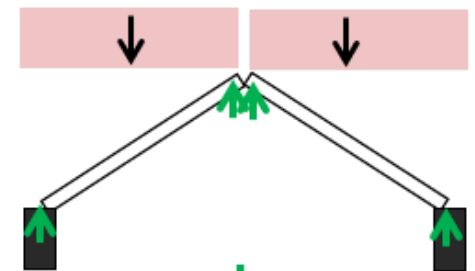
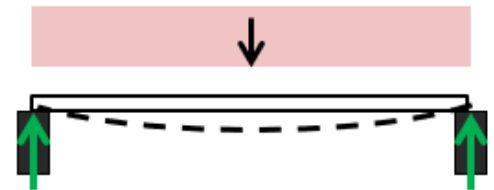

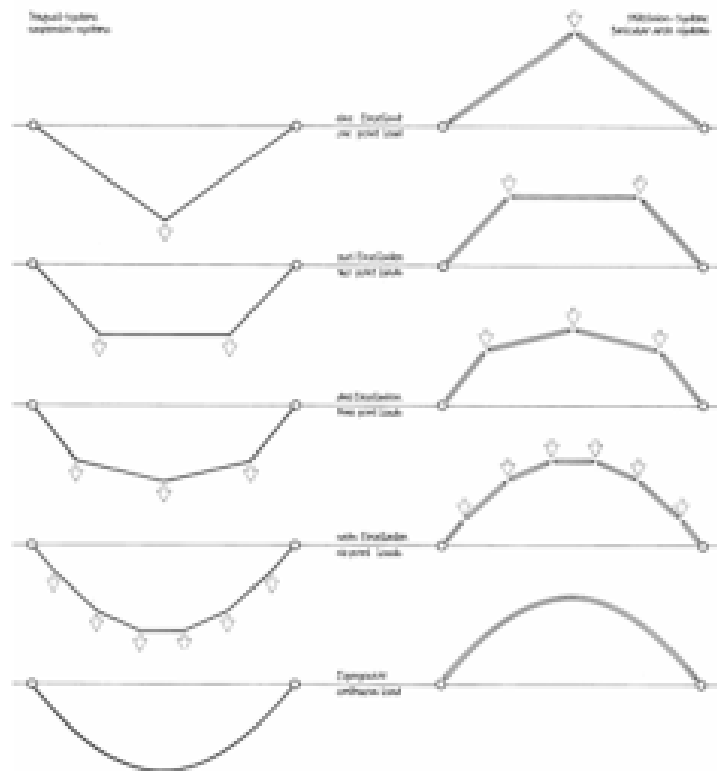
Hur förlänga en balk?

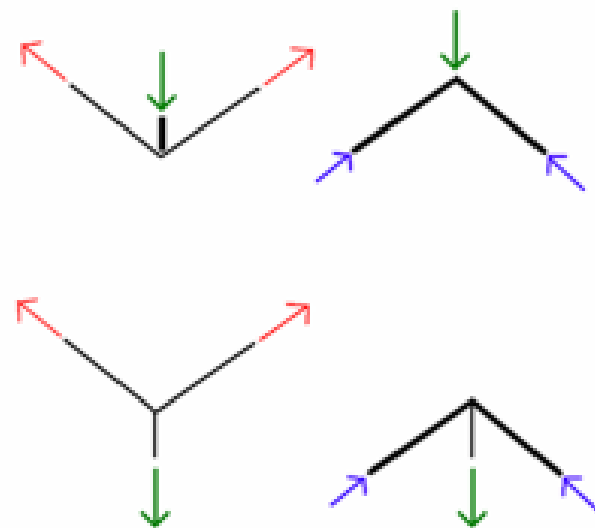
Linan och bågen (kedjekurvan och trycklinjen)

Beziehung zwischen Trossen- und Bogenbau

relationship between suspension cable and arch

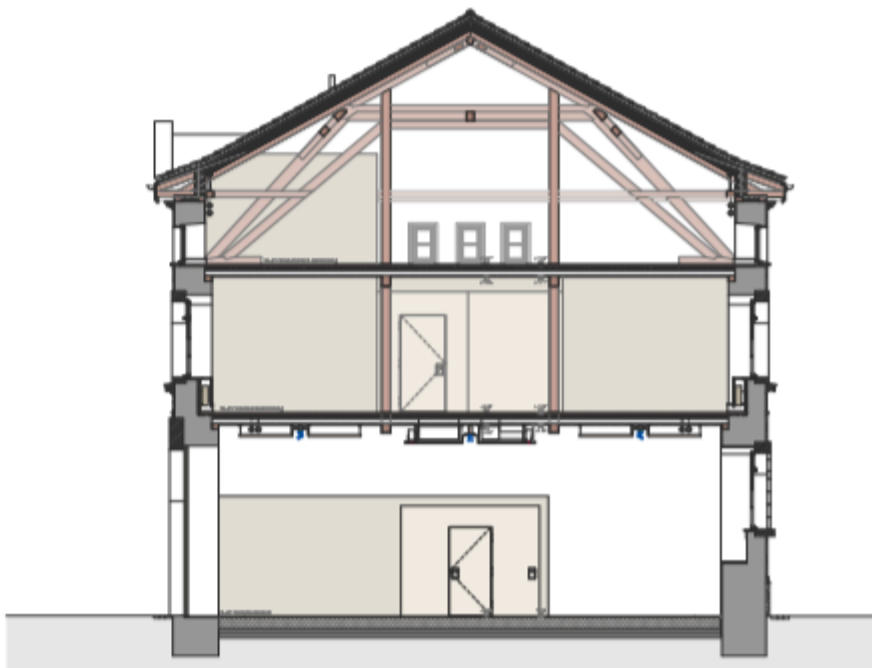
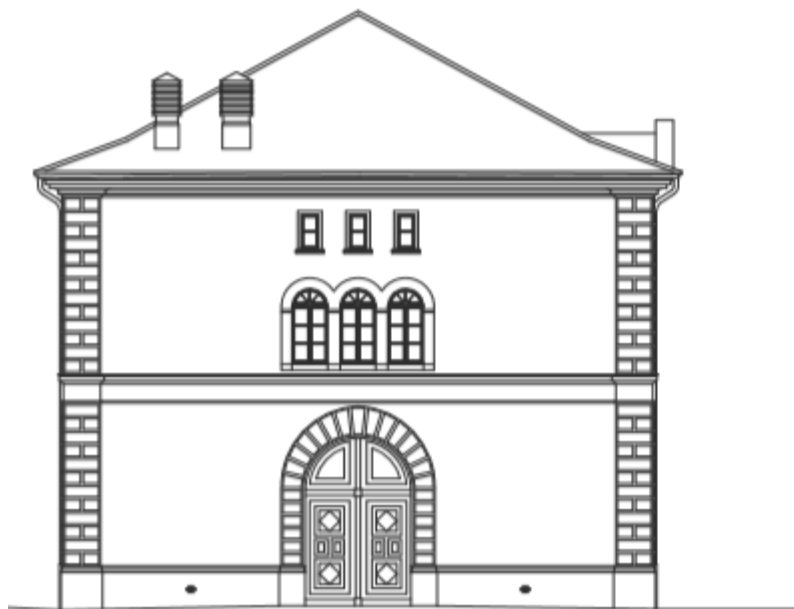
Grundläggande mekanism

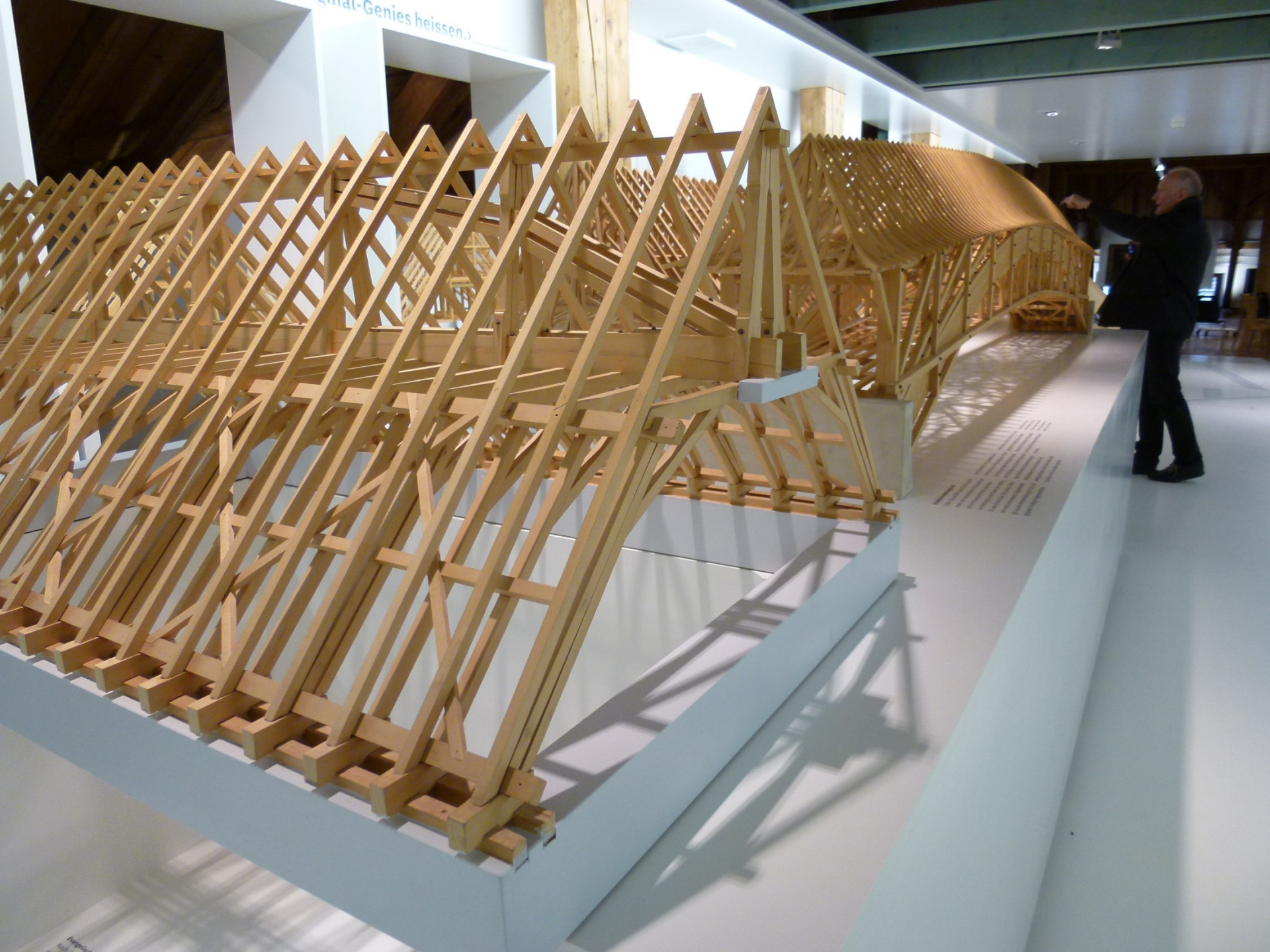
Partikeljämvikt

Strukturen bär den yttre kraften genom rent drag eller rent tryck

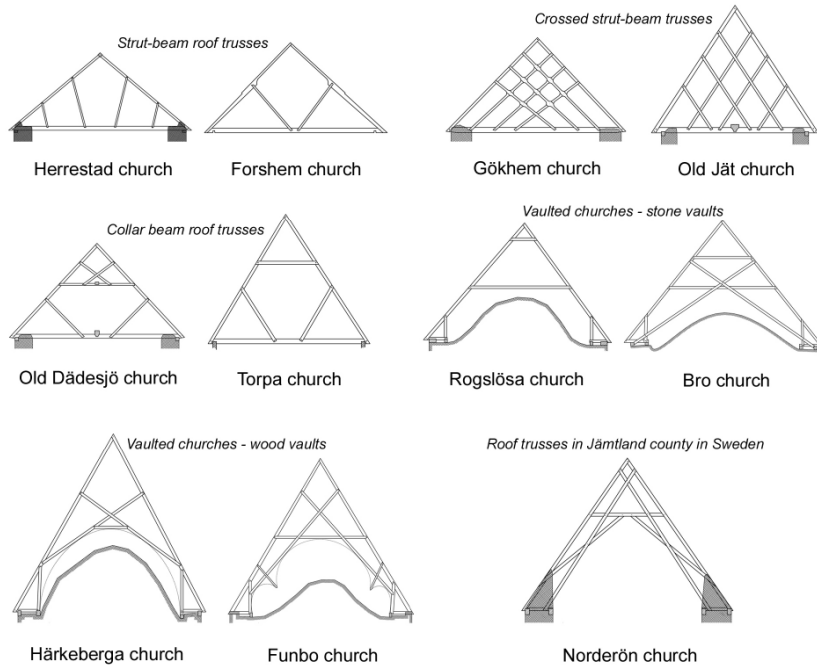

...at-Genies heißen. >

Das Modell zeigt die Konstruktion eines traditionellen japanischen Daches. Die diagonale Struktur ist typisch für die Verstärkung der Dachstuhlkonstruktion. Die Materialien sind aus hochwertigem Kieferholz gefertigt.

Angabe
nach...

Mechanical patterns and structural form

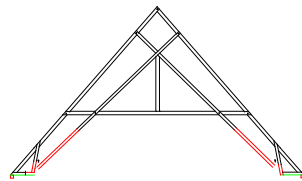
**Hidden behind ceilings
Sweden have an extensive heritage
of old timber structures**

**There are today 120 known
still standing timber roof structures
dated as medieval**

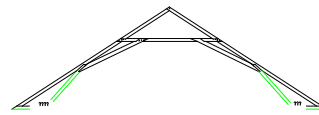
17 of them from before 1150 a.D.

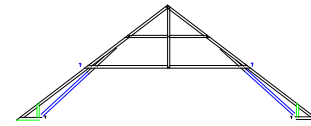
Old Jät Church

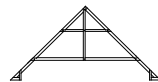
ALMUNDSRYDS KYRKA, 1828 - 31

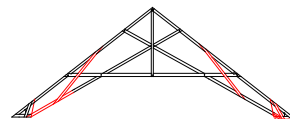
BERGA KYRKA, 1819 - 21

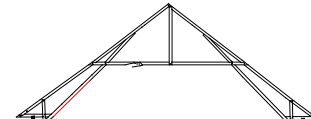
HJORTSBERGA KYRKA, 1838 - 40

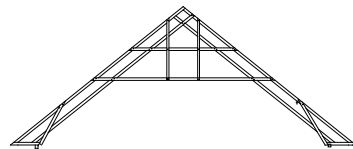
HÅRLUNDA KYRKA, 1822 (ombyggt)

RYSSBY KYRKA, 1844

TINGSÅS KYRKA, 1853

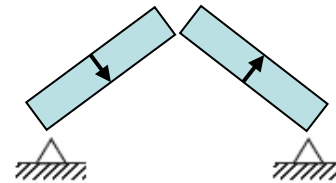
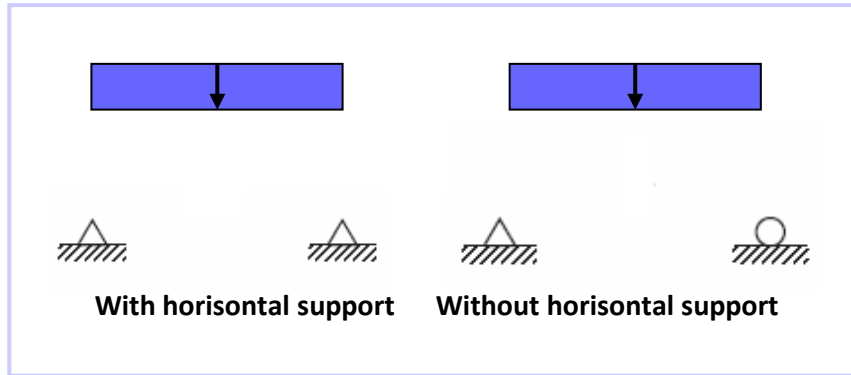

URSHULTS KYRKA, 1808 - 10

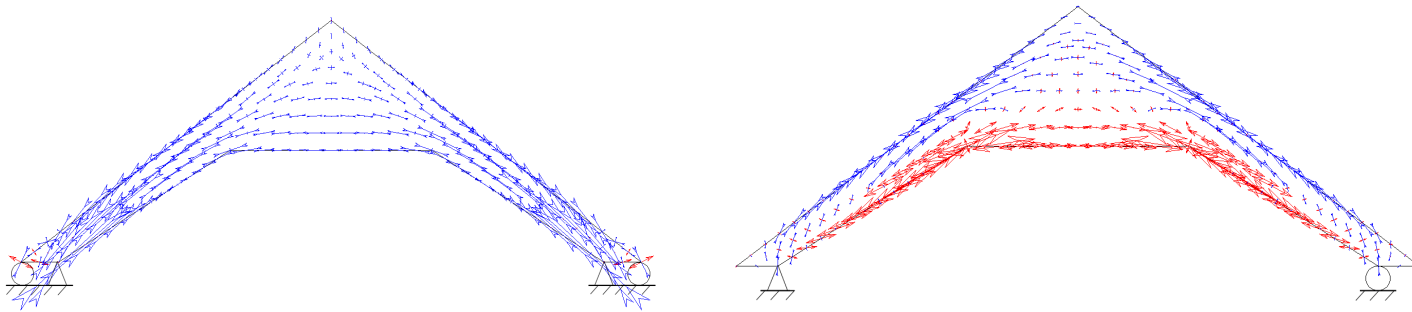

In this environment **Ylva Sandin**

analyses how the inner form
respond to a redistribution of internal forces
due to lack of horizontal support

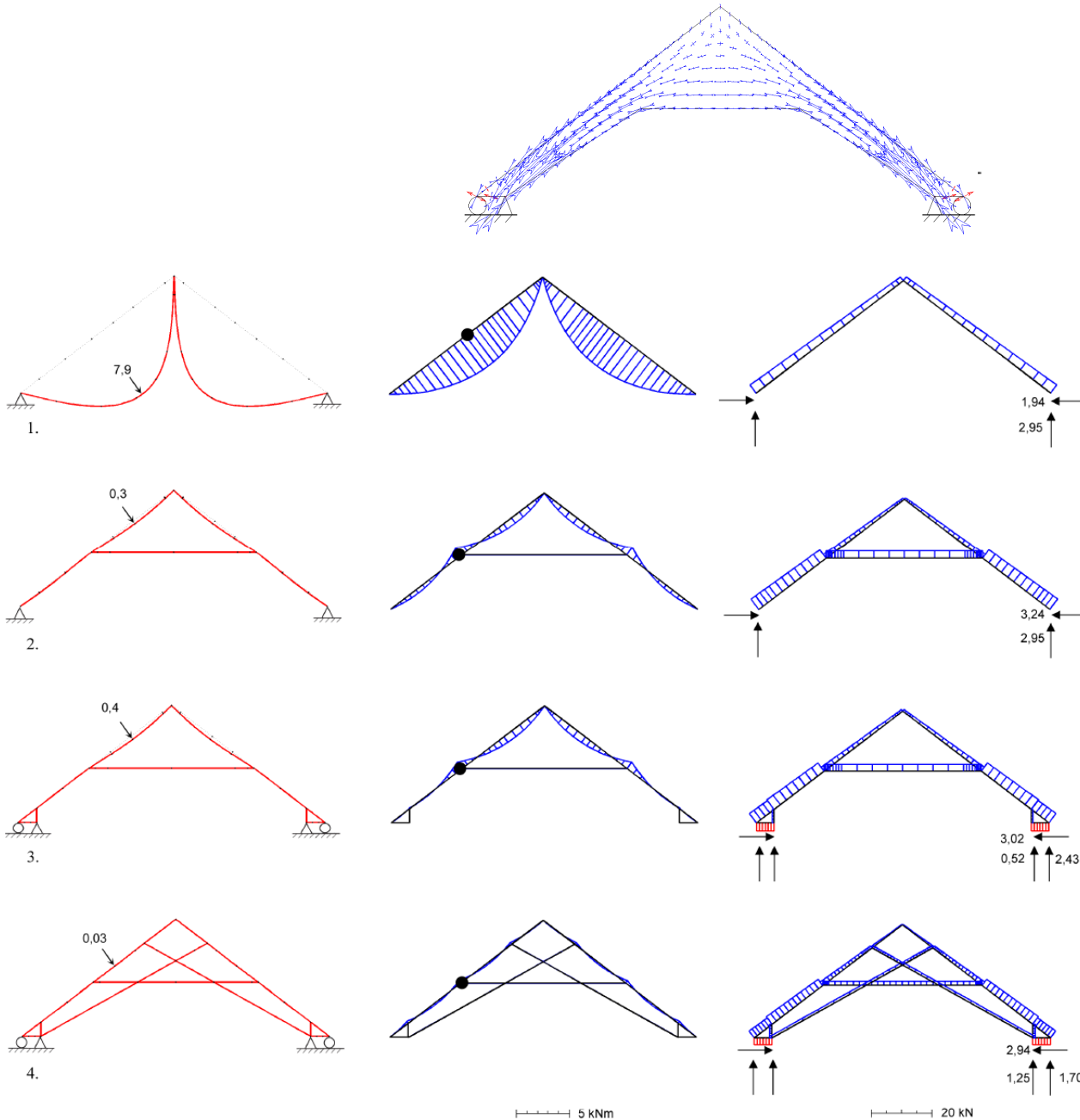

Structural tasks

**Patterns of
load paths**

A successive redistribution of stress pattern

The presence
of an inner structure
enables
a redistribution

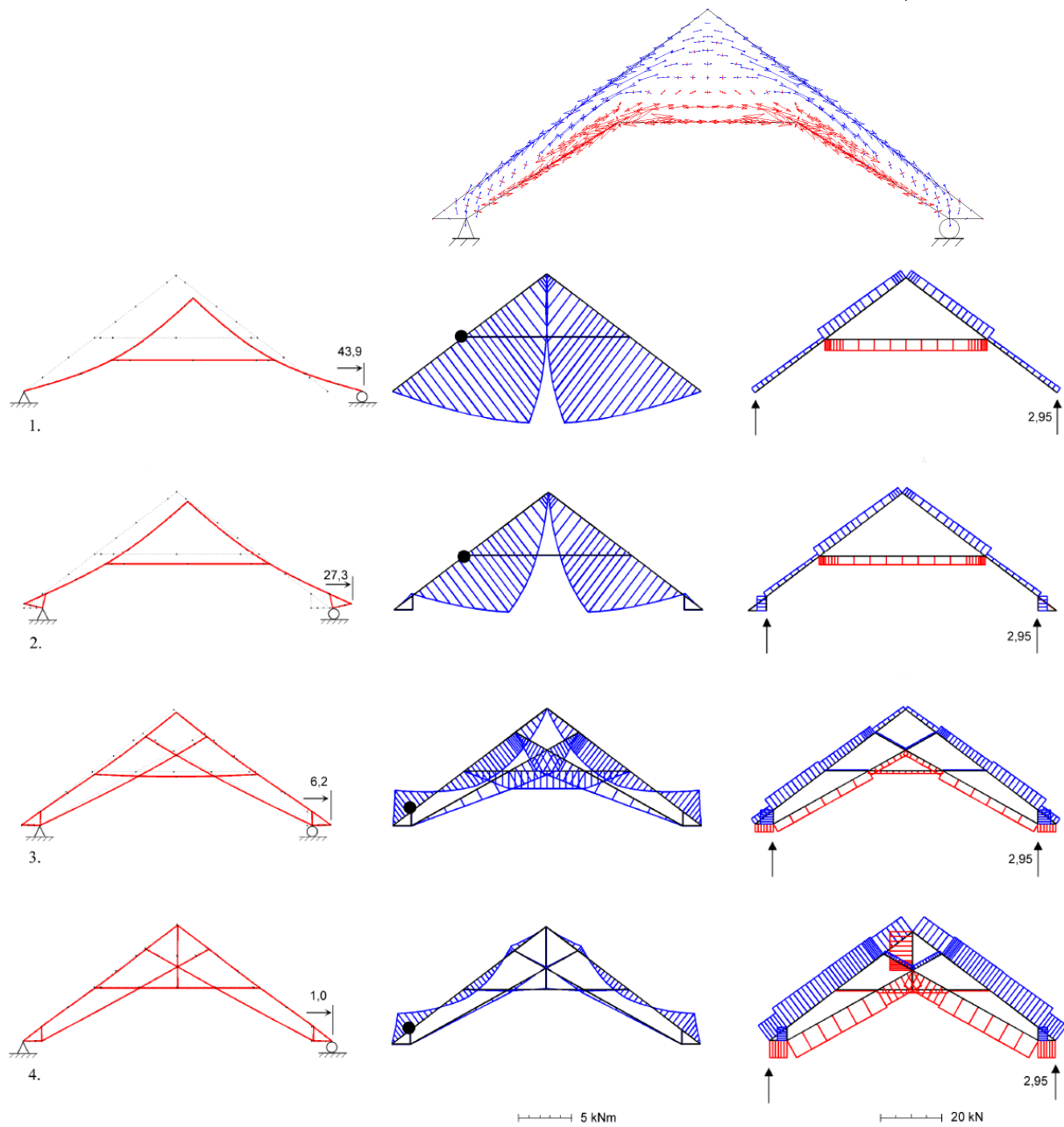
from less efficient
bending action

to more efficient
axial action

A. Deformationsfigur

B. Böjmoment

C. Normalkrafter och stödkrafter

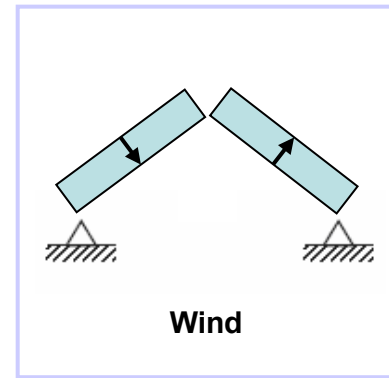
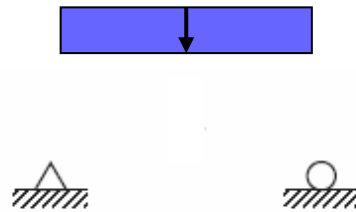
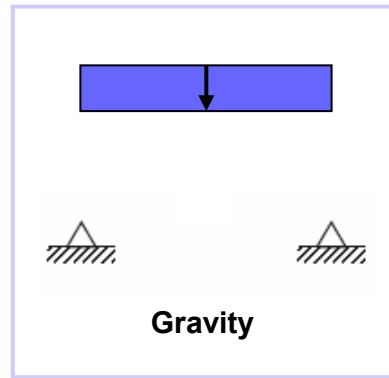
A. Deformationsfigur

B. Böjmoment

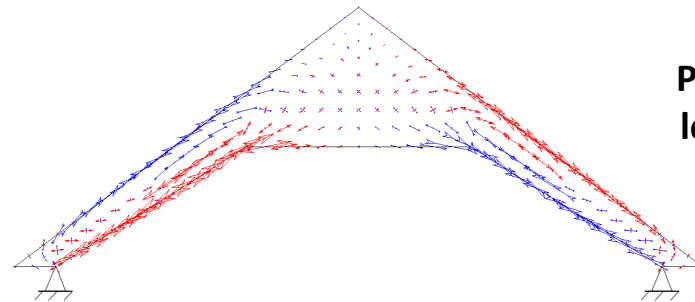
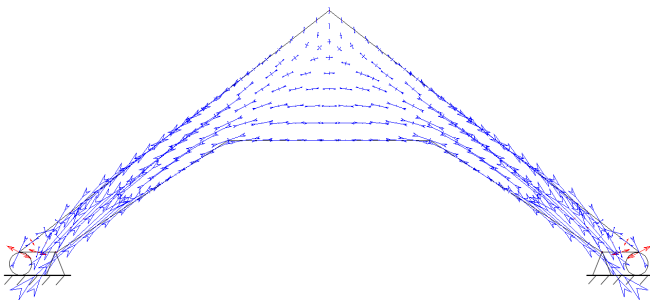
C. Normalkrafter och stödkrafter

Ylva Sandin

analyses the efficiency of the inner structure
for different structural tasks

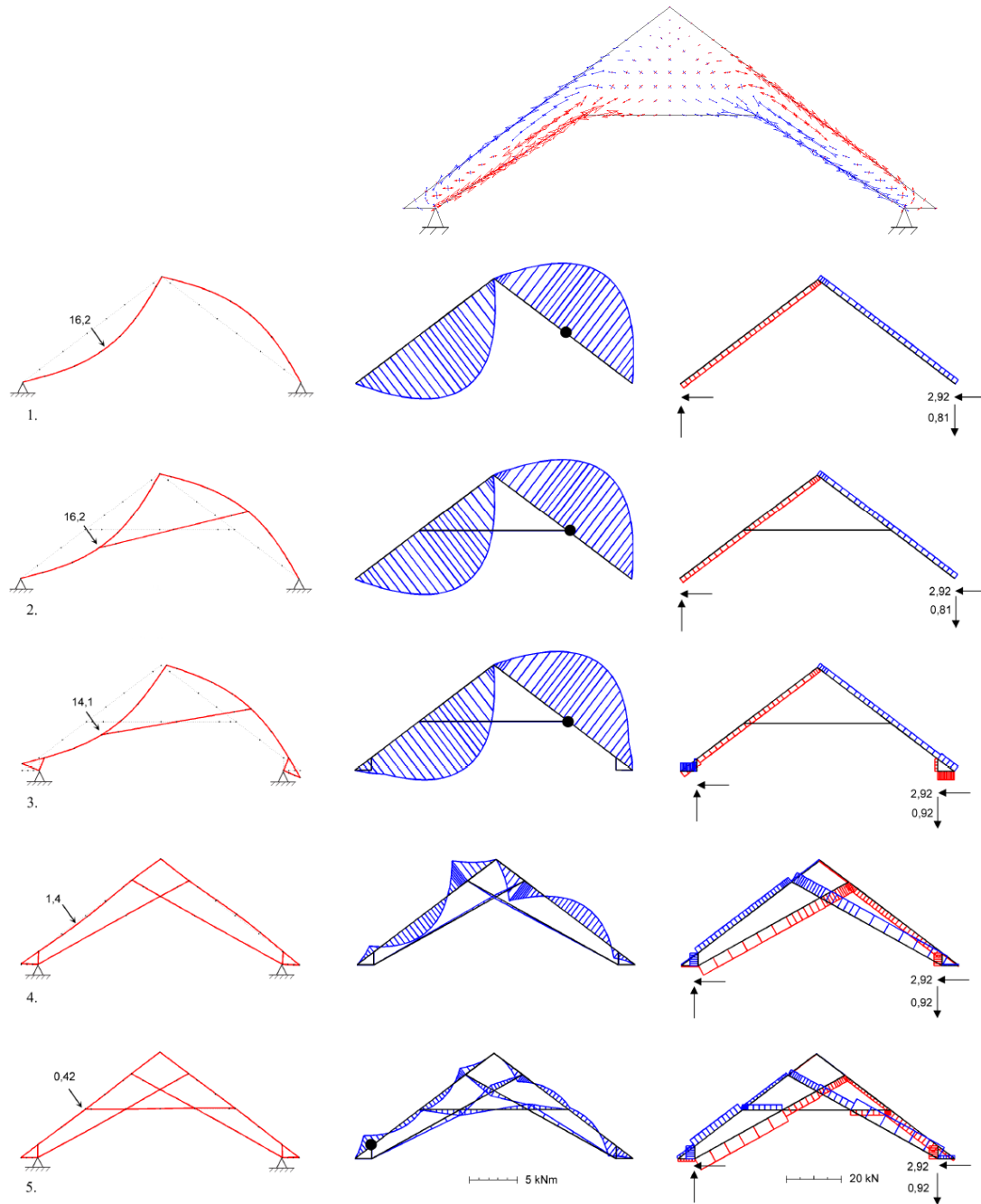

Structural tasks

**Patterns of
load paths**

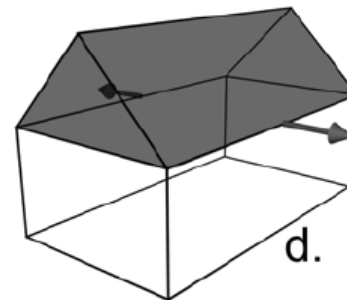
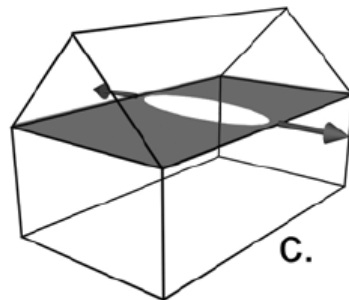
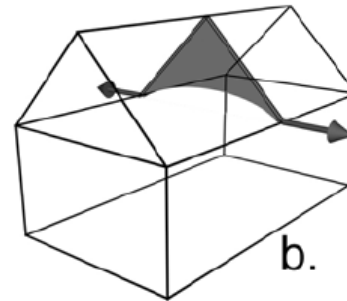
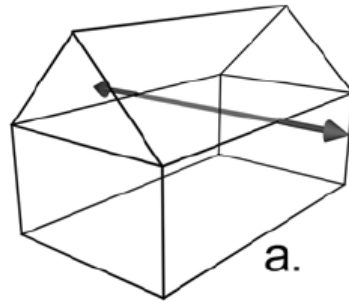

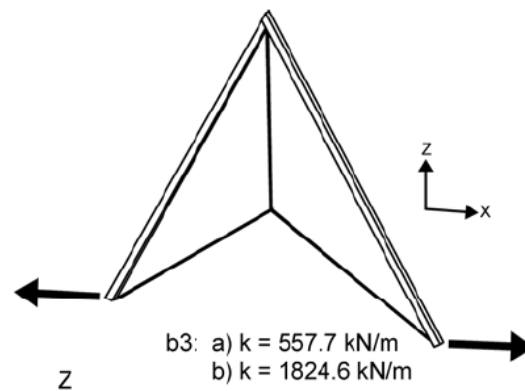
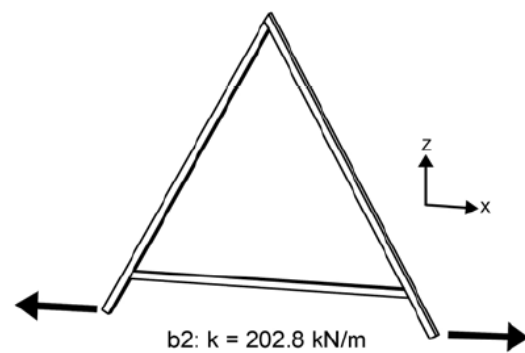
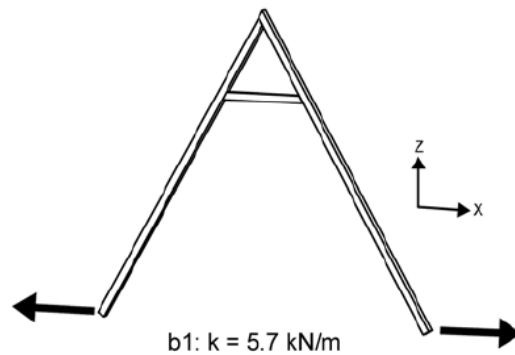
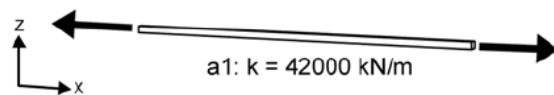
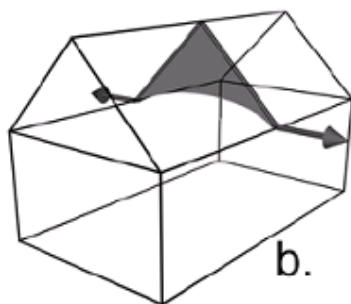
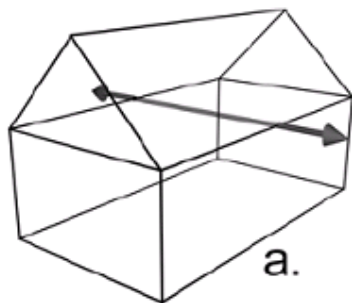
A. Deformationsfigur

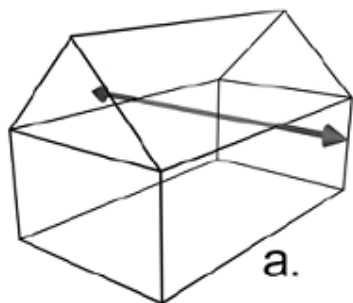
B. Böjmoment

C. Normalkrafter och stöd krafter

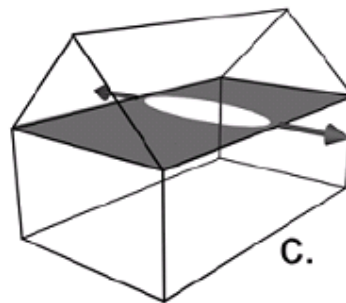
In this environment **Carl Thelin**
computes and compares efficiency
in terms of stiffness
for different internal load paths

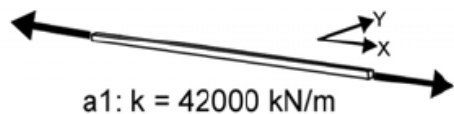

a.

c.

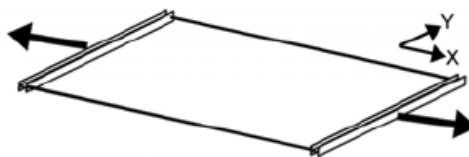
a1: $k = 42000 \text{ kN/m}$

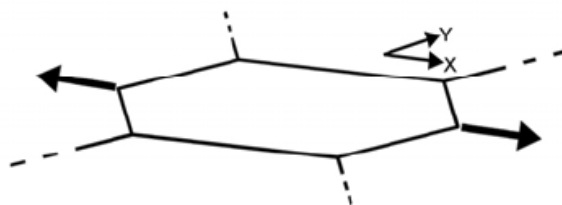
c1: $k = 400 \text{ kN/m}$

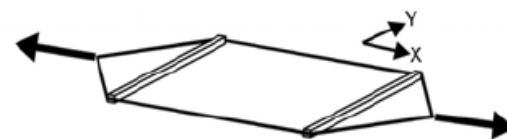
c2: $k = 65.6 \text{ kN/m}$

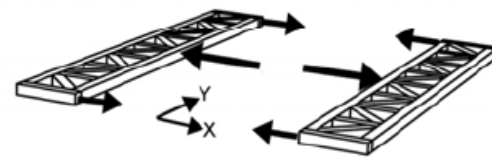
c3: a) $k = 511.9 \text{ kN/m}$
b) $k = 1009 \text{ kN/m}$

c5: a) $k = 1163.1 \text{ kN/m}$
b) $k = 4652.5 \text{ kN/m}$

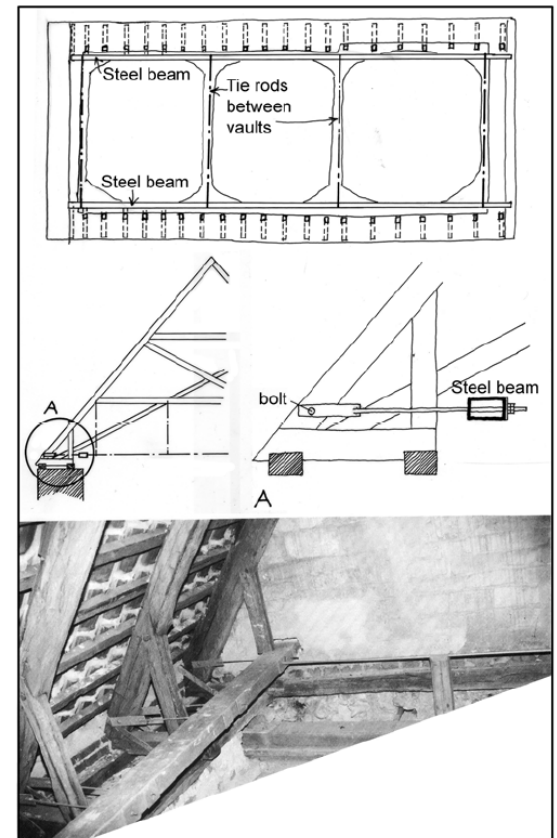
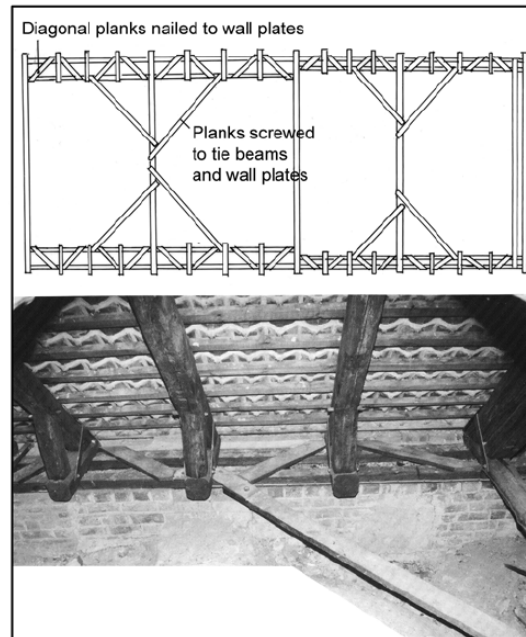
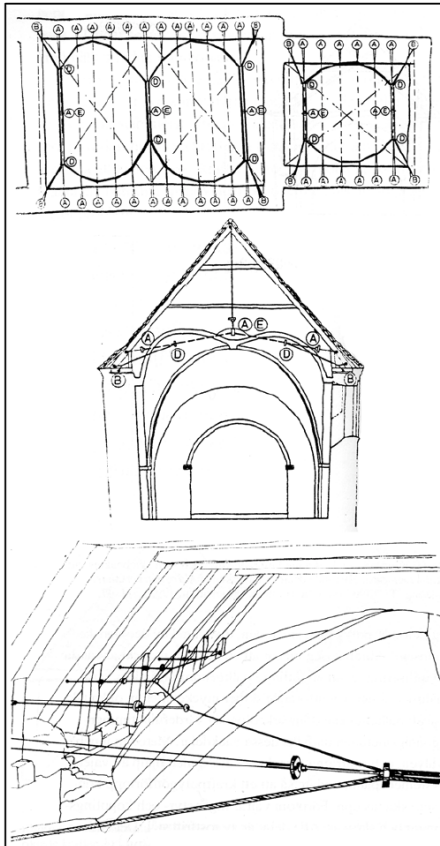

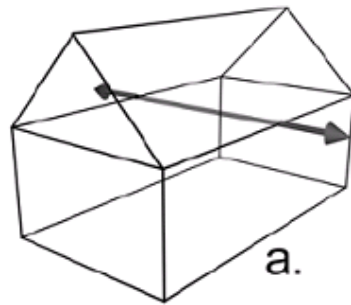
c4: a) $k = 2366.8 \text{ kN/m}$
b) $k = 7451.7 \text{ kN/m}$

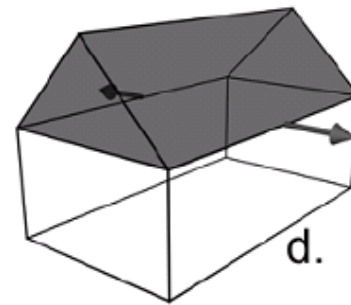
c6: $k = 10703.7 \text{ kN/m}$

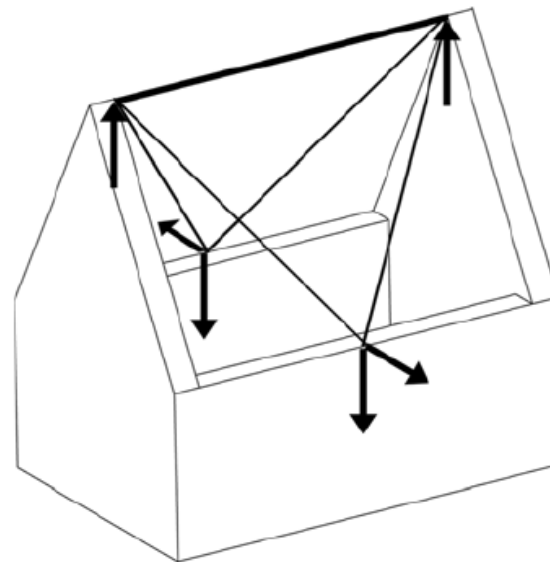
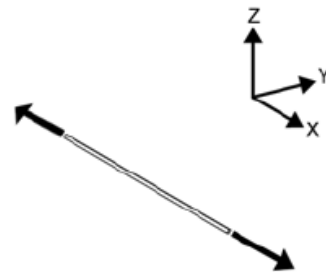

a.

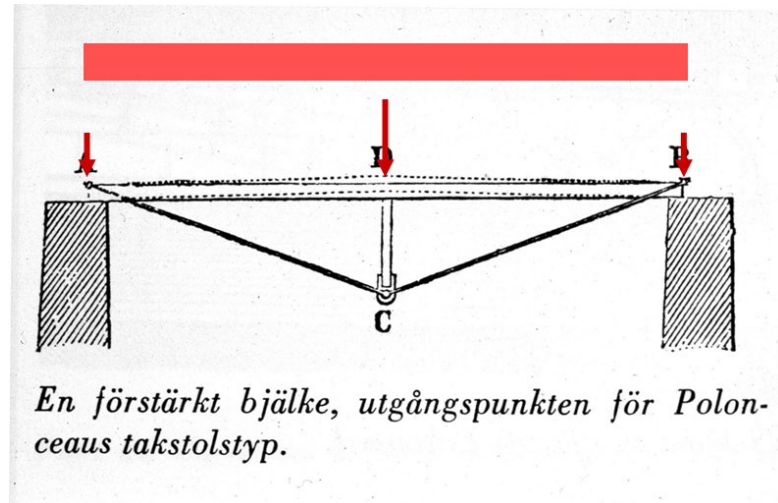
d.

a1: $k = 42000 \text{ kN/m}$

d1: a) $k = 731.8 \text{ kN/m}$
b) $k = 2789 \text{ kN/m}$

7. Takstolen

Analysera en *Poloceau-takstol* som fackverk.

Beskriv med hjälp av pointSketch hur den fungerar i termer av inre tryck och drag.

Analysera på motsvarande sätt *S:a Catharina-takstolen* som ett fackverk. Den kommer då visa sig vara en mekanism. Ge exempel på belastning som denna takstol är känslig för (se mekanismens deformationsmönster).

Föreslå en förändring som gör takstolen mer effektiv.

A1 Structural Design Contest

8. ~~Konsten att bära en punktlast.~~

Uppgiften är att med trä, tråd och lim formge och bygga en konstruktion avsedd att bära en punktlast mitt på.

Konstruktionen ska spänna över en 90 cm bred öppning. Provbelastrning sker genom att en last hängs underifrån i en lina som ska kunna fästas vid konstruktionen.

Tänk på att konstruktionen måste klara upphängningen av linan, både vad gäller form och lokal hållfasthet.

Strukturen får väga max 130 gram.

Två konstruktioner per ritsal.
Redovisning torsdag den 14/3.

